

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

dilenci ile milyarder

BENOÎT SAINT GIRON



"Bu kitap bir "Küçük Prens", "Ermiş" ve "Simyacı" kadar değerli ve eşine az rastlanan bir eser."

(Hélène S.,
terapist ve yazar)



Dilenci ile Milyarder

BENOÎT SAINT GIRON

DİLENCİ İLE MİLYARDER

Benoît Saint Girons

Roman

140 sayfa

2. BASKI

Türkçesi: Asena Yalınız

© Benoît Saint Girons, 2013

Bu eser yürürlükte olan Uluslararası Telif Hakları

Sözleşmeleri ile korunmaktadır.

KAFEKÜLTÜR Yayıncılık © 2013, MEA

www.kafekitap.com

iletisim@kafekitap.com

Sertifika no: 25603

ISBN 978-605-143-095-9

Baskı

Sonçağ Yay. Mat. Reklam. San. Tic. Ltd. Şti.

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48 / 48 İskitler - Ankara

Tel: 0 312 341 36 67

Dilenci ile Milyarder

BENOÎT SAINT GIRON

Türkçesi: Asena Yalınız



KAFEKÜLTÜR

BENOÎT SAINT GIRON: 1970'de Normandiya'da doğdu. 1992'de Paris'te Ecole Supérieure de Gestion (ESG)'u bitirdi. İki yıl Hong Kong'ta çalıştıktan sonra 1995'te Tayland'da bir meditasyon kendini sonrasında sırtında bir çantayla Asya'yı dolaşırken buldu ve *Başarının Simyası* kitabını yazdı. Paris Doğu Dilleri Enstitüsü INALCO'da Çince dersleri aldı ve daha sonra yeniden Asya yollarına düştü. Shaolin'de 8 ay dövüş sanatları eğitimi görürken Çince öğrenimine de devam etti. Orada Çin ve Çinliler üzerine *1,2 Milyar Marslı* adlı kitabını kaleme aldı. 2002'de evlenerek Cenevre'ye yerleşti ve Oasis Sağlık Merkezi'ni kurdu. 2007'de *Dilenci ile Milyarder* yayınlandı ve kitap birçok dile çevrildi.

I

UYANMA

Güneşin Yolculuğu

“Şirketimize yapmış olduğunuz başvuru için teşekkür ederiz. Ancak nitelikleriniz, aradığımız özelliklere uymamaktadır.”

Cevap hep aynıydı: Kısa ve soğuk. Sanki kendi nitelikleri çalıştığı pozisyona çok uygunmuş gibi! Ama Samuel, deneyimi olmadığı sürece işverenlerin gözünde pek bir değeri olamayacağını farkındaydı. 'İnsan kaynakları bölümlerine, yeniden başlamak için enerjimizin ve hırslımızın olduğunu, istendiği her şekilde biçimlendirilebilecek, kendi profilini ortama ve şirkete kolaylıkla adapte edebilecek yapıda olduğumuzu anlatmak çok zor... Onlara bol şans diliyorum,' diye düşündü. Benim aradığım şey insan kaynakları değil, insan *kaymakları* bölümü...

Samuel gençti. Bu yaşta iş hayatındaki bu tür aksilikleri olgunlukla karşılamak oldukça zordur. Olgunluk için biraz daha zaman ve biraz daha deneyim gerekir.

Bazı yetişkinler, çocukluğun esneklik ve iyimserliğini daha uzun süre yaşayabilmeyi başarırlar. Onlar, dünyanın en mutlu insanlarıdır. Babası da bu mutlu insanlardan biriydi...

“Birçok kişi bulutlarıyla güneşi kapatır. Ama eğer ona ulaşmak için gayret sarf edersen ışığını mutlaka sana ulaştıracaktır. Ayçiçeklerini örnek al ve yüzünü hep güneşe doğru dönmeyi unutma.” Babası bu ve buna benzer öğütler vermeyi çok severdi Samuel’e. Artık duyamadığı sözlerdi bunlar...

Lanet olası kamyon! Babasının ölümüyle birlikte ailesini tamamen kaybetmişti Samuel. 18 yaşında acısıyla, sorunlarıyla ve nefretiyle baş başa kalmıştı. Bir süre güneş bile ışığını göstermekte zorlanmıştı. Ama zamanın akışı durmamış ve doğal olarak kışın ardından ilkbahar gelmişti. Hayat suyu Samuel’in damarlarına giden yolu bulmuş ve içini iyimserlik tohumlarını

yeniden yeşertecek enerjiyle doldurmuştu. İşte o zaman vermişti kararını: Şehre gidecekti. Aileden kalma sessiz ev, anılarla kaplıydı. Büyük şehir ona başka bir dünyanın kapılarını açacak, tutkularını yaşaması için pek çok fırsat sunacaktı.

Elbette ki bunun çok kolay olmayacağını biliyordu. Şehirde güneşe ulaşmak için akrobat olmak, tersliklerle başa çıkabilmek için palyaço ruhu taşımak, sendelediğinde düşmemek için ip cambazı olmak gerekirdi...

Samuel her sabah, yapacak hiçbir şeyinin olmadığı bir dünyaya uyanıyor ve günün sonunda, ne kadar uğraşırsa uğraşsın hiçbir şey elde edememiş olarak yatağına yatıyordu. Yine de çabaları sayesinde er ya da geç birgün mutlaka patronları etkileyeceğine inanıyordu. Amacına ulaşması saat ya da gün meselesiydi. İş dünyası er ya da geç onu kabul edecekti.

Ancak bu kabulün ne şartlarda gerçekleşeceğini şu anda tahmin bile edemezdi. Bu güzel ilkbahar sabahının ona ne sürprizler hazırladığını bilseydi, bir kez olsun yataktan çıkmayıp sabah keyfi yapmayı düşünürdü...

Batış

Şehrin öteki ucunda Jean-Jacques, içinden sövüp saymakla meşguldü: Banyo suyu yine çok sıcaktı. Yeni kâhyası Antoine'ı bu konuda uyarmalıydı. Hizmeti mükemmeldi, çok iyi yemekler yapıyordu, ağzı son derece sıkıydı ve çok saygılı davranıyordu, ama şu suyun ısını ayarlamayı bir türlü beceremiyordu. Yoksa suyu sevmiyor muydu bu adam?

Jean-Jacques, yanında çalışanlarla duygusal bir bağ kurmayı hiç düşünmemişti. Onları bir araya getiren tek şey paraydı. Sevgiyi olmasa bile en azından kaliteli hizmeti ve göstermelik de olsa saygıyı satın alabilen para...

Beyaz mermer küvetin içindeki suya kendini bıraktı ve gözlerini kapattı. Hiç iyi uyuyamıyordu son zamanlarda. Aldığı uyku ilaçlarının da etkisi giderek azalmıştı. Doktoru, “alışkanlık” kavramıyla açıklamıştı bu durumu: Humanum corpus her şeye, hatta onların taklitlerine bile alışıyordu. Her gün dozajı artırmak gerekirdi bunu engellemek için. Ama Jean-Jacques, ilaçlara bağlı olarak uyumaktansa uyanık kalmayı tercih ediyordu. Tütün yeterince sorun çıkarıyordu zaten kendisine.

Yüzünde beliren ter damlalarını sildi ve ilk sigarasını yaktı. İnılmaz derecede yorgundu! Aslında çok sıkılmıştı. Her günkü tekdüzelikten, alışkanlıklarından bıkmıştı... Ailesinin parasını yöneterek geçen hayatından bıkmıştı... Kırk yaş bunalımı dedikleri bu mu acaba diye sordu kendi kendine. En azından bu sefer erken davranmış olacağım! 39 yaşındaydı, ama “anne ve babasının oğlu olmak”tan başka ne yapmıştı şimdiye kadar?

Hayatın tadını çıkarmak için doğmuştu ve o da bunu yapmıştı bugüne kadar. Ailesi hiçbir istediğini geri çevirmemişti. Ona asla “hayır” demeye cesaret edememişlerdi. Meşhur Trouville hanedanının biricik varisi olarak istediği her şeyi istediği anda

elde etmişti. Beklemenin ne demek olduğunu bile bilmiyordu. Hayali yoktu. Hiçbir şeyi arzulamıyordu. Anne-babası, yaptığı bütün kaprislere boyun eğmişti.

Hayatı boyunca sadece bir tek isteğine karşı çıkmışlardı. 16 yaşındayken bir sevgilisi vardı ve kız kazayla hamile kalmıştı. Jean-Jacques'ın ailesi durumu öğrendiğinde kızı ondan uzaklaştırmak ve ilişkilerini bitirmek için bütün kaynaklarını ve ilişkilerini kullanmışlardı. Jean-Jacques o günden sonra bu konu hakkında anne-babasıyla hiç konuşmamış, hatta onlarla iletişimi de tamamen kesmişti. Ne olursa olsun affedilemeyecek şeyler vardı ne de olsa!

O günden sonra Jean-Jacques aile işleriyle de ilgilenmeyi bırakmıştı. Bütün işleri finaçılara devretmiş ve yılda bir kez mali durumunu kendisine açıkladıkları zaman kendilerine teşekkür etmek dışında hiçbir şeyle ilgilenmemişti.

Sigarasının bitirdiğinde küvetten çıkmak istedi, ama dengesini sağlayamadı. Başı dönüyordu. Görüşü bulanıklaşmış, aynadaki görüntüsü bile yabancılaşmıştı sanki. Bu, en azından çıplak bedenini seyretmenin utancından kurtarıyordu Jean-Jacques'ı. Bulanık görüntü, özsaygısını yitirmesini de engelliyordu. Eski-den nasıl da kaslı bir vücudu vardı!

Hélène beni bu halde görseydi... Ayrılmak için kesinlikle doğru zamanı seçmiş. Batan gemiyi önce fareler terk eder...

Ayrılmalarının üstünden altı ay geçmiş olmasına rağmen Jean-Jacques dün yaşanmış gibi hatırlıyordu o sahneyi. Aslında Hélène her zaman geri döner, ayrılıkları hep kısa süreli olurdu. Yine sıradan bir konuşmaydı:

– Bıktım artık, demişti Hélène.

– Ee iyi o zaman çek git, diye cevap vermişti Jean-Jacques da.

O da gitmişti. Her zamanki gibi...

Fakat bu kez geri dönmemişti. Jean-Jacques'ın canı sıkılıyordu. İlk kez oluyordu bu. Anlayamıyordu: Onu böyle kızdıracak kadar korkunç ne yapmış olabilirdi ki! Ona göre hiç, hem de hiçbir şey yapmamıştı. Ama belki de sorun buydu.

Sıkıntısını bir süre pahalı fahişelerle gidermeye çalıştı. Onların görevi bu değil miydi zaten! Fakat bir süredir, parayla birlikte olduğu kadınlar bile tatmin etmiyordu onu. Hélène'i çok özliyordu.

Gemi batıyor çünkü fare gemiyi terk etti...

Tuhaf Bir Kütüphaneci

Samuel, mülakat randevusunun olmadığı her sabahki gibi bu sabah da kütüphaneye gitmişti. Burada iş ilanlarını inceler, yeni fikirler ve eğilimleri öğrenebilmek için gazete ve dergileri okurdu. Şehirde fazlasıyla uyarıcı vardı dikkatini dağıtan: Haberler, aktiviteler, gürültüler, bitmeyen bir hareket... İnsan beyni her saniye yirmi megabitlik bilgi bombardımanına maruz kalıyordu. Zihinde yer açabilmek için fikirlerin bir düzene koyulmasına, sınıflandırılmasına ihtiyaç vardır. İçinde bulunduğu durumun nadir avantajlarından biri de buydu işte: Mesleki veya duygusal zorluklar olmaksızın kendisine ve düşünmeye ayıracak bolca zamanı vardı.

Defterine, aklında kalan birkaç kelime karaladı: Yerel hizmet servisleri, stres, zamansızlık, huzur... Bir süredir dergiler huzur konusunu dillerine dolamış, her fırsatta bunu getiriyorlardı gündeme. Tabağınızda huzur, yatakta huzur, suda, havada, uzanmışken, ayakta, çalışırken veya lotus pozisyonunda huzur... “Kendini iyi hissetmek” moda olmuştu. Hatta bazıları bunu neredeyse bir zorunluluk gibi göstermek kurnazlığına bile başvuruyordu.

Basın kısmında yeterince zaman geçirdiğini düşünen Samuel, “Kişisel Gelişim” bölümüne geçti. Bu tür kitapları severdi. Kişisel gelişim kitapları okuduğunda geleceğe daha rahat adım atabileceğine ve ileride hayallerini gerçekleştirecek gücü buradan alacağına inanıyordu. O olağanüstü kişisel gelişim dünyasında her şey her zaman mümkündü. Bu bölümdeyken, annesinin dizleri dibinde oturup onun tatlı sesinden peri masalları dinliyor gibi hissediyordu kendini.

Çok satanların büyük bir kısmını okumuştı, ama kamu hizmeti sunan kütüphane, düzenli olarak yeni kitaplar getiriyordu.

Hayır, bugün raflarda yeni bir şey yok! Birkaç eski kitap vardı elbette, ama bunların ne tür kitaplar olduğunu nasıl bilebilirdi? Hiç duymadığı kitapların içinde işine yarayan bir şey olup olmadığına bakınarak kaybedecek zamanı var mıydı ki?

– Size yardımcı olabilir miyim delikanlı?

Kütüphanecinin geldiğini duymamıştı, ama tam da zamanında gelmişti kadın. Bu kütüphaneye çok sık gelmesine rağmen, onu ilk kez görüyordu Samuel.

– Evet, olabilir, diye cevap verdi. Ben bu kitaplardan pek çoğunu okudum, ama başkaları var mı diye bakıyordum.

– Başka kitaplar? Evet, eminim ki başka kitaplar da vardır, dedi kadın, alaycı bir gülümsemeyle. Ama belki de bana ne aradığınızı söylerseniz size daha çok yardımcı olabilirim. Böylece aradığınızı bulma şansınız artar...

Benimle dalga geçiyor, diye düşündü Samuel. Ama bu kitaplarda tam olarak ne aradığımı sormakta haksız sayılmaz. Zenginlik mi? Sağlık? Yoksa halkın takdiri mi? Ya da farklı fikirler?

– Aslında size çok zor bir soru sordum, dedi kütüphaneci kadın. Cevap vermeden önce iyice düşünün.

– Benim derdim de bu zaten, diye yanıtladı Samuel; hiç zamanım yok!

– Evet, tabii ki zamanınız var! Siz sadece çok acele etmeniz gerektiği yanılmasıyla yaşıyorsunuz.

– Ne demek istiyorsunuz?

– Yaşamak için zaman ayıramadıktan sonra hayatın ne anlamı olabilir? Siz ne tarafa gidiyorsunuz delikanlı? Ve her şeyden önemlisi, neden oraya koşuyorsunuz?

– Sanırım herkesin yaptığını yapıyorum. Her şey gerçekten çok hızlı ilerliyor! Bir Japon atasözü, “insanların dünyasında hareketsiz kalmak mümkün değildir,” der.

– Tamam, ama neden hep aynı yöne koşuyorsunuz? Neden hep aynı kitap raflarında geziniyorsunuz? Hiç felsefe kitabı okudunuz mu? Sorularınıza cevap bulabileceğiniz pek çok eser var

felsefe alanında. Örneğin Alain'ın *Mutlu Olma Sanatı* adlı eseri...

– O kitap var mı sizde?

– Evet, çok şanslısınız. Felsefe reyonunda bulabilirsiniz, hemen arka tarafta.

Kadının hem yumuşak hem de otoriter ses tonu karşısında Samuel, kurulmuş bir robot gibi arkaya doğru yürümeye başladı. Sadece iki raf uzakta olmasına rağmen kafasının içinde çınlayan sesler bir anda kesilmişti. Öyle ki, birdenbire felsefeden ne kadar nefret ettiği geldi aklına. Haydi, hızlıca bir göz atıp hemen tüyeyim... Buraya sinirlerimi bozmaya gelmedim ya!

Rafa baktığında, böyle düşünenin sadece kendisi olmadığını fark etti: Felsefe kitapları bir rafı zar zor dolduruyordu ve içlerinden sadece birkaç tanesi alınmıştı. "Şimdi anlıyorum kütüphanecinin neden bir simsar gibi beni buraya yönlendirdiğini!" Felsefenin birçok bozukluğu, kusuru barındırdığı doğruydu aslında: Fikirlerin yeterince benimsenmemiş, tam olarak sindirilememiş, medyatik etkisi sınırlı, taraftarlarının ölçülü ve prensiplerinin de eskimiş olduğu düşünülürdü. En korkunç tarafı da bu kitapları okuyunca düşünmek zorunda kalmaktı. Hayır, gerçekten de felsefe okumak mantıklı değildi!

Samuel, Alain'ın kitabını alıp sayfaları karıştırmaya başladı. İlk bölümün başlığına gelince durdu: "Bukefalos". İşte bundan korkuyordu. Bu da ne demekti acaba? Zaten filozoflar da Pierre Perret gibiydiler; ne kadar anlaşılmaz olurlarsa o kadar kendilerine güvenirdiler. Bukefalos'larla uğraşacak halde değildi. Kitabı kapatıp sessizce çıkışa doğru yürümeye başladı.

– Kitabı bulamadınız mı?

Hay aksi, yakalanmıştı! Bu kadının kendisini gözetlemekten başka işi yok muydu? Bir an utandığını fark etti. Bu kadına yalan söyleyemezdi. Söylerse hemen anlaşılırdı. Bu yüzden cesaretini toplayıp yanıtladı:

- Buldum, ama bana fazlasıyla karmaşık geldi. Daha ilk bölümün başlığı bile yeterli...
- Bukefalos mu? Ama bu Büyük İskender'in atının adı! Eğlenceli bir hikâyedir. Hiç kimse bu muhteşem, ama vahşi atı sakinleştirip binmeyi başaramıyormuş. İskender uzaktan izliyormuş atın hareketlerini. İzlerken atın kendi gölgesinden korktuğunu fark etmiş ve onun başını gökyüzüne kaldırıp gölgesini görmesini engellemiş. Böylece ata binmeyi başarmış. Bu öyküden de anlaşılacağı gibi, ilk izlenimlerimize göre hareket edersek bulunduğumuz noktadan fazla uzağa gidemez, bir ilerleme kaydedemeyiz.
- Bu kural benim felsefeye karşı önyargıma çok uygun düşüyor...
- Biliyor musunuz, herkes Alain gibi bir öğretmene sahip olmuyor!
- Sizin gibi mi?
- O kadar yaşlı mı görünüyorum? Hayır, onun öğrencisi değilim. Birkaç yıl önce tanıştığım bir adam, bana felsefeyi ve düşünceyi sevdirdi. Alain'ın bu kitabı gibi eserler çok değerlidir, çünkü içindekiler günümüzde bile geçerlidir. İsterseniz bunun üzerine konuşabiliriz.
- Vaktiniz var mı?
- Evet, tabii ki vaktim var! Yoksa nasıl onu kaybetmemekten söz edebilirim? Şunu iyi anlamalısınız delikanlı: Biz ona yeterince zaman ayırmazsak hayat bize hiç zaman vermez. Raflar arasında dolaşmak ve kitap sayfalarını karıştırmak için zaman ayırmazsanız, hayatınızı değiştirecek kitabı nasıl bulabilirsiniz? Samuel derin bir nefes alarak cevapladı:
- Galiba ben fazla sabırsızım...
- "İnsanların kötü olduğunu asla söyleme; hiçbir zaman onların karakteri böyledir deme. Denizin dibindeki inciyi ara."
- İnci mi? Ne incisi?
- Problemin gerçek nedeni... At neden bu kadar huysuz? O adam neden kötü davranıyor? Neden hepimizin her zaman

acelesi var? Örneğin siz... Neden kişisel gelişime bu kadar ilgi duyuyorsunuz? Çok mutlu olduğunuz için mi, yoksa bir şeylerin eksikliğini hissettiğiniz için mi?

Samuel, özellikle ikinci nedenin kendisi için geçerli olduğunu kabul etmek durumundaydı. Ellili yaşlarındaki kadının ısrarları üzerine işsiz olduğunu ve iş bulmakta ne kadar zorlandığını anlattı. Ailesini nasıl kaybettiğinden, son bir yılının ne kadar zor geçtiğinden, çatı katındaki evinden ve oradan kurtulmayı ne kadar istediğinden bahsetti.

– Ve siz bu tür kitapların size yardımcı olabileceğini düşünüyorsunuz?

– Elbette! Ne demişler, iyi bir ilk izlenim bırakmak için asla ikinci bir şans olmaz! İşverenleri etkileyebilmek için en iyi olmam gerek.

– Yaşasın orman kanunu! Gerisi önemli değil, öyle mi?

– Bunları öylesine dudak bükerek söylemişti ki kadın, Samuel o anda aşağıdan aldığına pişman olmuştu. İş bulmasına yardım edeceği umuduyla hiç tanımadığı birine içini dökmüş, ama ağzının payını almıştı! Binanın içinde güneş ışığı görmeden yaşayan bu kütüphane faresi kadın, orman hakkında ne bilirdi ki? Oradan gitmek istemesine rağmen, sınırlarına hâkim olmamıştı ve:

– Hayır, ama herkesin sorumluluğunu bilmesi lazım! diye yanıt verdi.

Kütüphaneci, Samuel'in sıkıntısının fark etmişti. Ne olmuştu böyle? Bu kadar sert çıkmak için henüz çok erkendi. Peki, önyargılı olmak gençlerin suçu muydu? Ne mutlu ki bu genç kendini kontrol edebiliyordu. Evet, buna hiç şüphe yoktu doğrusu!

– Özür dilerim, dedi kütüphaneci kadın; sizi incitmek istememiştim.

– Ben de hakkımda kötü bir izlenim bırakmak istemem; asla başkalarını küçük görmek gibi bir düşüncem yoktur.

- Evet, biliyorum. Sizin okuduğunuz kitapları okuyan bir kişi başka insanları küçümseyemez, onlarla dalga geçemez.
- Nasıl yani? Siz benim ne okuduğumu biliyor musunuz?
- Bazı eserleri okuyan kişiler ilgimi çekiyor diyelim. Benimle gelin delikanlı, size göstermek istediğim bir şey var...

Kadının rahatlığından cesaret alan Samuel kalkıp onun peşinden gitti. Onun karizmasından etkileniyor, tanımlayamadığı bir şekilde güven duyuyordu ona. Canlılığı, cüssesiyle ters orantılıydı sanki. Bir de gözleri tabii... Fantastik, derin bakışlı, derin bir bilgiye sahip olduğunu belli eden, zekice parlayan, baykuş gözleri...

Kütüphaneden çıkıp beş dakika uzaklıktaki küçük bir binaya yürüdüler. Kütüphanenin eklentisi miydi burası? Hiçbir yerinde bunu gösteren bir tabela da yoktu. Samuel şüphelenmişti:

- Nereye gidiyoruz?
- Aradığınız kitapları incelemeye tabii ki! Onları herkesin girip çıkabileceği bir yerde tutacağımızı düşünmüyorsunuz herhalde...

Dipte

Jean-Jacques telefonu kapatıp alelacele çıktı evden. H  l  ne'i bulmuşlardı, ama artık yaşamıyormuş... Polis intihar ihtimali üzerinde duruyormuş. Cesedinin yanında, kocasının ne kadar pasif, etkisiz bir insan olduğundan bahseden bir not bulunmuş.

Jean-Jacques, bitkin bir halde yola koyuldu. Sorunları geride bırakıp hızla uzaklaşabilme özgürlüğü verdiği için araba kullanmayı seviyordu aslında. Art arda virajlara girmek, yolun bütün kıvrımlarını hissetmek, her şeye rağmen yoldan çıkmamak, kendi hayatında gerçekleştirmeyi başaramadığı g    ve kontrol hissini yaşatıyordu ona. Deri kaplı direksiyona geçtiğinde rahatlıyor, Chopin'in müziği eşliğinde duyuları canlanıyor ve Jean-Jacques yaşadığını hissediyordu.

Otomatik olarak gidiyordu araba.       Jean-Jacques bu puslu sabahta aklını yola veremiyordu. H  l  ne ona g  l  msemiyordu artık. Bir daha da asla g  l  msemeyecekti. Konçerto bir ağıta dönüşüyordu.

K  bustan, soldan geçen bir otomobilin klaksonuyla sıyrıldı, zira kavşaklarda öncelik verme kuralına uymamıştı. Nereye yetişiyorsun, sersem! Böyle sert tepkiler vermek yatıştırıyordu Jean-Jacques'ı. Bir   ıkış yolu bulmalıydı. Onu olsa olsa piyanist duyabilirdi ki o da   almakta olduğu cenaze marşıyla meşguldu. 'Müzikte hakaret etmek mümkün m  d  r acaba?' diye düşündü Jean-Jacques. 'Yanlış bir nota mıdır hakaret?' şüphesiz ki değildi,       öfkeli bir müzisyen her şeyden önce kendisine zarar verirdi...

Sonunda evine geri döndü. Kapıda kâhya sakin bir ifadeyle karşıladı Jean-Jacques'ı:

– Efendim, haberlerim var. Ne yazık ki kötü haber... Size ulaşmaya çalıştım, ama telefonunuz yanıt vermedi. Başınıza bir şey gelmiş olabileceğinden korktum... Karınızın ailesi aradı. Size bunu nasıl söyleyeceğimi bilemiyorum... Sizi görmek istemiyorlar. Hâlâ şoktalar, anlarsınız ya...

Jean-Jacques, sinirli bir tonda yanıtladı:

– Beni rahat bırak! Kimse beni rahatsız etmesin!

– En azından bir saçmalık yapmazsınız, değil mi?

– Arabayla çıktığımda yapmadığıma göre şimdi yapmam için de bir sebep yok! İşinizin başına dönün ve gelen telefonlara cevap verin. Hiç kimseyi görmek ya da konuşmak istemiyorum!

Jean-Jacques odasına kapandı ve uzun süre dışarı çıkmadı. Antoine her gün onunla iletişim kurmaya çalıştı. Ama ancak beşinci denemesinde başarabildi bunu.

– Biliyor musunuz efendim, karım öldüğünde ben de bir daha asla kendime gelemeyeceğimi zannediyordum. Ama sonra, hayat yavaş yavaş normale dönmeye başladı...

– Karınız nasıl öldü?

– Çok hastaydı. Onun için ölüm bir anlamda kurtuluş olmuştu aslında.

– Uzun zaman mı oldu?

– Önümüzdeki hafta 15 yıl olacak...

– Peki, bu sürede hiç yeniden evlenmeyi düşünmediniz mi?

– O benim hayatımın kadınıydı. Ölümünden sonra onun hatırasıyla yaşadım... O hep burada, yanıbaşımıydı. Zor zamanlarımda bana destek oldu, iyi günlerimde benimle birlikte güldü. Neden bunu değiştirmek isteyeyim ki?

– Farklı bir bakış açısı... Çocuğunuz var mı?

– Bir oğlumuz bir de kızımız var. Artık büyüdüler. Şimdi ikisi de yurt dışında çalışıyor. Çocuklar gereklidir; onlar mutluluk kaynağıdır, huzurdur, gönül yüceliğidir onlar... Onların seviyesine gelmek, bizi geçmeleri için onları cesaretlendirmek ve daha sonra bizi terk etmelerine izin vermek gerekir...

- Hélène de çocuk istiyordu, ama ben buna hazır değildim. Belki de bunun için terk etmişti beni. Bilseydim ki...
- Sürekli kendinizi suçlayarak bir yere varamazsınız efendim... Bu, durumu daha iyiye götüremez. Shantideva diyor ki: 'Eğer probleminizi çözebiliyorsanız, üzülmünün ne gereği var? Eğer çözemiyorsanız, üzülmünün ne anlamı var?'
- Üzülmek? Başlarım sizin Shanti bilmem kiminize! O öldü, anlasana!
- Artık burada değil, ama başka bir yerde yaşıyordur belki. Ya da Sokrates'in dediği gibi sadece "ikâmetgâh değiştirmiştir", kim bilir... Ne olursa olsun, siz yaşıyorsunuz. Yaşayan bir insanın hayatı reddetmesinin mantıklı olmadığına inanıyorum. Taocu doktrini bilir misiniz efendim? Liezi şöyle bir hikâye anlatır:

Doğu Kapısı'ndan Liangois Wu'nun oğlunun ölümü için üzülmendiğini gören İdare Memuru Wu'ya sorar: "Herkes biliyor ki dünyada hiç kimse oğlunu senin oğlunu sevdiğin kadar çok sevmemiştir. Ölümüne neden kederlenmiyor, yas tutmuyorsun?

Wu şöyle cevap verir: "Artık benim bir oğlum yok. Oğlum olmadığı için yas da tutmuyorum. Oğlum öldü. Şu anki durumum, oğlum olmadan öncekiyle aynı. Neden kederleneyim ki?"

- Çok güzel, ama bu tür bir davranışın günümüz koşullarına uygun olduğuna inanmıyorum.
- Elbette uygun değil... Bizim mantığımız azat etmekten çok sahiplenmek üzerine kurulu. Yine de üzerinde düşünölmeye değmez mi?
- Bilmiyorum. Artık hiçbir şey bilemiyorum. Yüzü gözümün önünden gitmiyor. Sürekli olarak, sonucun böyle olmaması için neyi daha farklı yapabileceğimi düşünüyorum. Biliyorsunuz, tam bir salaktım. Beni terk etmekte haklıydı!
- Haklı olmak, akıllı davranmak anlamına gelmez. Ne yapabilirsiniz biliyor musunuz efendim? Bazı konulardaki fikirlerinizi

değiştirmelisiniz. Biliyor musunuz, şehirde Dünya'nın havadan çekilmiş fotoğraflarının bulunduğu bir sergi var. Giderseniz göreceksiniz efendim, eğer doğru açıdan bakarsanız dünya olağanüstü güzelliklerle dolu olabilir!

Orman Kanunu

Bu kitap hikâyesi de nedir?

- Benden bir kitap tavsiye etmemi istememiş miydiniz?
 - Evet, ama varoluş düşüncesine bağladınız bu talebimi, diye yanıtladı Samuel, suratı asılmış bir tavırla.
 - Sizi takip ettiğimi sanmıştınız, değil mi? Emin olun ki bunun çok iyi bir sebebi var. Kanıtı da burada olmanız. İnanın bana delikanlı, sizin yerinizde olabilmek için dünya kadar para ödemeye razı olan birçok insan var...
 - Ben çek de kabul ederim...
 - Bu kadar alaycı olmayın ve beni dikkatli dinleyin. Aslında burada olmamanız gerekiyordu. Kuralları ihlal ettim sizi getirmek için. Eğer hakkınızda yanılıyorsam, bu bana pahalıya mal olabilir. Ama size güveniyorum ve beni yarı yolda bırakmayacağınıza inanıyorum. Haksız mıyım?
 - Bilmiyorum... Artık bu gizemli hallerden sıkılmaya başladım...
 - Sıkılmaya hakkınız var tabii. O halde iki seçenekle karşı karşıyasınız: Ya gider ve bu işi unutursunuz, -ki aslında unutmak işinize gelir- ya da benimle bu binaya girer ve her şeyi açıklamama izin verirsiniz.
- Samuel'in karar vermesi on saniye bile sürmedi. Sıradan bir gün geçirmek yerine bir maceraya atılma ihtimali arasında düşünecek fazla bir şey yoktu:
- Haydi gidelim o zaman!
 - Ah şu gençlerin tepkiselliği! Yine de sizi uyarmalıyım: Bu noktadan sonra geriye dönüş mümkün değildir. Görecekleriniz hayatınızı tamamıyla değiştirebilir.
 - Bana uyar, bu gece boşum.
 - Güzel, yaşayacaklarınız karşısında bu mizah duygusuna ihtiyacınız olacak...

Salona adımlarını atar atmaz bir bekçi koşar adım yanlarına geldi:

– Af edersiniz, bu bölüm halka açık değil!

– Sorun yok Robert, delikanlı benimle.

– Ah, güneydın Madam Persigny. Kusura bakmayın, sizi tanıyamadım. Yeni bir okur mu? Bunu size söylememem gerektiğini biliyorum, ama bu seferki biraz fazla genç değil mi?

– Onun yaşı deneyimlerinde Robert. Ve neredeyse kütüphanemizdeki bütün kitapları okudu.

– Peki, tamam öyleyse... Sorumluluk size ait tabii...

– Her zamanki gibi... Endişelenme Robert, başaramazsak hatayı sende aramam.

'Başaramazsak mı?' diye düşündü Samuel. Kütüphaneciye bir ölçüde güven duyuyordu, ama şu Robert denen adamın yüzü ve güçlü omuzları pek de güven verici değildi doğrusu. Hem neresiydi burası? Holde hiçbir tabela, hiçbir yönlendirme bulunmuyordu. Yaşam belirtisi bile yoktu. Sadece havada hafif bir boya kokusu vardı.

– Beni takip edin, dedi kütüphaneci.

İşte o an bu andı! Ya onun arkasından gidecek ya da kaçıp saklanacaktı. Eğer sokaklara dönmek istiyorsa, buna şu anda karar vermesi gerekiyordu. Kıvraklığı sayesinde koşarak kaçıp bir anda gözden kaybolabilirdi. Ama ya sonra? Hayatını hep bir korkak olarak mı geçirecekti?

– Bu taraftan bayım, dedi bekçi, emir verir gibi bir tavırla.

Çok geç! Bu Rambo izinsiz dışarı çıkmasına asla izin vermezdi. Bu yüzden kütüphaneci kadının peşinden gitti. Üçüncü kata çıkıp neredeyse tamamen boş bir odaya girdiler. Odada beyaz ahşaptan kare bir masa ve iki tane hasır iskemle dışında hiçbir mobilya yoktu.

Sıkıntısı giderek artan Samuel:

– Dekoratörünüzün adını almam lazım, diye espri yapmaya çalıştı.

- Sadece gerekli olanları bulundurmaya tercih ediyoruz. Oturun lütfen. Şimdi, neyi bilmek istiyorsunuz?
- Peki öyleyse, neden bir casus gibi takip ettiniz beni?
- Casusluk fazla iddialı oldu! Bu kadar da kibirli olmayın! İlgimi çektiniz, hepsi bu. Bu kadar çok kitap okuyan gençlere pek rastlanmıyor günümüzde... Sizi görmezden gelemezdik. Ne yazık ki herkesin okuduğu şeyleri okuyanlar, formatlanmış ruhlardan başka bir şey olamazlar.
- Belli ki siz hiç kimsenin adını duymadığı, tanımadığı yazarların eserlerini okumayı tercih ediyorsunuz.
- Ben özgür düşünmeyi ve sezgilerime güvenmeyi tercih ederim. Çok satanları veya klasikleri küçümsemiyorum, ama hayatta olduğu gibi kitaplarda da reklamlara güvenmem.
- Yani?
- Size dünya görüşümüzü anlatayım. Biz, insanların özünde iyi ve sağlıklı olduğuna inanıyoruz. Onları bozan, zayıflatan, mutsuzlaştıran ve çürüten, sistemdir.
- Ama işsizliğin...
- Sözümü kesmeyin lütfen, bu konu önemli... Fizyolojik olarak daha uzun yaşıyoruz, ama ne halde! Hastalıklar bile değişti artık. Eskisinden çok daha kalıcı deformasyonlara, bozulmalara yol açıyor. Çocuklar bile kanser oluyor artık, farkında mısınız? Kısırlıktan, iktidarsızlıktan, obeziteden, diş çürüklerinden bahsetmiyorum bile...
- Diş çürükleri mi? Ama herkesin dişinde çürük vardır! diye itiraz etti Samuel.
- Herkesin dişinin çürük olması bunu normal karşılamamız gerektiği anlamına mı gelir? Sizce dişlerimizin işlevi dişçilere gelir kaynağı yaratmak mıdır? Cro-Magnon kabilesinden atalarımızın dişleri binlerce yıl neredeyse hiç zarar görmeden günümüze kadar kalabilmişken, bizim dişlerimizin nasıl olup da ağzımızın içinde çürüdüğünü açıklayabilir misiniz? Binlerce yıl diş etkilere maruz kalan dişler buna dayanabilirken, doğar ortamında olan dişler nasıl çürüyebilir? Neden?

- Fazla şekerden mi?

- Fazla sistemden! Organizmamız, doğal olmayan ve rafine yiyeceklerle beslenmeye uyum sağlayamadı. Yaşam biçimimiz için de aynısı geçerli. Batı tarihinde hiç görülmemiş ölçüde bir mutsuzluk salgını yaşıyoruz. Hiçbir zaman olmadığı kadar konforlu bir yaşam sürdürdüğümüz halde bu durumda olmamız size tuhaf gelmiyor mu?

- Hayat zor...

- Önceki yüzyıllarda daha mı kolaydı? Eskiden çalıştığımızın yarısı kadar çalışıyor, daha çok para kazanıyoruz; daha çok yiyecek buluyor, daha çok hijyen, daha çok boş zaman, daha çok dirlik içinde yaşıyoruz, ama buna rağmen hiç olmadığı kadar stres altındayız!

- Siz nasıl açıklıyorsunuz bunu?

- Biraz önce sizi terslediğim zamanı hatırlıyor musunuz? Bir anda heyecanlanıp sinirlenmiştim, çünkü ne yazık ki sözleriniz, bu günlerde çok geçerli bir durumu özetliyordu: Orman kanununa göre hayatta kalabilmek için herkesten daha iyi olmak gerek!

- Bunda kızacak ne var anlamıyorum!

- Olağanüstü biyolojik çeşitliliğin doğal seleksiyon üzerindeki etkisi, büyük olasılıkla varlıklar arasındaki işbirliği üzerine etkisinde çok daha azdır. Yeni doğmuş bir bebeği düşünün, ne kadar savunmasızdır! Yetişkinlerin koruması ve desteği olmasa bebeğin yaşama şansı yoktur. Aynı şekilde, insanlar arasında dayanışma olmasa, insanlık bir adım bile ilerleme kaydedemez, medeniyeti keşfedemezdi. Şunu iyi anlamalısınız delikanlı: Hayatta kalmanın ve gelişmenin gerçek kuralı, diğerlerinin üzerinde olmak değil, onlarla birlikte olmaktır! Kendinizi geliştirmek mi istiyorsunuz? Çok iyi... Ama bunun için şu sorulara cevap vermeniz gerek: Kendinizi geliştirmek istemenizin nedeni yeni şeyler öğrenip kendinizi özgürleştirmek mi yoksa diğerlerini geride bırakmak mı? Çıkış noktanız kişisel kararınız mı yoksa sistemin dayatmasıyla mı oluştu? Şurası kesin ki orman

kanunu, güçlölteri mutlu eder: Ya istediğini elde edip daha iyi performans gösterir, daha zengin olur, daha çok tüketirsin ya da başarısız olup, başarısızlığını unutmak için daha çok tüketirsin.

– Ama buna karşı da çıkabilirim...

– Bilinçsizce içinde yer almak istediğiniz sisteme karşı mı? Bakın markalar nasıl işgal etmişler kentleri. Görüyor musunuz delikanlı, doğa boşluktan hoşlanmaz, ama sistem onu ticaretin temeli sayar. Mutsuzluklar, kompleksler, korkular ve tatminsizlikler tüketimin tetikleyicisidir. Sistem bizim iyiliğimizle, huzurumuzla ilgilenmez. Çünkü mutlu olduğumuz zaman daha az tüketiriz. Asıl ihtiyacım olan şeye sahipsem, ihtiyaç duymadığım şeylere sahip olmak ne işe yarar ki?

– Eğer sizi doğru anlıyorsam, çok büyük bir komplonun kurbanı olduğumuzu söylüyorsunuz...

– Sorumluluğu başkalarına atmak çok güzel ve kolay olurdu! Sistem aslında Hubert Reeves’in bahsettiği kirlenmeye benziyor: Tek ve çok büyük bir problem değil, altı milyar küçük problemle karşı karşıyayız! Elbette ki bu problemlerin hepsine karşı saldırıya geçmek faydasız olur. Aikido prensibini uygulayarak enerjiyi mümkün olduğunca olumlu yönde odaklayarak kullanmalı. Sistemin enerjisi ise para... Sadece para sayesinde bu sistemi yenebiliriz!

– Bunun nasıl olacağını öğrenmeyi çok isterim doğrusu.

– Kitabın konusu tam da bu zaten...

Sergi

Jean-Jacques'ın sakinleşmesi tam iki gün sürmüştü. Sonunda kapandığı odadan çıkıp şehre yürüyerek gitmeye karar verdi. Güzel bir sonbahar sabahıydı. Aylak aylak dolaşmayalı yıllar olmuştu. Modern çağın insanları yürümeyi unutmuştu. Acelesi olan insanlar, yani herkes, bir yerden bir yere giderken mutlaka otomobil, motosiklet, bisiklet gibi tekerlekli araçlar kullanıyordu artık. Oysa sadece yavaşlamak, şehri insana yaklaştırabilirdi. Ancak o zaman ayrıntıları fark edebilir, gideceğimiz yere daha çok odaklanabilirdik.

Elbette ki yürümenin de zorlukları vardı. Yol üstünde sürekli karşınıza köpek pislikleri ve dilenciler çıkıyordu. Jean-Jacques şaşırmıştı: Herkes gibi -hatta herkesten çok daha fazla- vergi ödüyordu ve biliyordu ki bu vergilerin büyük bir kısmı sosyal programlar için harcanıyordu. Ülkesinde yardımseverlik zorunlu ve teknokratikti. Peki, ama ne yapıyordu bütün bu insanlar?

Sonunda parka ulaştı ve fotoğrafların arasında dünya turuna başladı. Kâhya doğru söylemişti: Dünyanın havadan görünüşü gerçekten de büyüleyici güzellikteydi. Yazık ki helikopter herkesin kesesine göre değil...

Hadi ama, olamaz... Bir tane daha!

Bir dilenci yanına geldi.

- Hmmm, fena değil, diye mırıldandı dilenci. Şehrin griliğiyle tam bir tezat içinde... Ya sen, sen ne dersin?

Neden bahsediyor bu adam? Benimle konuşmuyordur herhalde... Jean-Jacques, adamı duymuyormuş gibi davrandı.

Dilenci konuşmaya devam ediyordu:

- Ah, hiçbir fikrin yok mu? Haklısın, düşünmek tehlikelidir. Fikirler korkutur insanı...

- Benimle mi konuşuyorsunuz?
- Hayır, resimdeki tiple konuşuyorum. Senden daha mutlu görünüyor.
- Nasıl?
- Bilirsin, mutlu işte... Bak, gülümsüyor bile.
- Siz neden bahsediyorsunuz?
- Birkaç dakikadır seni seyrederim. Doğanın bu güzelliği karşısında tepkisiz ve mutsuz görünen tek kişi sensin. Seni rahatsız eden bir şey mi var? Hasta mısın yoksa?

Jean-Jacques'ın aklından garip şeyler geçiyordu. Bu saygısız haddini bildirmek yerine ona baktı ve başından savacak sıradan bir yanıt vermesinin daha iyi olacağını düşündü. Adamın yanıldığı da söylenemezdi doğrusu, bugün hiç formunda değildi. Üstelik nasıl olduğunun bir dilenci tarafından sorulması da dünyanın tersine dönmesi demekti! Hiyerarşiyi düzeltmeye karar verdi:

- Hayır hayır, iyiyim. Ya siz? İşler nasıl gidiyor?
- Pek iyi sayılmaz, diye yanıtladı dilenci. Yabancı rakiplerin kurbanı oldum. Onlar geldiğinden beri işlerim azaldı. İnsanlar artık nereye ve kime para vereceklerini bilemiyorlar. Pazar çok küçük. Eskiden köpeğim yaşlı kadınları etkilerdi. Ama yabancılar çocuklarla, hatta bebeklerle geldiler. Bebeklerle... Düşünebiliyor musun? Pazarlama konusunda çok başarılılar! Ve Fransızca bile bilmediklerinden, yerli halkla gevezelik ederek zaman kaybetme riskleri de yok. Dilencilik için gerçek bir avantaj!
- Peki öyleyse neden dileniyorsunuz?
- Eh, bir şeyler yapmak lazım!
- Yaşamanıza yetecek kadar kazanıyor musunuz peki?
- Elbette! Gördüğün gibi hâlâ nefes alıyorum!
- Maddi olarak demek istedim.
- Bu farklı bir durum... Yaşamakla ilgisi yok... Yaşam konusunda sadece iki seçenek vardır: Ya canlıyızdır ya da ölü; arası yok. En azından, olmaması lazım! Ama para konusu farklı... Herke-

sin soluk alıp verme şekli ve yoksullukları kendine özgü... Ben bir tesadüf sonucu, basit yaşamaya karar verdim.

– Bunu görüyorum. Ama yine de insanların duygularını sömürerek yaşamak sizi rahatsız etmiyor mu?

– Nefretlerini kazanmaktan iyidir, değil mi? Örneğin sen: Güzel ayakkabıların ve tam üstüne oturan kıyafetlerinle hangi duyguları canlandırıyorsun? Söyleyeyim: Arzu, imrenme, kıskançlık... Ben ise cömertlik ve yardımseverlik duygularını uyandırıyorum. Benim sayemde insanlar kendilerini daha insan hissediyorlar. Yani işe yarar bir şey yapıyorum.

– Bu açıdan bakarsanız haklısınız tabii...

– Olaylara her zaman farklı açılardan da bakabilmek gerekir. Ne kadar farklı açıdan bakılırsa o kadar çok görüş olmaz mı?

'Evet, tabii,' diye düşündü Jean-Jacques. 'Tamam, bu kadar yeter! Ben üzerime düşeni yaptım. Dilenciyle bir olacak halim yok ya!' Birden, sohbeti bitirme arzusuna kapılarak kısa kesmek istedi:

– Peki, sohbet için teşekkürler... Size ne kadar para vermem gerekiyor?

– Hiçbir şey vermen gerekmez. Sohbet bedava.

– Size yine de biraz para vermem gerekmez mi?

– Eğer içinden geliyorsa... Mecburiyetten veya alışkanlıktan verirsen kendini yeterince iyi hissetmezsin. İşte bu yüzden kimseye sadaka için yalvarmıyorum. Benim tepkisiz kalmam, karşıdakinin gerçek anlamda cömertliğinin garantisi oluyor. Önümden geçenlerden bazıları başlarını öne eğip beni görürler ve insani bir hareket yaptıklarını düşünerek gelip para verirler. Gün boyunca yaptıkları bu hareketi düşünürler ve kendilerini iyi hissederler. Mesleğe yeni başlayan gençler işin inceliklerini bilemezler. Onlar beklemeye katlanamıyorlar. Önlerinden geçenlere bir şeyler söyleyip rahatsız ederek para istiyorlar ve sonuçta herkes kaybetmiş oluyor. Bütün gün boyunca “Hayır, üzgünüm” ifadelerini duyan gençler de, vermeyi reddeden ve sonra buna pişman olan insanlar da, veren, ama kendiliğinden

değil istendiğı için verdiğinden dolayı mutsuz olan insanlar da kaybeder... Şurada, önünde köpek olan kapı eşiğini görüyor musun? Orası benim çalışma yerim. Gördüğün gibi benim önümde bir pankart yok. Hiç kimseyi aç ya da işsiz olduğuma inandırmaya çalışmıyorum. Onlar kendi iradeleriyle bana yardım ediyor ve kalpleri hafiflemiş olarak gidiyorlar. Yani paran sende kalsın. Henüz vermeye hazır değilsin...”

Jean-Jacques cüzdanını ceketinin iç cebine koydu, filozof dilenciği selamladı ve oradan uzaklaştı. Görecek ve öğrenecek çok şey vardı daha... Ama artık geç olmuştu. Başka bir gün yine gelmek üzere kendi evine, kendi alışkanlıklarına, pişmanlıklarına ve acılarına döndü...

Tuzak

Kütüphaneci kadın çalkalı beş dakika olmasına rağmen, süre şimdiden uzun gelmeye başlamıştı Samuel'e. Parmaklıkları, ayağa kalkıp pencerenin yanına gittiğinde fark etti.

Güneş olmamasına rağmen gökyüzü masmaviydi. Birkaç güvercin uçuşuyordu. Aşağıda ise insanlar her zamanki gibi, gökyüzüne küçük bir bakış bile atmadan aceleyle biryerlere koşuşturuyorlardı.

On beş dakika geçince sabrının da bir sonu olduğunu düşündü Samuel. Dışarı çıkmak istedi, ama kapının kilitli olduğunu gördü. Açmaları için yumrukları. Hiç ses yok... Bir daha vurdu, seslendi... Hiç yanıt yok... Pencereye atıldı, ama o da açılmıyordu. Sandalyeyle vurup camı kırsa mı acaba? Evet, çaresiz kalırsa yapabiliirdi bunu. Parmaklıklar, bağırıp yardım istemesine engel olamazdı nasılsa. Bu düşünce az da olsa rahatlattı genç adamı. Ne de olsa şehrin göbeğindeydi. Elbette başını kaldırıp bakan birisi çıkardı sokakta.

Korktuğunun başına geldiğini düşündü: Tuzağa düşürülmüştü! Şu lanet olası odadan neden kaçamıyordu? Neden hiç tanımadığı birinin peşinden hiç bilmediği bir yere gitmişti? Böyle olmamalıydı. Mutlaka geri geleceklerdi. Kütüphaneciye acil bir telefon gelmiş veya başka bir işi çıkmış olmalıydı...

Kapı vuruldu.

– Girin! diye bağırdı Samuel.

Giren kimse olmadı, ama kapının altından bir zarf atıldığını gördü. Hızlı adımlarla gidip zarfı aldı. Kalbi deli gibi çarpıyordu. Zarfı yırtarak açıp içindeki mektubu çıkardı. Gücünün tükendiğini hissediyordu.

Sayfanın üst tarafında, büyük harflerle yazılmış iki kelimelik bir cümle vardı: ÖLÜME HAZIRLANIN!

Mektubu yere fırlattı, yanındaki iskemleyi alıp penceye vurdu. Ses bütün binada yankılandı, ama cam kırılmadı.

– Burada neler olmuş Tanrı aşkına? Mobilyalarımızla ne alıp veremediğiniz var acaba? Sandalyeyi ne hale getirmişsiniz!

Kütüphaneci kadın, elinde bir çay tepsisiyle geri gelmiş, şaşkın gözlerle Samuel'e bakıyordu. Bir dakika önce sağlam bir sandalye olan mobilyanın parçasını elinde sıkıca tutan Samuel, öfkeyle titriyordu.

– Kendinizi ne hale soktuğunuza bir bakın! Bu hiç mantıklı değil... Aklınızdan neler geçti?

– Sanki bilmiyorsunuz!

– Öfkelenmediğinizi görüyorum tabii, ama inanın ki nedenini anlayabilmiş değilim. Bana açıklamak ister misiniz? İsterseniz önce elinizdeki sopayı bırakın. Çayınızı rahat içemeyeceksiniz...

– Çayınız zerre kadar umurumda değil! Bırakın gideyim buradan!

– Yoksa kahve mi tercih edersiniz? Bakın, sizi korkutacak bir şey yaptıysak özür dilerim. Ama inanın ki burada korkmanızı gerektirecek hiçbir şey yok.

– O zaman beni neden buraya kilitlediniz? Ya bu mektup... Burada yazanlar size komik mi geliyor yoksa?

– Ne yazıyor ki mektupta? diye sordu kütüphaneci. Verin bir bakayım... Ama burada yazanlar bir kediye bile korkutmaz!

– “Ölüme hazırlanın!” size zararsız mı görünüyor? Siz hastası-
nız, delirmişsiniz!

– Ama mektubun tamamını okusanıza! Bakın üstte ne yazıyor... Samuel kadının elindeki mektubu hızla çekip aldı ve dikkatle okudu. Derin bir oh çekti... Şaşırmış, ama aynı zamanda rahatlamıştı. “Ölüme hazırlanın.” sözcüklerinin üstünde “Mümkün olan en iyi şekilde yaşayarak...” yazıyordu. Bu sözcükler çok küçük harflerle yazılmış olmasına rağmen, aslında rahatlıkla

okunabiliyordu. Peki Samuel nasıl olmuş da bunları az önce görmemişti?

– Hepsi bu değil, dedi kütüphaneci kadın. Bu mektup zaten size yazılmamış ki... Zarfın üstüne bakın: Bildiğim kadarıyla siz Marc Fisher değilsiniz, yanılıyor muyum?

– Beni çok kötü duruma düşürdünüz, dedi Samuel. Benimle dalga geçtiniz. Ama neden?

– Hayalgücünüzün ne kadar kudretli olduğunu size göstermek için... Sandalyenin ne hale geldiğine yakından bakacak olursak haylgücünüzün ne denli güçlü olduğu görülüyor. Ne yazık ki onu iyi yönde kullanmayı henüz bilmiyorsunuz!

– Ne demek istiyorsunuz?

– Bir yönde etkili olan güç, diğer yöne doğru uygulandığında da aynı şekilde etkili olur. Düşündükleriniz korkudan ölmenize sebep olabilirdi. Eğer o kâğıtta "Başarmakta ve mutlu olmakta özgürsünüz!" yazılmış olsaydı nasıl davranırdınız?

– Bilmiyorum... Ama en azından sandalye hâlâ sağlam olurdu.

– Sizin düşüncelerinizi odaklama şeklinizi düzeltmek için yaptık bunu. "İnsan inandıklarıdır," diyor Anton Çehov. Ne yazık ki çoğunlukla düşüncelerimizi yanlış yönelmeye eğilimlidir.

– Doğru anladıysam, sorun beynimizle etkin iletişim kuramaktan kaynaklanıyor...

– Kesinlikle öyle! Bazı şartlı reflekslerden dolayı aklımız karışıyor. Biraz önce konuştuğumuz orman kanunu, ama daha da önemli olan, dünyaya karşı hep olumsuz yaklaşmamız. Örneğin televizyondaki haberleri ele alalım: Habercilerin 30 dakikada olağan olmayan şeyleri haber yapması çok mantıklı. Binlerce sorunsuz iniş yapan uçaktan bahsetmek yerine düşen uçağı haber yapmak ya da pek çok sevinçli olay yaşanırken ölümlere odaklanmak gibi... Ama aldanmamak lazım: Beyaz bir sayfanın üzerinde siyah bir lekenin dikkat çekmesi elbette ki normaldir. Sanırım siz de bunun çok güzel bir örneğini yaşadınız.

– Evet, doğru.

- Görüyorsunuz, kaderimizi kendi kaderciliğimizle belirleriz. Dünya mükemmel değil ve şüphesiz ki doğada ölüm de var. Ama biz bunlara odaklanmak zorunda değiliz. Hayatımızı ve dünya görüşümüzü kontrol etmek bizim elimizde. Hepimiz yerçekiminin etkisinden kurtulup yükselmek için gereken enerjiye sahibiz...

Banyoda

İyi uyuyabildiniz mi efendim?

– Her zamanki gibi, uyuyamadım...

– Size bahsettiğim fotoğraf sergisini gördünüz mü? diye devam etti Antoine.

– Evet, fena değildi. Maalesef serginin yarısını bile gezemedim. Garip bir tip gelip konuşmaya başladı benimle.

– Garip bir tip mi?

– Bilirsiniz, bir dilenci. Şehrin içinde bir dilencinin olması ne tuhaf! Ama bu adam biraz farklıydı. Para istemedi benden. Hatta ona para vermek istediğimde bunu kabul etmedi.

– İlginç...

– En tuhafı da, yaptığı işten utanmıyor görünmesiydi. Hatta bununla gurur duyuyordu sanki. İnsanların yardımseverlik duygularını uyandırdığını söyledi bana.

– Yani durumundan memnun muydu diyorsunuz? Bu inanılmaz! Zengin olan onca kişi mutsuzken, hiçbir şeyi olmayan bir dilenci mutlu... Üzerinde düşünülmesi gereken bir durum, değil mi?

– Bence bu adamın aklı başında değil. Para ve mutluluk hakkındaki teraneler bana hep safça gelir. Doğru düzgün yiyebilmek ve giyinebilmek için para kazanmak gerekmez mi?

– Haklısınız. Öte yandan sağlık, sevgi, dostluk, özsaygı parayla satın alınabilir mi dersiniz?

– Bilmiyorum, benim her zaman param vardı!

– Affınıza sığınarak efendim, belki de sizin sorunuz budur.

– Ne demek istiyorsunuz?

– Hayattan zevk alabilmenin yolu bir şeyleri elde etmenin, başarmanın verdiği tatmindir. Ama sizin servetiniz bu tatmini yaşayabilmek için çaba sarfetmenize engel oldu. Yoksulun altını

yoktur, ama zengin de bazen hayatına anlam verecek cevherden yoksundur.

– Yani hayatı yüzeysel yaşadığımı mı söylemek istiyorsunuz?

– Aslında biraz derinliğe ihtiyacınız var: Beyaz mermer bir küvete sahipsiniz, ama suyu açıp küveti doldurmayı beceremiyorsunuz...

– Ama bunu siz de yapamıyorsunuz ki! Su her zaman çok sıcak oluyor! Her sabah ıstakoz gibi hissediyorum kendimi...

– Biliyorum. Bunu kasten yapıyorum.

– Ne?

İşte şimdi çizmeyi aştı! Bu adam çok ileri gidiyor! Ana babasının zamanında bu tür bir davranış, hemen işten atılmasına neden olurdu. Babası evdeki hizmetlilerin saygısızlığına asla tahammül etmezdi. Hayır, gerçekten saygı falan kalmamıştı. İşte herkeşe nezaket göstermenin sonu budur...

Kâhya, iyi bir konuşma yaptığına inanmanın verdiği güvenle sürdürdü sözlerini:

– Özür dilerim efendim, ama sizin küçük bir sorun karşısında bile çözümünü kendi başınıza bulup bulamayacağınızı görmek istemiştim. Yapmanız gereken şey çok basitti, sadece soğuk su musluğunu açacaktınız. Ama bunu yapmak aklınıza bile gelmedi, değil mi?

– Tabii ki hayır, çünkü bu sizin işiniz!

– Benim işim, efendim, sizin hayatınızı kolaylaştırmaktır, sizin yerinize hayatı yaşamak değil. Varlığınızın kıymetini bilmesi gereken sizsiniz!

– Belli ki herkes çok meraklı akıl vermeye... Önce o dilenci, şimdi de siz!

Şimdi sıra kimde acaba, diye düşündü Jean-Jacques, postacıda mı yoksa tesisatçıda mı? Ona saygı göstermeleri gerekmiyor muydu? Para saygınlık için yeterli değil miydi artık?

– Yanılıyorsunuz efendim, diye devam etti kâhya. Değişmek isteyen sizdiniz. Ben sadece sizin beklentilerinizi karşılıyorum. Hayatınızın belirleyicisi sizsiniz!

Böyle bakılırsa tamam, diye düşündü Jean-Jacques. Görüntüyü kurtarabiliyorsam iyidir... Sakinleşmişti. Oyunu açık yüreklilikle oynamaya karar verdi. Kâhyasını affetmişti, çünkü bu adam varoluş hakkında çok şey biliyor gibi görünüyordu. En azından kendisinden daha fazla... Derin bir nefes alarak konuşmaya devam etti:

– Aslına bakarsanız, alışkanlıklara öylesine kapılmışım ki, hayatı hangi noktadan yakalayabileceğimi bilmiyorum. Ne elde etmek ya da neyi değiştirmek istediğim hakkında hiçbir fikrim yok...

– Peki o zaman, bunu düşünelim. Kendinizi doğanın sükûnetine bırakın ve gördüğünüz rüyaları düşünün.

– Rüyalarım?! Hélène’le hâlâ birlikte olup çocuklarımızı büyütebilmek gibi mi?

– Çocuk mu efendim?

– Bu çok da konuşmak istemediğim, acı veren bir olaydır, dedi Jean-Jacques. Bir anda bu kadar çok konuşmuş olmak canını sıkıyordu.

– Nasıl isterseniz efendim. Aslında ben özellikle rüyalarınızı düşünmenizi istemiştım, pişmanlıklarınızı değil.

– Tamam, anladım... Ya siz, Antoine, siz neyin rüyasını görüyorsunuz?

– Benim rüyam efendim, rüyalarımın daha uzun sürmesi.

– Yani onları yaşadığınızı mı söylemek istiyorsunuz?

– Söylemeye çalıştığım şu ki efendim, ben artık sahip olduğumla yetinecek noktaya geldim. Gençken çok lüks bir evde yaşayayım, güzel bir arabam, beni seven bir ailem olsun diye hayaller kurardım. Gençliğin klasik rüyası yani... Bütün bunları otuzlu yaşlarımda gerçekleştirmiştım. Daha sonra karım öldü ve ben hayatta hiçbir şeyin sonsuza kadar olmadığını, anılarımdan da en az servetim kadar değerli olduğunun farkına vardım. Evimi sattım ve işimden istifa ettim.

– Peki, ama neden uşak olmayı seçtiniz?

– *Ich dien.*

- Anlamadım?
- *Ich dien*, yani hizmet ediyorum. Bu, Galler Prensi'nin sözüydü. Faydalı olmak için hizmet etmekten daha iyi bir şey var mıdır?
- Doğrudur tabii, ama benden başka hiç kimseye hizmet etmiyorsunuz ki! Üstelik ben de pek erdemli ve ihtiyaç sahibi birisi değilim.
- Bu da benim görevimi daha saygıdeğer hale getirir.
- Ne demek istiyorsunuz?
- Yani, eğer doğru bir ruh haliyle ve uygun motivasyonla yaklaşırsa bütün işler kutsal bir hale gelebilir.
- Sizin bu kadar bilge olduğunuzu bilmiyordum!
- Hepimizin etrafı olağanüstü varlıklarla çevrili. Ancak egomuz bizi öylesine tekeline almıştır ki bunu farkına varamayız. Dikkat ediniz, kendimden bahsetmiyorum. Ben sıradan bir kâhyayım... Size bir tavsiyede bulunabilir miyim efendim? Gidip o dilenciye tekrar görün. İçimden bir ses, onun size çok katkıda bulunacağını söylüyor...

II

UYARMA

Küçük Mavi Kitap

Samuel, kütüphane memuru dışarı çıkarken kapıyı açık bırakması için ısrar etmişti. Kadın, çıktıktan birkaç dakika sonra, elinde kocaman bir klasör ve küçük bir kitapla geri geldi. Özenli bir hareketle ikisini de masanın üzerine bıraktı. Kitap ilk bakışta çok da özel bir şey gibi görünmüyordu. Yaklaşık elli sayfa, mavi kapaklı sıradan bir kitap... Üzerinde ne kitabın, ne yazarın, ne de yayınevinin adı var...

– Pazarlamaya pek de uygun bir kitap değil, diye atıldı Samuel.

Kütüphaneci espri kaldıracak bir havada olmadığından, hemen kuralları saymaya girişti. Aslında çok kolay kurallardı:

Birinci kural; kitaptan hiç kimseye bahsetmeyeceksiniz.

İkinci kural: Birinci kurala mutlaka uyacaksınız.

Üçüncü kural: Eğer yine de birileri bu kitaptan bahsederse, onun hakkında hiç konuşmamışız gibi davranacaksınız.

– Dördüncü kural da hiç konuşmamışız gibi davrandığımız şey hakkında asla konuşmamak mı?

– Bu kuralları hafife almayın rica ederim. Şu anda onlara çok ihtiyacımız var. Bir gün daha çok insana bu kitabı verebileceğimi umuyorum, ama şimdi bunun için çok erken. Önce bazı olayların aydınlatılması gerekiyor. Bunun üzerinde çalışıyoruz...

– Bu kitapta böylesine sarsıcı olabilecek ne var ki?

– Çeşitli fikirler... Yani bizim düşüncelerimiz ve sizin katacaktığınız...

– Öyleyse bir çeşit felsefe kitabı, değil mi?

– Evet, yaşam felsefesi... Ama korkmayın, okurken hiç zorlanmayacaksınız. Hatta metinlerin basitliği canınızı bile sıkabilir. Ama kendinizi kandırılmış hissetmeyin ve az önce sözcüklerin

gücü karşısında verdiğiniz tepkileri hatırlayın. Düşüncelerin özüne inebilmek için bazı ince kabukları kırmanız gerekecek. Bu yüzden de bir bölümü tamamıyla bitirip özümsemeden ve uygulamaya geçirmeden bir sonraki bölüme geçmemeniz çok önemli.

- Neden?
- Hayatınız boyunca bir okuyucu olarak kalmamak için! Başka sorunuz var mı?
- Evet, en az yüz tane!

Samuel daha çok şey öğrenmeye çalışıyordu. Fakat gizemli cevaplar tokat gibi çarpıyordu yüzüne. Gerçek ya da kurmaca, kitap pek çok gizem barındırıyordu.

Yazarı kimdi? Kimin yazdığı bilinmiyordu. On yıl kadar önce bulunmuştu bu kitap.

Yayıncısı kimdi? Onların örgütü basıp dağıtıyordu.

Kime? Uygun görülen kişilere...

Neye göre uygun? Belli bir ruhsal olgunluğa ulaşmış ve farklı fikirleri kabullenme kapasitesi olan.

Neden Samuel? Kütüphaneci sezgilerine güveniyor ve yanılmamış olmayı umuyordu.

Kütüphaneci için ne riski vardı? Katlanılabilir birkaç sıkıntı.

Kimdi onlar? Aktörler.

Nereden geliyorlar? Okuyucular yurdundan.

Bütün okuyucular sonunda oyuncu oluyor mu? Şimdiye kadar evet.

Bu ne kadar zaman alır? Gerektiği kadar.

Kaç kişiler? Sayı giderek artıyor, ama henüz radikal gelişimler yaratabilecek kadar fazla değil...

Yöneticileri kim? Kendi vicdanları...

Kim finanse ediyor? Kitabın yazarı, talimatları ile birlikte oldukça yüklü miktarda para bıraktı.

Hangi talimatlar? Sistemi ve dünya görüşümüzü değiştirmek...

Konuşmaları devam ederken Samuel kitabı alıp bir göz atmak istedi, ama kütüphaneci onu sert bir biçimde durdurdu:

– Şimdi zamanı değil!

Samuel kitabı okurken yanında hiç kimsenin olmaması gerekiyordu. Bu eser sadece ve sadece onun içindi. İleride kendisi de bu mesajı dağıtmaya yetkili olacaktı elbette, ama şimdi çalışmalı ve kendini kanıtlamalıydı.

Kütüphaneci dosyayı alıp birkaç dakika ağır hareketlerle sayfalarını karıştırdıktan sonra Samuel'e onu ilgilendiren sayfayı gösterdi. Samuel ürperdi: Sayfada bütün bilgileri, adı, adresi, doğum tarihi, hatta nüfus cüzdanının fotokopisi bile vardı. Kütüphane fişleri onların oldukça işlerine yaramıştı anlaşılan. Kütüphaneci:

– İşler kontrolden çıkarsa diye topladık bu bilgileri, diyerek kendini savundu.

O zaman ne olacaktı? Yakında öğrenecekti.

Ya kabul etmezse? Artık çok geçti, süreç başlamıştı bile. Baştan uyarmamış mıydı Samuel'i?

Ya onları ele verirse? Ne diye ele verecekti ki, sistemi değiştirmek istediklerini mi söyleyecekti? Hiç kimse ona inanmazdı zaten! Hayır, bu hiç işine gelmezdi.

Ne işine gelirdi o zaman? Kitabın tavsiyelerine uymak.

Peki ne için? Seçtiği hayata doğru gidebilmek için.

Ya sonra? Herkes gibi ölüme...

Ölüm? Evet, ölüm. Hayatın sonunda ölüm olduğunu bilmiyor muydu yoksa?

Bu son sözlerle birlikte kütüphaneci ayağa kalktı ve Samuel'i de yanına alarak kapıya doğru yürümeye başladı. Artık yeterince bilgi edinmişti Samuel. Sorabileceği diğer soruların cevabını kitap verecekti kendisine. Samuel'i kapı eşliğinde uğurladı:

– Hoşçakalın delikanlı. Yeteneklerinizi geliştirmek için çalışmalısınız. Geleceğiniz sizin ellerinizde!

Bir Bilge

Jean-Jacques, kâhyasının tavsiyelerini dinlemeye karar verdi. Diğer insanlar hakkında ne düşünebilirdi ki! O dilenciden öğrenecekleri, aylakların hoşuna gidebilecek birkaç “yardımseverlikten” başka bir şey olamazdı.

Dilenciye kolaylıkla buldu. Kapı eşiğinde oturuyordu. Yanında da çok güzel siyah bir labrador vardı. Jean-Jacques cebinden kâğıt para çıkarıp dilencinin yanına yaklaştı.

– İyi günler... diyerek parayı dilencinin önündeki çanağa bıraktı. Bu kez paramı reddedemezsiniz. Çünkü henüz bana hiçbir şey vermediniz.

– Yanılıyorsun, sana şimdiden çok fazla şey verdim, dedi dilenci. Örneğin bu sabah beni düşündün ve kendini iyi hissettin. Ayrıca beni görmek için buraya geldin. Demek ki kalbini ve programını doldurdum... Ama senin parayı memnuniyetle alırım, çünkü para vermeni beklemiyordum. Hayatın nimetlerini her zaman kabul etmek lazım.

– Sizi bulamamaktan korkuyordum. Yerinizi değiştirmiş olablirdiniz.

– O zaman ne hissederdin?

– Dün bu kadare erken ayrıldığım ve size sonraki günlerde nerede olacağınızı sormadığım için pişmanlık duyardım...

– Bütün bunlar, hayat sana istediğin şekilde davranmadı diye mi? Eğer ben burada olmasaydım sen belki başka bir şey yapıyor olacaktın ve belki de hayatının kadınına rastlayacaktın. Kim bilebilir? Olup bitenler için üzölmek, zaman ve enerji kaybından başka bir işe yaramaz. Bana yarın nerede olacağımı sorsan buna yanıt veremem. Nasıl bilebilirim ki? Geçen zamanda birçok şey değişebilir! Ama dert etme; eğer bir yerlerde karşıla-

mamız gerekiyorsa mutlaka karşılaşırız. Şimdiye kadar iki kez karşılaştık bile...

– Evet, ama ilk seferi tesadüftü...

– Tesadüf, mantık, şans ya da talihsizlik, kimbilir? Sana bir hikâye anlatayım:

Uzun yıllar önce Amerika’daki çiftliğinde at yetiştiren bir çiftçi varmış. Bir gün çiftçinin en güzel atı çiftlikten kaçmış. Komşu çiftçiler onu teselli etmeye çalışmışlar. Ama çiftçi teselliye gerek olmadığını söylemiş ve “Neyin iyi neyin kötü olduğunu kim bilebilir?” demiş. Birkaç gün sonra, kaçan at yanında çok güzel bir vahşi atla birlikte geri dönmüş. Bu kez komşuları çiftçiye kutlamaya gelmişler. Çiftçinin yanıtı yine aynı olmuş: “Neyin iyi neyin kötü olduğunu kim bilebilir?” Kısa bir süre sonra çiftçinin oğlu, ata binmeye çalışırken düşüp bacağını kırmış. Çiftçi, kendisini teselli etmeye gelen komşularına yine aynı şeyi söylemiş: “Neyin iyi neyin kötü olduğunu kim bilebilir?” Birkaç gün daha geçmiş, kasabaya komşu ülkeyle savaştıkları güçlü erkekleri askere almak için subaylar gelmiş. Ama yaşlı adamın oğlu savaşacak durumda olmadığı için paçayı kurtarmış...

– Eğlenceli bir hikâye...

– Evet... Bu yaşanmış bir öyküdür. Ne olayların ne de sonuçlarının iyi veya kötü olacağını önceden bilebiliriz. Tek yapabileceğimiz, onlara yön vermek ve olurlarına bırakmak...

– Nasıl olacak bu?

– Diyelim ki çifti, atı kaçığında buna çok üzülüp, dertlendi. O zaman günlerce kadere kahredecek, yeterince yüksek olmadıkları için çitlere küfredecek, atını bağlamadığı için kendine kızacaktı. Sonunda at yine çıkıp gelecekti. Ama belki de o geldiğinde çiftçi üzüntüsünden ölmüş olacaktı. Sana gelince, eğer beni bulamasaydın ve olumsuz duyguların seni ele geçirmesine izin verseydin kendini dış dünyaya kapatacak ve gününün önemli bir bölümünü ziyan edecektin.

– Bunu nasıl söyleyebilirsiniz? Ben en azından hareket ediyor, dışarı çıkıyor, dünyayla bağlantımı hiç kesmiyorum. Zaman

zaman olumsuz duygulardan etkilenmem ve kederlenmem normaldir. Yerde oturup hiçbir şey yapmadan zaman geçirirken sakinliğini korumak kolay tabii!

– Derin düşüncelere dalmış bir keşiş gibi mi görünüyorum? Eğer benim dünyevi sorunlardan hiç etkilenmediğimi zannediyorsan çok yanılıyorsun. Hepimizin problemleri var. Ama onları ne kadar biriktireceğimiz ve büyüteceğimiz bizim seçimlerimize bağlı. Sen kendinden korkuyorsun ki gelip bana problemlerini anlatıyorsun. Onları çözmene yardımcı olabileceğimi umuyorsun. Ama bunu hiç bekleme! Ben senden hiçbir şey istemedim, buraya boşuna geldin!

– Pekâlâ... Af edersiniz.

Konuşma tatsız bir hal almaya başlamıştı. Dilenciyle daha rahat konuşabilmek için diz çökmüş olan Jean-Jacques hızla ayağa kalktı. Sohbeti burada kesmeye niyetliydi. Dilenci belki de haklıydı, ama nihayetinde o bir dilenciydi. Fazla yüz-göz olmaya gerek yoktu. Buraya ahlak dersi almaya gelmemişti. Kendinden korkmak mı? Neden kendinden korksundu ki?

Jean-Jacques'ın sinirlendiğini anlayan dilenci konuşmaya devam etti:

– Özrünü kabul ediyor ve teşekkür ediyorum. Sıkıntılarını ortadan kaldıracak potansiyelin var, çünkü kolay özür dileyebiliyorsun. Bu iyiye işaret... Umarım kendini de affetmeyi başarır-sın.

– Ne demek istiyorsunuz?

– Suçu başkalarına atmak işin kolayı... Zor olan şey, insanın kendi hatalarını kabul etmesidir. Bana söylediklerinden dolayı kendine öfkelenдин, değil mi?

– Öfke denemez belki, ama kötü bir şey söylediğim için kendimi aptal gibi hissettim. Özür dilemek zorunda kalmak hoşuma gitmiyor. Özür dilemek beni küçük düşürüyor gibi geliyor.

– Evet, işte problem de bu. Kusursuz olduğumuzu zann ediyoruz ve hata yaptığımızı kabul etmekte çok zorlanıyoruz. Hiçbi-

rimiz kusursuz olmadığımızın farkında değiliz. Doğamızı bu kadar reddetmek neden? Başkalarından önce kendimize acımalıyız. "Ben Tanrı değil, bir insanım. İnsanlığımı ortaya çıkaran hatalarıma teşekkür ederim." Normal olan birşeyi yaptığımız için kendimize acı çektirmeyi kestiğimiz için de ateşe körükle gitmekten kaçınmış oluyoruz.

Jean Jacques buna karşı çıktı:

– Tamam, ama eğer hata yapmayı sürdürdüğüm halde kendimi sürekli affedersem hiçbir zaman ilerleyemem ki!

– Hatalarını kabul etmek, onlardan hoşnut olmayı gerektirmez. Her zaman çocukluğundaki kadar sulugözlü olduğunu düşünebilir misin? İnsan, gelişimini, olgunlaşmasını hiçbir zaman tamamlamamaz. Bu onun doğasının bir parçasıdır. Güzel bir manzaranın keyini çıkarabilmek için yükseğe tırmanmak gerekir.

– Anlaşıldı! Peki öyleyse siz neden yerinizi değiştirmiyorsunuz? Yeni deneyimler edinmek, yeni ufuklar kazanmak istemiyor musunuz yoksa?

– Ama benim hayatımın her anı zaten yeni bir deneyim! Farklı şeyler yaşamak için mutlaka farklı yöne gitmek gerekmez ki... Fazla hareket etmek, kalbimizin söylediklerini duyup ona kulak vermemizi engelleyebilir...

– Peki kalbiniz şu anda ne söylüyor size?

– Mutlu, çünkü Yardımseverler Kulübüne yeni bir üye daha katıldı. Hem de oldukça önemli bir üye.

– Ben mi? Ne önemli bir üye!

– Herşeyi genellemekten vazgeçmelisin. Tırmanırken sürekli geriye dönüp aşağıda kalanlara bakan bir insan, önündekileri göremez ve hiçbir zaman tepeye ulaşamaz. Mümkün olduğunca kendi davranışlarına odaklan ve diğerlerini rahat bırak. Yardımseverliğiyle tanınan Rahibe Teresa'nın söylediği gibi: "Başkalarını etkileyecek davranışlarda bulunmaya çalışmayın. Önemli olan kendinize nasıl davrandığınızdır.

– Evet, ama Rahibe Teresa öldü... Ve Calcuta’da hâlâ gecekondular var.

– Elbette. Ama en azından Rahibe Teresa orada yaşadı! Yaşadığı süre boyunca karşılaştığı, tedavi ettiği, eğittiği, sevdiği bütün çocuklara, kendileri için ne fark ettiğini sor! Herşeyi düzeltmeyeceğin için hiçbir şey yapmamak çok kötü bir bahane... Pekâlâ, aslında konuşacak şey çok, ama benim görmem gereken başka insanlar da var. Yarın ve sonraki gün gelme, burada olmayacağım. Git yaşlıları ve hastaları gör. Onlar hayatın mükemmel eğitimcileridir.

Hayatın ilk kuralı

Samuel hemen evine gitmişti. Cebindeki kitap kalbinin hızla çarpmasına neden oluyordu. Heyecanlanıyor, bir an önce kitapta neler olduğunu keşfetmek için can atıyordu.

Eğer kurallara uymazsa ne olurdu ki? Kütüphaneci onlardan çok olmadığını söylemişti, ama kaydının bulunduğu klasörde hakkında yazılmış yüzlerce sayfa vardı. Daha şaşırtıcı olansa aralarında bazılarının üstlerine kırmızıyla İPTAL yazılmış olmasıydı. Hayal gücünü kontrol etmeyi denedi, ama bunu da yarım yamalak becerebildi.

Tavan arasındaki sığınağına girip kapıyı kilitledi, perdeleri de sımsıkı kapadı. Bir yandan da kendi kendine, paranoyak bir adam olarak ilk hareketlerim diye söylendi.

Masaya oturdu ve kitabın kapağını dikkatle açıp ilk sayfadaki yazıları okumaya başladı:

Samuel Deboud (n°341) için Élisabeth Persigny (n°7) tarafından hazırlandı.

Sayfanın en altında bir not vardı:

Eğer bu kitabı bir yerde bulduysanız henüz size ithaf edilmemiş demektir. Lütfen imha ediniz.

İkinci sayfada Goethe'nin bir sözü yazılıydı: "Gri teoridir, yeşil hayat ağacıdır". Hemen altında da bir uyarı:

Bu kitabı okuyan okuyucu! Onun nereden geldiğini ve kime ithaf edilmiş olduğunu sakın unutma!

- Tamam tamam, mesajı anladım, diye homurdandı Samuel. İyi bir öğrenci olacak ve sizin aydınlatıcı önerilerinizin hepsini

yerine getireceğim. Ama bunun için önce bana bunun bir şartlanlık olmadığını kanıtlamanız gerekiyor...

Sayfayı çevirdi. Üç kural bu sayfada da tekrarlanıyordu.

Okumaya devam etti: "Hayatın birinci kuralı" Kurallar ve düzenlemeler konusunda çok yetenekli olduklarına hiç şüphe yoktu! Ama insanlığı keyiflerine göre yönlendirmeye çalışanlar, kendilerini ne sanıyorlar?

Bir sonraki sayfaya geçerken ellerinin titriyordu. Sayfada sadece kısa bir şiir vardı:

*Mutluluk verir
özgürce paylaşmak, yardım etmek...
Kalbini açmak yabancılara,
Yoksullara, değerli şeyler vermek...
İyileşir bilgeliği aktaran,
Anlayan...*

Sayfayı çevirdi: Bomboştu! Aslında tamamen boş sayılmazdı. Sayfanın sol üst tarafında, "Yaşayın ve yaşarken nelerle karşılaştığınızı, neler düşündüğünüzü yazın. Bu sizin Yaşam kitabınız..." yazıyordu. Sonrasındaki altı sayfa boştu. "Hayatın ikinci kuralı" yazan sayfada bir de uyarı notu vardı: "Hayatın birinci kuralını uygulamadan bu aşamaya geçmeyin!"

Samuel şaşırmıştı. Hepsi bu muydu yani? Yardımseverlikle ilgili altı cümle! Hayatını tamamen değiştirecek olan bu cümleler miydi? Ayrıca bu saçma şiirin hiçbir anlamı yoktu. Almak için verebileceğimiz şey ne olabilirdi ki? Bir doz vicdan rahatlığı mı? Dindar Katoliklerin vaaz ettikleri gibi hep beraber Cennet'e mi gideceğiz? Böylesi hayırseverlik, ikiye bölünmüşün daniskası! Hem "ne"den iyileşmek Allah aşkına?

Hem ayrıca, kendine yetecek parası bile yokken başkalarına ne verebilirdi ki? Bir gülümseme ya da bir vaat mi? Bu, dilencilerin

ne işine yarayacak? Zaten onların da kendisi gibi yapmaktan ve iş aramaktan başka çareleri yok. Üstelik bu bir tercih meselesi... Bir tercih meselesi mi? Gerçekten bu kadar basit miydi? Samuel, kütüphaneciyle zihnini allak bullak eden karşılaşmalarını hatırlamaya çalıştı: Nasıl bocaladığını, hayal gücünün kendisini nasıl yanılttığını... Eğer kendini kontrol etmeyi başarmıyorsa kendisinden daha kötü durumda olanları nasıl idare edebilirdi?

Buz gibi bir karşılama

En iyisi yaşlı bir hastayla konuşmak, diye düşünüyordu Jean-Jacques, bu bana oldukça zaman kazandırır. Peki, ama ne için zaman kazanacaktı? Yine de garip bir öğüttü: O huzuru ararken “dilencisi” onun “yakında ölecekler”e “hâlâ iyileşememişler”e yönlendiriyordu. Bu, kuşkusuz bir âlicenaplık denemesiydi. Ama bunlar neden “hayat pedagoga-rı” sıfatıyla tanımlanmışlardı?

Jean-Jacques yavaş yavaş rolüne ısınmaya başladığını hissediyordu. Uzun zamandır sözünü kesmeden dinleyebildiği tek insandı bu dilenci. İnsanlar çok konuşuyorlardı. Düşüncelerini başkalarının tarlalarına kilecek tohumlar gibi rüzgâra bırakıyor, ama çok ender hasat alabiliyorlardı.

Jean-Jacques kâhyasından kendisine bir hastane tavsiye etmesini istedi. Özel kiliniklerde tedavi gören hastaların parası olduğu için ziyaretçileri de çok olurdu.

– Semmelweis Hastanesinde tedavi gören bir kuzenim var, diye yanıtladı Antoine. Buradan arabayla on dakika sürer.

– Onu sık ziyaret eder misiniz?

– Ne yazık ki hayır Efendim.

– Öyleyse birlikte gidelim!

– Aslında benim bitirmem gereken bir sürü iş var...

– Sonra yaparsınız. Zaten çok iyi bir iş yaptınız. Ayrıca şunu da hatırlatmak isterim ki benden gidip dilenciye tekrar görmemi siz istemiştiniz. Şimdi de bunun sonuçlarına katlanacaksınız...

Arabada giderken filozof dilenci ve onun yaptıkları hakkında konuşuyorlardı. Antoine ona, Senegal’de Müslüman Kardeşler’in bir koluna bağlı olanların, alçakgönüllülük ve çileciliği öğrenebilmek için dilencilik yaptıklarını anlattı. Yine Asya’da bazı Budistler, günlük yiyeceklerini dilenerek elde ediyorlardı.

Yani dilencilik dünyanın her yerinde kötü görülmüyordu. Jean-Jacques Antoine'a bütün bu bilgileri nereden öğrendiğini sordu. Ama tam o sırada hastanenin bahçesine girdiler ve kâhya, geldiklerini söyleyerek soruyu geçiştirdi.

Hastanenin koridoruna girip danışmaya doğru yürüdüler.

– İyi günler Hanımefendi, diye selamladı Jean-Jacques, bir hasta görmeye geldim.

– Üzgünüm efendim, ama ziyaret saati değil. Öğleden sonra gelmeniz gerekir.

– Hastaları sabah görmek mümkün değil mi?

– Ne yazık ki hayır. Hastaların dinlenmesi lazım...

– Gene de hepsi değildir. İçlerinden birkaçı hoşça vakit geçirmek istemez mi?

– Hoşça vakit geçirmek mi? Siz kimi görmeye geldiniz?

– Henüz bilmiyorum... Fazla ziyaretçisi olmayan bir hasta olsun mümkünse.

– Nasıl yani, hastanemizde tanıdığınız bir hasta olmadığını mı söylüyorsunuz?

– Benim yok. Ama kâhyamın kuzeni burada tedavi görüyor...

– Kâhyanız mı? Siz benimle dalga mı geçiyorsunuz?

– Hayır hayır, çok ciddiylim. Bir dilenci bana buraya gelip hastaları ziyaret etmemi tavsiye etti. Onların ziyaretçi gelince mutlu oldukların söylemişti bana...

Resepsiyon görevlisinin yüzünü gören Jean-Jacques, hemen sesini kesmesi gerektiğini anlamıştı. Aldığı yanıt çok sertti:

– Bunu ancak hastalar bilir bayım. Siz eğer belirli bir kişiyi görmeye gelmediyseniz hiç kimseyi göremeyeceğinizi de kabul etmek durumundasınız.

Jean-Jacques öfkeden deliye dönmüştü. Bu şaşal resepsiyon görevlisi onunla dalga geçiyordu! Ama buna izin vermeyecekti. Mutlaka tamamlaması gereken bir görevi vardı burada.

– Beni dinleyin: Buraya bir hastayı görmeye geldim ve ziyaretimin de memnuniyet yaratacağından eminim. Eğer bu sizin hoşunuza gitmiyorsa gidin derhal servis şefinizi çağırın buraya.

- Servis şefim derhal gelemez bayım; ve asıl siz beni dinleyin: Ziyaret saatlerinin dışında gelmeniz sizin sorunuz! Kâhyaların size hizmet etmesine ve dilencilerin lafını dinlemeye alışkın olabilirsiniz. Ama burası kuralları olan bir hastane ve siz de bu kurallara uymak zorundasınız.
- Tam da bu nedenle izin vermelisiniz! Halka hizmet etmek demek halkın istediği hizmeti sunmak demektir!
- Bizim görevimiz hastaların bakımını sağlamaktır, birbirini tanımayan insanları tanıştırmak değil! Bunu yapmanın başka yolları da var! Güle güle baylar!
- Dışarı çıkar çıkmaz Jean-Jacques kâhyasına döndü ve başkasıyla konuşur gibi kendine içerleyerek:
- Kendimi aptal konumuna düşürdüm, dedi. Ziyaret saatlerini önceden öğrenemez miydiniz?
- Çok üzgünüm efendim, ama ben hastaneye gerçekten çok nadir giderim ve sizin orada ne yapmak istediğinizi de bilmiyordum.
- Evet, haklısın, sana daha önce söyleyebilirdim, diye yanıtladı Jean-Jacques. Her neyse, bunu düşünmeyelim artık.. Yine de resepsiyondaki şu küçük memuru ve küçümseyen ses tonunu düşündükçe... Ona haddini bildirmeliydim...
- Afedersiniz Efendim, ama o haddini biliyor gibi görünüyor-du...
- Ne demek istiyorsunuz?
- Yani onun tek yaptığı, hastane kurallarını uygulamaktı. Kendisine verilen direktiflere uyuyordu sadece.
- Yine de daha nazık olabilirdi!
- Belki de dilenciden ve hoşça vakit geçirmekten hiç bahsetmemeliydiniz. Onun yerinde olsaydınız siz de bunları garip bulmaz mıydınız?
- Evet, bulabilirdim tabii. Ne var ki kimseyi tanıımıyordum ve ziyaretimin nedenini açıklamak zorundaydım.

– Dinleyim efendim, size bir önerim var: Ben hastaneye dönüp ne istediğinizi açıklayıp, fırsattan istifade kuzenimin durumunu sorayım.

– Nasıl isterseniz.... Ama ben hastalara annelik yapmaya hiç de meraklı değilim...

– Tamam, o zaman yarın akşam için size bir randevu ayarlarım. Ne dersiniz? Beni arabada bekleyin, beş dakikada dönerim...

Jean-Jacques açık havada beklemeyi tercih etmişti. Hastanede esir kalmış onca hastaya bu kadar yakın olmak kendini kötü hissetmesine sebep olmuştu. Hayatında ilk kez ayak basıyordu bir hastaneye. Bu pek de parlak bir fikir değildi. Hatta bunu düşünmek bile hasta ediyordu Jean-Jacques'ı!

Antoine on dakika sonra geri dönmüştü:

– Tamamdır, size yarın saat 17:00'ye bir randevu ayarladım. Onlara ziyaret talebinizin nedenini açıkladım ve sizi misafir etmekten memnuniyet duyacaklarını söylediler. Resepsiyon görevlisi, kaba davrandığı için özür diledi. Bilirsiniz, idareciler beklenmedik durumlardan pek hoşlanmazlar. Ne olacağını önceden bilmek isterler. Bu olay ona, bazen katı kuralların esnetilmesi gerektiğini öğretecektir.

– Teşekkür ederim. Aynı şekilde bir huzur en-vinden de randevu alabilir misiniz? Yarın öğleden sonra orada da birkaç saat geçirmek isterim.

– Sebebi aynı mı?

– Aslında başkalarını ziyaret edip onlarla konuşarak kendimi bulmayı hedefliyorum...

Çok deneyimli bir dilenci

Daha fazla zaman kaybetmek istemeyen Samuel, Yaşamın İlk Kuralı'nı uygulamak üzere dışarı çıkmıştı. Kütüphaneye giden yolda bir dilenci vardı. O işine yarayabilirdi...

Pekçok kez tereddüt etmiş, ama asla vazgeçmemişti. Duygularını açmaktan, asi delikanlı görünümü vermekten korkmuştu! Yıllar boyunca yüreğinin sesini bastırmış, sert ve hırslı olmaya çalışmış, etrafında olup bitenleri görmemek için bakışlarını onlardan kaçırmayı seçmişti. Ama bu değişecekti artık... Hayatının kontrolünü eline alacaktı...

Cüzdanını karıştırıp madeni bir para çıkardı ve dilencinin yanına gidip elindeki parayı uzattı.

- Bu yetmez!

- Anlamadım?

- Verdiğin para yeterli değil!

- Ne demek yeterli değil? Size para verdiğim için mutlu olmanız gerekir!

- Ben zaten mutluyum. Mutsuz olacak sensin.

- Siz neden bahsediyorsunuz?

- Bana kâğıt para mı yoksa bozukluk mu vereceğin konusunda kararsız olduğumu gördüm. Sonunda bana bozuk para verdin. Bu yeterli değil. Biraz sonra yeterince cömert olmadığın için pişmanlık duyacaksın. Tereddüt ettiğinde hep daha çok olanı vermelisin. Yardımseverlikte asla cimri olunmamalıdır.

- Ne kadar verebileceksem onu verdim. Hem siz benimle neden senli-benli konuşuyorsunuz. Birlikte peynir ekmek yemedik ya, ne bu laûbalilik?

- Sana sen diye hitap ediyorum çünkü sen ayaktasın, bense yerde... Çünkü sen toplumun içindesin, ben dışındayım. Sen

diyerek bu iki çelişkili duruş arsında bir bağ kurmaya çalışıyorum. Sen benim sana bu şekilde hitap etmemi saygısızlık olarak algılıyorsun, ama benim yapmaya çalıştığım şey seninle aynı hizaya gelebilmek... Bunu kabul eder, kendini benden üstün görmezsen ve benden sana saygı göstermemi beklemezsen benim gözümde cömertliğinin en güzel kanıtı olur bu... Bana verdiğin paranın karşılığını fazlasıyla vermiş oldum sana.

Samuel şaşırmıştı. Bir dilenci ona ağzının payını veriyordu. Buraya bir şeyler vermek için gelmiş, ama sonuçta alan kendisi olmuştu!

– Şaşırmış görünüyorsun, dedi dilenci.

– Sizin nasıl olup da bu kadar çok şey bildiğinizi düşünüyordum.

– Yani senden daha çok şey bilmem seni rahatsız etti. Çünkü ben yerde oturuyorum. Ama unutma: şu andaki konumum ne olursa olsun, en azından yaşım gereği senin yaşadığının en az iki katı fazla yaşadım ben. Eğer bunca zamanda hiçbir şey öğrenmemiş olsaydım garip olmaz mıydı? Bir şey daha: Dilenci olduğuma göre, cömerlik konusunda uzman olmam normal değil mi?

– Siz hep dilencilik yapmadınız, değil mi?

– Dilenci olarak doğulabilir mi? Ya da bir doktor veya avukat olarak? Bir şirketin yöneticisi mi yoksa işçisi mi olacağımızı genlerimiz belirleyebilir mi? Elbette ki hep dilenci değildim. Ama bütün deneyimlerimin içinde, bana en çok tatmin duygusu ve refah sağlayan budur.

– Refahın ne olduğun biliyorsunuz demek?

– Eğer bilgi pratikten geliyorsa evet, biraz biliyorum diyebilirim. Ama günümüzde teori çok daha değerli. İnsanlar birçok kitap okuyor, ama okuduklarını uygulamayı unutuyorlar... Doğru değil mi?

Dilencinin hınzırca gülümseyişinden Samuel, onun bu sözleriyle kendisini hedef aldığını anladı. Demek ki koltuğunda ki-

taplarla kütüphaneye gidiş gelişlerini fark etmişti. Kendini savunmaya çalıştı:

– İkisini birleştirmek de mümkün olamaz mı? Teoriyle pratiği yani...

– Elbette, ama bununla bir ilgisi yok! Denizi çok sevip hiç yüzmemek ya da ne yapılması gerektiğini bilip de hiçbir şey yapmamak gibi...

– Veya bir şey yapamamak...

– Her zaman yapılabilecek bir şey vardır. Yeter ki durduğun yeri iyi bil ve kendini başkalarının gözünden bakarak değil, kendi değerlerinin penceresinden görmeyi bil. Huzur ve refah kişisel sorumluluk ve taahhüt meselesidir.

– Tamam, ama bunlar nasıl tanımlanır?

– Bunları herkes kendine göre yorumlar, ama inanıyorum ki bunlar sakın bir zihin ve sarsılmazlık temeline oturur. Bu elbette zihni düşüncelerden arındırmak veya dünyayla bağını kesmek anlamına gelmiyor. Daha çok, varlığın doğal karşıtlıklarını daha hoşgörüyü kabul etmeyi öğrenmek anlamına geliyor. Hayatın “zor”luğu onun öyle olduğuna inandığımız an başlar. Bence hayatın esnek bir atlama tahtasıolduğunu kabul ederim. Yükselir, alçalır. Bilirim ki yükselmek için önce alçalmak gerekir. Dinginlik denen duygu ne olduğumuzu, nelere sahip olduğumuzu, neler yapabildiğimizi baz alır! Sana bir hikâye anlatayım:

Afrika’da küçük bir köyde geçiyor hikâyemiz. Su kaynağından sadece birkaç kilometre uzakta bir köy... Bu köyün sakinleri, suyun bu kadar yakın olmasını büyük bir şans olarak değerlendiriyor ve neşe içinde yaşıyorlarmış. Su kaynağından suyu köye taşımakla görevli olan kadınların itibarı çok büyükmüş: Köye hayatı getiren onlamış çünkü... Çok becerikli olan Salomé, iki kova taşırmış her gün. Kovalardan biri çok sağlammış, ama diğeri su sızdırıyormuş. Bu küçük deliği yüzünden çok utanan kova, bir gün Salomé’ye neden kendisinin yerine sağlam bir kova almadığını sormuş. “Benim su kaçırığımı görmüyor mu-

sun?” demiş Salome’ye. “Görevimi hiçbir zaman yerine getiremiyorum. Köye geldiğimizde, neredeyse yarı yarıya boşalmış oluyor içimdeki su..

“Aslında yarı yarıya dolu demek daha doğru...” diye yanıtladı Salome; “..Gel, sana bir şey göstereceğim...”

Kovayı koltuğunun altına alan Salome, onu su yoluna götürdü ve anlatmaya başladı: “Su yükleyip dönerken seni hep sol tarafıma, diğer kovayı da hep sağ tarafıma alırım. Şimdi toprağa bir bak.”

Kova yere baktı. Sağ tarafta toz topraktan başka hiçbir şey yoktu. Ama yolun sol tarafı çiçeklerle doluydu...

– Güzel bir hikâye, dedi Samuel.

– Peki, sence bu hikâyenin mesajı ne?

– Zayıflıklarımız bazen işe yarayabilir!

– Evet, ama hepimizin birer kova olduğunu da anlatıyor, dedi dilenci, gülerek. Hep hatalarımıza, zayıflıklarımıza odaklanır ve her zaman kendimizi başkalarıyla karşılaştırırız. Bu şartlarda dingin olmak mümkün mü? Nedne çiçeklerimizin üzerine eğilmiyoruz? Neden hayatı filozofça ele almıyoruz?

Bu kesinlikle benim haftam, diye dalga geçti Samuel. Filozoflarda kampanya mı var ne?

Dilenci devam etti:

– “Felsefe, muhakeme ve tartışmalar yoluyla mutlu yaşamayı sağlayan bir etkinliktir” der Épictète. Onun öğretilerini bilir misin?

– Duygularını ve zevklerini öne çıkarmak mıydı?

– Bundan biraz daha karmaşık. Epikür, dikkat edersen, esasında ahlaki bir felsefedir. Kötüye katlanmayı kolaylaştırdığımız ölçüde iyiye ulaşmanın da kolay olduğu fikrine dayanır.

– Première nouvelle!

– Şaşırtıcı, değil mi? Epikür’e göre kendimizin dışında bir şeye bağımlı olmamakla mutluluğa kolayca ulaşılabilir. Gerçek ihti-

yaçlarımızı tanımak ve dengeliliği sağlamak öğretisinden doğar. Kısacası, tüketim toplumunun istediklerinin tam tersi.

– Bir bardak suyla yetinmeyi bilmek gibi mi?

– Mesela! Ancak Epikür, karşımıza çıkan fırsatlara büsbütün sırtımızı dönmeyi de önermiyor. Sadece bunların hayatımızı yönlendirmesine izin vermeyin diyor.

– Peki acılara katlanmak nasıl kolay olabilir?

– Düşüncelerini harekete geçirerek. Fiziksel bir acıya karşı koymak, ruhu ısıtan bir zevk veya olumlu düşünceler ya da mutlu anıların hatırlanması yoluyla mümkün olabilir...

– Ya da mevcut durumundan keyif almakla?

– Aslında konuşurken zamanın geçtiğini fark etmiyorum ve bacaklarımın ağrısını da unutuyorum.

– Bacaklarınız mı ağrıyor?

– Bu bir tür mesleki hastalık: çok uzun zaman yerde oturmak durumunda kalıyorum. Bacakların ağrımmasının iki sebebi vardır: çok yürümek ya da yeterince egzersiz yapmamak. Sağlığın yolu, dengeli ve ihtiyatlı olmaktan geçer.

– Sıkıntı da öyle...

– Hayır, Epikür'ün prensiplerini hatırlarsak böyle olmayabilir. Sıkılmak için düşünmek yeter, ama aynı şekilde, sıkıntıdan kurtulmak için de başka bir şeyi veya harekete geçmeyi düşünmek yeterli olur. Hareket halindeyken asla sıkılmayız!

– Bu ilginç bir teori...

– Daha çok bir uygulama! Teorik bilgi yeterli değildir, öğrenilenleri uygulamaya geçirmek gerek! Herkes cömertliğin bir erdem olduğunu bilir, ama ancak sadece verenler cömerttir. Kitaplar kapıları açar elbet, ama açılan kapılardan geçmek gerek.

– Tekniklere pek güvenmiyorsunuz galiba?

– Daha çok onları doğru şekilde kullanmaya çalışıyorum denebilir. Teknikler humuslu toprak gibidir: Öngörülemeyen şeylerin sayısını azaltır ve hızla hayat bulabilecek ortama sahip bir tarla yaratırlar. Bahçıvan bir insandır; çiçeklerin güzel olmasını

istediği için humuslu toprağı ham toprağı tercih eder. Ama bu yeterli değildir. Dış faktörleri, yani güneşi ve bol suyu da unutmamak gerek. Şartlar uygun olduğu ölçüde çiçekler iyi yetişir ve Epikür'ün bahçıvanı mutlu olur. Aksi halde bahçıvan "Güzel toprak, verimli toprak!" diyip durur. Ama çiçekler bir kere açtı mı, bahçıvan "Çok mutluyum, çok mutluyum!" demeye başlayacaktır. Çiçekler kısa sürede solacak, bu güzellik kaybolacaktır. Bahçıvan, bunu önlemek için bir şeyler yapması gerektiğini düşünecektir. Oysa kendini fazla sorgulamayı bırakıp bahçeyi doğal haline bırakmalıdır.

– Yani mutluluk “Bırak gelsin” formülünde mi saklı?

– Mutluluk hiçbir yerde ve aynı zamanda her yerdedir! Duruma göre yön değiştiren bir enerjidir. Eğer gelmek istiyorsa, onu kontrol etmeye çalışmak boşunadır. Eğer bir kızı öpmek üzereyken “bakalım ne kadar mutlu olacağım...” diye düşünmeye başlarsan o anın büyüsunü kaçıırırsın. Düşüncelerin seni mutluluğı giden yoldan uzaklaştıracaktır.

– Öyleyse olayları olduğu gibi kabul etmek mi gerekir?

– Evet ama, harekete geçerek tecrübeyle şansını artırmak şartıyla. Bahçecilikle ilgili kitapları hatmeden biri iyi bir bahçıvan olur mu? Gerçi kötü hava şartlarından daha az etkilenecek, ama gerçek bir çiçeğin açışındaki mutluluğı göremeyecektir. Korktuğun şeylerin başına gelmemesi için dünyadan kopup insanlardan kaçmak iyi bir yol değildir. Mutluluğı giden yol, risk almayı gerektirir.

– Ah, şimdi de mutluluğun bir şeylere ihtiyacı var, öyle mi?

– Evet, ama tek bir şeye ihtiyacı var: Hayat! Multu olmak için yaşamak gerek!

– Ama yaşamak için mutlu olmak gerekmez...

– Çok güzel... Söylediklerimi anlamışsın. Öyleyse kitaplarla ve teoriyle fazla zaman harcama; iyi yaşarsan mutluluğı da bulursun!

Emekli

İyi günler Mösyö Trouville, biz de sizi bekliyorduk.

İşte problem bu, diye düşündü Jean-Jacques, adımı herkes biliyor. Antoine'a kimliğimi gizli tutmasını söylemeliydim.

– Hastalarımızla görüştükten sonra sizinle birkaç fotoğraf çektirmemizin sakıncası olur mu?

– Bunda ölümsüzleştirilecek bir şey göremiyorum...

– Bizi mutlu edeceksiniz, hepsi bu. Siz ünlü bir kişisiniz, biliyorsunuz...

Artık bu geçerli olmasa da bir zamanlar gerçekten ünlüydü. "Gecelerin prensi" olarak tanınıyordu ve paparazziler yıllarca peşinden ayrılmamışlardı. Trouville mirasçısının sefaleti ilgi çekiyordu. Bunu yapan da sosyete basını değil, halkın basınıydı. Bunlar ünlüleri ustaca sorularla sıkıştırıp duygularını baskılayarak süzdükleri gözyaşlarıyla yoksul halkta bir iç ferahlığı, "bak onlar da..." duygusu yaratıyorlardı.

– Buna sonra bakarız. Umarım kim olduğumu hastalarınıza söylemezsiniz.

– Hayır, içiniz rahat olsun! Şimdi seçiminizi yapabilirsiniz: Bir kadınla mı yoksa erkekle mi görüşmeyi tercih edersiniz?

Bunu hiç düşünmemişti Jean-Jacques. Ona göre yaşlı insanların cinsiyeti olmazdı. Onlar yaşlıydılar, hepsi bu!

– Fark etmez. Tek istediğim konuşabilmek.

– Pekâlâ, bu durumda Madam Bonnot uygundur...

Jean-Jacques, huzurevinin koridorlarında bir süre nereye gittiğini bilmeden dolaştıktan sonra güneşin aydınlattığı küçük bir odanın kapısından içeri girdi.

– Madam Bonnot?

– Evet?

- Merhaba. Benim adım Jean-Jacques Bordet. Benimle biraz sohbet etmek ister misiniz?
- Sizi tanıyor muyum?
- Hayır.
- Peki, ne konuşmak istiyorsunuz?
- Siz ne isterseniz... Burada zamanınızı nasıl geçirdiğiniz, aileniz, ne bileyim, bunun gibi şeyler işte... Konuşmak için özel bir konu olması gerekmez ki zaten.
- Hiç tanımadığım birisiyle hayatım hakkında konuşmak isteyebileceğimi nasıl düşünebiliyorsunuz? Yaşlı olmam, prensiple- rim olmayacağı anlamına gelmez.
- Doğru, çok özür dilerim. Bu tür durumlara pek alışık değilim. Sizi rahatsız ettiysem hemen gidebilirim...
- Hayır, gitmenize gerek yok. Bol bol zamanım var nasıl olsa. Hem siz de kibar bir gence benziyorsunuz. Yüzünüz de hiç yabancı gelmiyor...
- Daha önce karşılaşmış olduğumuzu zannetmiyorum.
- Artık tanıştığımıza göre bunun ne önemi var! Sizi buraya getiren şey nedir?
- Dürüst olmak gerekirse bu benim fikrim değildi. Aklı pek de yerinde olmayan bir dilenci gelip sizinle görüşmemi tavsiye etti. Yani şahsen sizi değil, yaşlı birilerini ziyaret etmemi söyledi. Daha da garibi, gördüğünüz gibi ben de kendimi burada buldum!
- Ah, demek yaşlıları incelemeye geldiniz!
- Evet, yani aslında hayır... Yaşınızın önemli olduğunu zannetmiyorum. Önemli olan durumunuz...
- Durumum mu?
- Evet... Bir huzurevinde, dışarıyla fazla bağlantısı olmayan birisi... Örneğin siz, aileniz sizi görmeye sık gelir mi?
- Ailem hakkında konuşmak istemiyorum. Sizce bu dilenci neden sizden gelip bizi ziyaret etmenizi istedi?
- Sizlerin yaşam hakkında çok şey öğretebileceğinizi söylemişti.

– Hmm, pek de kaçık bir dilenci değilmiş demek! Yanında siyah bir köpek olabilir mi bu dilencinin?

– Evet, vardı.

– Şimdi anladım durumu. Buraya ilk gönderdiği siz değilsiniz. Bu açıklama tam bir şok etkisi yaratmıştı Jean-Jacques’ın üzerinde. Gönderdiği ilk kişi olmamak da ne demek? Bir anda içinin öfkeyle dolduğunu hissetti. Adam resmen dalga geçmişti kendisiyle! Oyuna gelmişti! O daha çok, yaşlıları ve onların şakalarına alışkın oldukları, “işte bir tane daha!” diye ziyaretçileri karşılayan, kuyrukta bekleyen bir şaşkınlar ordusu bekliyordu.

– Bir şey mi oldu?

– Hayır, hayır, bir şey yok. Ben ilk olduğumu zannediyordum...

– İlk olmak, en iyi olmak... İşte çağımıza geri dönen hastalık... Bahsettiğiniz dilenciye tanırım, çok bilge ve değerli bir insandır. Elimizde sihirli değnek yok, bunu biliyorsunuz. Haydi, bana hayatınızdan bahsedin biraz. Yolunda gitmeyen nedir?

Durum garip bir şekilde tersine döndü! Sonunda problemlerini anlatacak ben oldum, diye düşündü Jean-Jacques. Ama neden olmasın ki? Çok yakında ölüp gidecek bir ansandan korkması için bir sebep yok. Hem madem dilenciye de tanıyor... Gerçekten de inanılmaz bir tesadüf!

– Söyleyin, benim geleceğimi biliyor muydunuz?

– Ne demek istiyorsunuz?

– O dilenciye tanıdığınızı ve benim ilk olmadığımı söylediniz. Bu durumda karşılaşmamızın pek de tesadüf eseri olmadığını düşünmeye başladım...

– Elbette tesadüf değil! Eğer evinizden çıkıp buraya gelmeseydiniz benimle tanışamayacaktınız, değil mi?

– Tamam, ama dilenciye tanıyor olmanız çok şaşırtıcı...

– Şaşırtıcı olması mantıksız anlamına gelmez. Tesadüfün olağandışı olduğunu düşünüyorsunuz. Oysa tesadüf her zaman “olağan”ın “dışı”ndadır. Hayatımızın rutin akışının dışındaki şeylerdir tesadüfler. Siz bunu alışkanlıklarınızın dışında olduğu

için şüpheli buluyorsunuz. Ama rutinin de bunu şüphe ile karşılaması olası değil mi?

– Ehh... şüphesiz, diye mırıldandı Jean-Jacques, konuya böyle girilmesinin şaşkınlığıyla.

– Öyle tabii! Hayat sürprizlerle dolu, ama bir karşılaşma, bir hastalık veya hamile kalış, ilk bakışta rastlantı gibi görünse de hamilelik aslında bir anlam taşır. Biliyorsunuz “ben seçmedim” bahanesine sığınarak yaşamımın sorumluluğundan kaçmaya çalışmak, büyük bir yanlıştı.

İşte bu! dedi Jean-Jacques. Bu emekli beni güzellikle yola getiriyor. Verdiği bütün örnekler olası, ama kişi niçin sonunda canının yanacağı bile bile hamileliği seçsin?

– Yine de böyle durumlar bizim istemimizin dışındadır diye savunmaya geçti Jean Jacques.

– Elbette! Kendini savunmak için yıldızlar, Tanrı’lar benden yüz çevirdi, ben onların kuranıyım inancından daha güçlü bir özür tanıyor musunuz? Hindistan’da olup bitenlere bakın: Daha önceki hayatlarında kusur işledikleri bahanesiyle “parya” sınıfına alınan milyonlarca kişiye “dokunulamaz” etiketi yapıştırılmıştır.

– Bu da onlara acımayı, onların kaderine üzülmeyi azaltıyor.

– Daha çok da üst sınıfların cezalandırılmadan ayrılcılıklardan faydalanmalarını sağlıyor. Hurafeler canlı tutulmalı, çünkü o sayede boyun eğdirebiliriz. Ama ne var ki insanoğlu koyun burcunda değil, çoban burcunda doğmuştur. Bu özellik de gününü gününe ve kaygısızca yaşamak dürtüsüyle sistemin çarklarının dönmesini engeller. Hepimiz, her şeyi hemen isteriz. Beklemeye sabrımız yoktur. Birkaç dakikalık heveslerimizi gidermek veya geçici zaferler kazanmak için geleceğimizi ipotek etmeye hazırızdır.

– Carpe diem.

– Bugünün tadını çıkarabilmek... Horace’ın bununla ilgili çok güzel bir şiiri vardır:

Günü iyi değerlendiren kişi mutludur;

Ve der ki, kendinden emin:

Yarının ne getirdiğinin, ölüm bile olsa, ne önemi var,

Yaşadım ya bugünü, derin ve dönüşsüz...

– Çek kafayı, dibe vur!

Jean-Jacques devirdiği çamı fark edince bembeyaz kesildi. Ne aptalım! Hapı yuttuk. Şimdi beni tanıyacak. Mutlaka meseleyi duymuştur.

Mesele... Gecekuşu kariyeri, bir fotoğrafın yayınlanmasıyla bıçakla kesilir gibi sona ermişti. Skandal meraklılarının düşülebilecek bu fotoğraf onun için bir kâbustu. Onu bir tuvalette, yarı çıplak, esrardan kendinden geçmiş gösteriyordu fotoğraf. Paçavralar yerlerdeydi. Uyuşturucu? Ailesi de şaşkına dönmüştü ansınız. Babası yargı sürecinin kısa kesilmesi için müdahale etmek zorunda kalmış, bu da kulaktan kulağa yayılınca skandal daha da alevlenmişti. Yangının söndürülmesi birkaç haftayı almış, babası uzun bu sürede kendisiyle tek kelam laf etmemişti...

Bakışlarını emekli kadının düşünceli bakışlarından kaçırdı. Anladı, dedi içinden, ama beni yerin dibine geçirmemek için incelik gösteriyor. Sonsuza kadar sürecekmış gibi geçen bir dakikanın sonunda emekli yeniden söze başladı:

– Bunun gerçekten denge ve itidal sembolü Horace'ın sözü olduğuna inanıyor musunuz? Bir öneriyi anlamının dışında yorumlamak da mümkündür. “Onlar ahlaksızlıklarını felsefelerinin koyunda saklarlar” der Seneka.

– Şaka yapıyorum elbette, dedi Jean-Jacques. Peki carpe diem'i nasıl yorumlamak lazım?

– Eh, bir tür hayata methiye... Anın tadını çıkarmak, keyfin doğallığı yaşamak, geriye dönüşsüz. Sefahate düşmek yerine akılcılığa çağıyla. Mutluluğu kendi içinde bulmak... Dışarıdan, kimyasallardan yardım almadan. “Gün”e sahip oluyorum, “gün”ün esiri olmadan.

– Teoride çok güzel... Ama uygulamaya nasıl alınabilir?

- Bunu benim nasıl yaptığımı mı öğrenmek istiyorsunuz?
- Evet, eğer sizin için sakıncası yoksa...
- Eğer sakıncası olsaydı siz uzun zaman önce gitmiştiniz buradan! Bakalım... İşte: "Yaradılışına boyun eğ ve ona saygı göster...."
- Afedersiniz, ama doğamız kötü olamaz mı? Son zamanlarda medyada öyle haberler okuyoruz ki...
- Böyle mi düşünüyorsunuz? Söyleyin öyleyse, siz ne yapmayı tercih ederdiniz? Gülümsemek mi öfkelenmek mi? Kucaklamak mı, savaştırmak mı?
- Bazı zamanlar olur ki şiddetten de zevk alırsınız. Örneğin birisi bana hakaret ederse gidip burnunun üstüne bir yumruk atmaktan büyük kefi alırım.
- Tamam da onun size özgüler düzmesini, özür dilemesini tercih etmez miydiniz? Her durumda ben size insanın özünden bahsederken siz bana gündelik olayları anlatıyorsunuz. İnsanın ne yaptığının ne önemi var, doğasının derinliklerinde barınmaz kötülükler.
- Yine de salakların varlığını yadsıyamayız!
- Salaklık nedir? Doğuştan gelen bir özellik mi? Ben bunun mümkün olduğuna inanmıyorum. Yoksa acı olayların etkisiyle yaşanan bir dönüşüm mü? Her iki durumda da bu riski azaltıcı şartlara sahip olunamaz mı?
- Ben seçimlerimizden doğrudan sorumlu olduğumuza inanıyorum.
- Elbette, ama yalnızca seçme özgürlüğüne sahip olduğunu bilenler için geçerli bu. Çok kişi, gerekliliklerin kısılcığında yaşar. Hiç kimse onlara koşulları nasıl aşabileceklerini öğretmemiştir. Şiddet, insanları sürü olarak gören bir sistemde geçerli, hatta yasal sayılabilir, ama bu çarktan kısasa kısasla kurtulamayız. Çözüm, doğal olarak insanın yüreğinde bulunan "aşk"tır. Bu, herkese saflıkla kucak açmak değil elbette, ama onları olabildiğince hoşgörülle, iyi niyetle karşılayabiliriz.
- Söylemesi kolay!

– Kabul ediyorum. Ama kendimizi iyi hissetmenin en iyi yolu bu değil mi? Bağışlamadan huzur bulmak mümkün mü? Kabuk tutumuş yaralarla yaşamak zordur, ama açık yara da kolayca iltihaplanır. “Gnahkrı değil günahı kına” diyor dinin temel kuralı. Bakışımızı aydınlatmak, özgürlüğü tatmak bizim elimizde. Evet oğlum, dış etkiler olmasa hepimiz kini ve şiddeti reddetmekte zgrz.

Kötü bir sürpriz

Samuel dilencinin yanından ayrıldığında oldukça şaşkıncı. Kütüphane de bir bağış ve takas yeri değil miydi? "Kitaplarla veya teoriyle fazla zaman harcama." Samuel'in bir kütüphane faresine dönüşmeye hiç niyeti yoktu. Çünkü onun istediği maddi olarak rahat yaşamaktı ve kitaplarla uğraşmak yeterince kârlı bir iş değildi. Ama dilencinin söylemeye çalıştığı da bu değil miydi zaten? Düşünceler ve kitaplar dünyasını cezalandıran tektipleştirmeye karşı önlem alma arzusunda değil miydi?

Gömlek değiştirir gibi fikir değiştirme eğilimimiz vardı. Ama bütün bu beyin yıkama-durulama-kurulama işleri ekolojik değil miydi? En temiz düşüncelere sahip olmak için en iyi ütülenmişleri seçmiyor muyuz? Mikroplardan arındırılmış düşünceler virüslere karşı direnci azaltma riski taşıyor mu? Demagoji şimdiden her yeri kaplamış!

Nasıl başarılı olacağını, nasıl iyi iletişim kuracağını ve mutlu olmanın yollarını çok iyi bildiği halde, henüz bunları gerçekleştirmek için hiçbir şey yapmıyordu.

Samuel, bir teoriye girmeden önce, öncekilerin iyice özümseyip sindirilmesini sağlayacak bir sistem geliştirmek gerek, diye geçirdi içinden. Beyinde "mide ağrıları" olmalıydı. Kitaplıktan kitap almayı, sonrakileri anlayacak düzeye gelmek için gereken anahtar alabilecek şekilde haftada bir kitapla sınırlamalı. Küçük Mavi Kitap haklıydı: Her seferinde bir bölüm ve arada düşünmek için beyaz sayfalar...

Kütüphaneye girdi ve görevliye:

– İyi günler Mösyö, dedi. Madam Persigny ile görüşmek istemiştım...

– Madam kim? diye yanıtladı kütüphane görevlisi.

- Madam Persigny, kütüphane memuresi.
 - Bu kütüphanenin sorumlusu benim ve Madam Persigny diye birisini tanımıyorum.
 - Ama bu mümkün değil! Daha bu sabah buradaydı!
 - Halka açık kütüphaneler genellikle kalabalık olur. Size söyleyebileceğim tek şey, kütüphane personeli arasında bu isimde birisinin olmadığıdır.
- Samuel ilk şoku atlatmak için birkaç saniye sessiz kaldı. Aslında kimliklerini gizli tutmak için sebepleri yok değildi tabii. Kütüphane de bu işin içinde değilse tabii...
- Cesaretini toplayıp bir soru daha sordu görevliye:
- Peki, Küçük Mavi Kitap'ı biliyor musunuz?
 - Burada bir sürü küçük mavi kitap vardır. Adı nedir?
 - Unuttum, diye mırıldandı Samuel. Ben bir okuyucuyum, bilirsiniz...
 - Çok güzel Mösyö, ama tek okuyucu siz değilsiniz! Şimdi izin verirenz ilgilenmem gereken işler var.

Kütüphane görevlisi uzaklaşınca Samuel şaşkınlığıyla baş başa kalmıştı. Sağduyulu olmaya çalıştı. Aslında kitap hakkında hiç konuşmaması gerekiyordu. Kitabı sorarak kendini aptal konumuna düşürmüştü. Ayrıca, rolünü ciddiye almak ve kuralara saygı göstermek için elinden geleni yapmalıydı. Saatler boyu onlara karşı gelmişti ve öğrendiklerinde bu kesinlikle hoşlarına gitmeyecekti. Her neyse, onları nerede bulacağını biliyordu.

Bu sön düşünceyle içi rahatladı ve geri dönüp onları görmeye karar verdi. Binayı bulmakta hiç zorluk çekmedi, ama içeri girince yeniden hayal kırıklığına uğradı. Giriş holü boştu, bekçi de kaybolmuştu. Ne olduğu belirsizler çetesi! Üçüncü kata çıktı, kapıyı çaldı. Elbette kimse yoktu ve kapı kilitliydi. Anahtar deliğinde bakınca, içeriinin bomboş de olduğunu gördü. Taşınmak, çok kolay olmalıydı onlar için.

Tekrar aşağı indi ve gözüne ilişen kapıcı odasının zilini çaldı.

- Afedersiniz Mösyö, Madam Persigny'yi arıyorum...

- Böyle birisini tanımıyorum.
- Ama bana        katta oturduğunu...
- O katta hiç kimse oturmuyor. Yeni kiracılar bir hafta sonra gelecekler. Ama onların da sizin aradığınız kişi olmadığından eminim.
- Ben daha bu sabah geldim. Girişte bir bekçi vardı.
- Apartmanın girişinde bekçinin i i ne ki ?
- Etrafı gözlemek...
- Burada etrafı ben gözlerim. Benim olmadığıım zamanlarda, ki bu sabah da yoktum, kiracılar göz-kulak olurlar binaya. Onların da bu işi yapmak için bir bekçi tutmuş odlularını hiç zannetmiyorum...
- Tabii, haklısınız... Ben binaları karıştırmış olmalıyım. Afedersiniz.
- Rica ederim.
- Ah, bir Şey daha var: Eğer olur da bir Şekilde Madam Persigny'ye rastlarsanız, ona kitabının değerini anladığıımı ve tavsiyelerine uyacağıımı söyleyin lütfen. O anlayacaktır. En azından böylece, eğer kapıcı su  orta ıysa, ondan kendisinin oyunun kurallarını kabul ettiğini öğrenmiş olacaklardı. Ama belki de semti, Şehri ya da ülkeyi terk etmişlerdi. Bu gizemlilik d         ile herşey mümkündü. Hayır, kesin olan, onu rahat bırakmak istemeleriydi. Birgün belki bir rastlantıymı casına onunla bağlantı kurup harekete geçmesini, karanlık i ler çevirmesini isteyeceklerdi. İşte o zaman onların organizasyonunun düzenini öğrenecek, tekerlerine  omak sokacaktı. Son g len iyi güler!

Hasta

Jean-Jacques doğrudan hastaneye gitti. Yolda, emeklinin önerileri ışığında yirmi yıldır anne babasına karşı yüreğinde bütün canlılığıyla yaşattığı kini düşündü. Hiç kuşkusuz onlar çocuğu ve sevgiliyle ilişkisini engeleyerek inanılmaz bir zulüm sergilemişlerdi. Ama yaraları kapatmanın vakti gelmemiş miydi? Onlara kırgınlığı yaşam boyunca sürecekti miydi? Hadi artık, sayfayı çevirmek gerek. Aslında zalimlikten çok aptallıktı yaptığınız! Benim Hélène'e yaptığım gibi... Hastanenin kapısından hızlı adımlarla içeri girdi. Yıllar var ki kendini bu kadar iyi hissetmemişti.

- Hoş geldiniz Mösyö de Trouville. Nasılsınız?
- Çok iyiyim, teşekkürler. Rahat olun lütfen. Ne adımın ne de hayatımın bir ayrıcalığı var.
- Dün yaşananlar için çok özür dilerim efendim; sizin kim olduğunuzu bilmiyordum...
- Önemli değil. Ben de bilmiyordum zaten kim olduğumu.
- Eğer bilseydim hastalarımızla görüşmenize hemen izin verirdim, buna inanın.

Jean-Jacques dalkavuklardan nefret ederdi. Ama bu “ben”in kurallarındandı. Zengin ve ünlü olmak, haksızlıklara rağmen her türlü kapıyı açar. Derin bir nefes alarak cevap verdi:

- Çok nazıksınız, ama kurallara uymakla doğru olanı yaptınız. Şimdi görüşebilir miyim hastalarınızdan biriyle?
- Evet, tabii! Mösyö Pomol'un size uygun olduğunu düşündük. Sempatik sayılabilecek bir hastadır...
- Ziyaretçisi var mıdır?
- Evet, arada sırada gelirler.

– Bu durumda başka birisini tercih ederim. Birileriyle konuşma fırsatını pek bulamayan, ziyaretçisi olmayan birisi daha iyi olur.

– Ama biz kendisine sizin ziyaret etmek istediğinizi söyledik bile. O da sizinle tanışacağına sevinmişti...

– Öyleyse başka bir gün memnun ederiz kendisini. Umut insanı hayatta tutar, değil mi? Ben tamamen yalnız kalmış birisini ziyaret etmek istiyorum, anlıyor musunuz? Peki kendini diğer hastalardan soyutlamış, tek başına kalmayı tercih eden bir hastanız var mı?

– Bir bakalım... Evet, olabilir... Ama bu kişi acı çekiyor; bu yüzden de görüşmeniz pek keyifli geçmeyebilir.

– Ben de hastaneye girerken bunu söylüyordum kendime; burası bir lunaparka benzemiyor zaten! Oda numarasını öğrenebilir miyim?

– Ben sizi götüreyim.

– Hiç zahmet etmeyin. Sizin yapacak işleriniz vardır.

– Üçüncü kat, 313 numaralı oda. Mösyö Dunez.

– Teşekkür ederim. Saat 19.30'a kadar kalabiliyorum, değil mi?

– Eğer isterseniz daha uzun da kalabilirsiniz.

– Bu süre gayet yeterlidir. Görüşmek üzere!

Jean-Jacques yanlarından ayrıldığında gülümsüyordu: Bu kez kendisi danışma görevlisine haddini bildirmişti! Bu tür durumlar gülünçtü...

313 numaralı odanın kapısını tıklattı, ama içeriden hiç ses gelmedi. Bu kez daha kuvvetli vurdu kapıya: Yine ses yok... Sessizce kapıyı açıp içeri girdi ve yatağın yanına yaklaşarak fısıldadı:

– Mösyö Dunez? Mösyö Dun...

– Kimsiniz?

Jean-Jacques irkildi. Hastayı uyuklar bir halde bulacağını umarken adam bir buldog havlaması gibi gayet sert bir tonda karşılık vermişti.

– Merhaba Mösyö. Ben Jean-Jacques Bor...

– Doktor musunuz?

– Hayır, değilim.

- Buna şaşırmadım. Doktorlar kapıyı çaldıktan sonra cevap almayı beklemezler. Ne istiyorsunuz peki?
- Konuşmak...
- Bu daha da tuhaf işte! Ne için konuşacağız?
- Bir sebep gerekir mi?
- Tabii ki! Hiçbir sebep yokken birisini ziyaret etmez insan.
- Bakın, amacım kesinlikle sizi rahatsız etmek değil. Buraya gerçekten sohbet etmek için geldim. Bu size garip görünebilir. Ama şu anad yapacak daha iyi bir şeyim yok. Bu yüzden mümkün olduğunca iyi geçirmeye çalışıyorum zamanımı.
- Buraya zaman geçirmeye geldiniz demek?
- Zaman da kendi kendine geçmiyor mu zaten?
- Zaman meselesi; bir kısmını bilirim. Siz zaman hakkında ne biliyorsunuz Bay Filozof? Siz hiç bomboş bir odada tek başınıza, zamanın geçmesini bekleyerek acı çektiniz mi? Acı sizi kemirirken her saniyenizi artık bunların bitmesi için dua ederek geçirdiniz mi? Ben hep zamanın bitmesini hayal ettim. Zaman bana hiç iyi bir şey getirmedi.
- Çok mu acı çekiyorsunuz?
- Girişte size bir şey söylemediler mi? Kanserli olmanın ne demek olduğunu bilir misiniz?
- Anlatın bana...
- Sizi içten içe bitiren bir tür sülüktür kanser! Ve yapılabilecek hiçbir şey yoktur! Tabbin mucizeleri, bu hastalık karşısında aciz kalır! Beyaz gömlekliler bana ne kadar ömür biçtiler, biliyor musunuz? En fazla birkaç ay! Pis sülükler!
- Herşeyin biran önce bitmesini istemiyor musunuz?
- Evet ama, bu onları çok mutlu eder. Ama ben buna fırsat vermeyeceğim. Onlar beni ölüme mahkum ettiler, ama ben direneceğim.
- Haklısınız, ama kanseri tamamen yenen birkaç örnek var. Lance Armstrong'u alalım; testis kanseri olmasına rağmen yedi kez kazandı Tour de France'ı.

- Testis kanseri... Beni güldürdünüz... Benimki doping kanseri değil! Her yanıma saran bir kanser benimki. Büyük ikramiye! Tüm vücudum kemiriliyor.
- Olayları büyütüyorsunuz.
- Evet evlat, büyütüyorum. Hayatımın bitişi çok güzel olacak. Hastalığım benim en büyük eserim olacak. Hiçbir parçamı onlara yeniden kullansınlar diye bırakmayacağım.
- Herşeye rağmen, başkalarına yararlı olmak iyidir!
- Kafa şişirmeyi bırakın! Siz papaz falan mısınız yoksa? Başkaları ne yaptı benim için, ha? Söyleyeyim: Onlarla aramızdaki tek olumlu şey, onlara tahammül edemeyişim. Siz de o papaz bozuntularındansınız, değil mi?
- Ben Tanrıya inanıp inanmadığımdan bile emin değilim.
- Bu berbat dünyada olup bitenleri görürken nasıl inanılır ki? Tanrı aşktır derler bir de. Laf ola beri gele! Özellikle çocuklara vaaz verirken... Uygulayarak göstermeye geçmeden önce!
- Abartıyorsunuz... Diğer mesleklerde olduğu kadar, rahiplerin içinde de birkaç tane pedofil vardır.
- Buna meslek mi diyorsunuz? Bir grup embesile moral verirken, kendileri gibi düşünmeyenleri cehennemle korkuturlar. Becermeyi öğrenmeden uçkurlarını çözerler!
- Olayları karikatürize eden bir bakışınız var...
- Durun! Herkesin ağzında düşürmediği şu Tanrı nerede? Eğer varsa neden bu sülükleri yarattı? Gerçekten Tanrı varsa, sadistlerin en büyüğü olmalı!
- Belki de Tanrının işi bizi yönetmek değildir. Bizi özgür bırakmak istiyor olamaz mı?
- Hangi özgürlük? Patronlar seni kapının önüne koyuncaya kadar bir fabrikada makine gibi çalışma özgürlüğü mü? Ben bir tencere fabrikasında tam otuz yıl çalıştım. Ama bir gün birdenbire bakıyorsun ki puff! Herşey yokolmuş! RAS fabrikayı kapattı, siz gidebilirsiniz! Bitti! Çünkü Çinliler kendilerinin daha ucuza kullanılmasını kabul ettiler. Toplum gerçekten iğrenç. Toplumun, bizim gibi işçilere destek vermek yerine insanlık dışı

koşullarda üretilen tencereleri alarak iki kuruş ekonomi yapmayı tercih ettiğini düşününce... Günümüzde emeğe verilen değer ortada: Bir ürünü sadece ucuz olduğu veya televizyonda reklamını gördükleri için alıyorlar. İnsanlar bedavaya getireceklerini bilseler, bok bile yemeye hazırlar.

– Siz ne yapılmasını önerirsiniz?

– Çok basit, ürünlerimizin üstüne bayrak koyup, yerli malının satışını özendirilebilirdi. Aynı zamanda ithal ürünlerin de fiyatları yükseltilebilirdi.

– Bunun mümkün olabileceğini zannetmiyorum...

– Neden olmasın? Eğer bu berbat şeylere sosyal değerleri, taşıtların sebep olduğu kirliliği, oradaki işçilerin ücretlerini eklersek en azından buradaki ürünlerle eşdeğer bir fiyata ulaşırız. Aradaki frakla işsizliği, çevreciliği, hatta Üçüncü Dünya ülkelerini finanse edebiliriz.

– Evet, ama bu çok pahalı olur, tüketim azalır...

– Daha çok tüketim olur. Ülkemizde üretim artar, diğer ülkelerden daha az şey alırız.

– Bu da ekonomik savaşa neden olur: Biz onların ürettiklerini almayınca onlar da bizden birşey almazlar.

– Neden? Biz onlara özellikle teknoloji ve lüks ürünleri satıyoruz. Onlar bize, bizim onlara muhtaç olduğumuzdan daha çok ihtiyaç duyuyorlar. Ama biz bunu anlayamayacak kadar aptalız! Onların mallarını satın alan ve onlara iş veren biziz! Onların bir milyarın üzerinde nüfusa sahip olmaları karşısında süngümüz düşüyor. Onları teçhizatlandırmak için teknolojimizi gönderiyoruz ki bizi daha iyi kazıklasınlar! Görüyorsunuz aptal değiller, son derece kurnazlar. Bütün bunlarla iflahımızı kesiyorlar. Üstelik komünist oldukları için utanma, sıkılma da yok onlarda. Tibet'te yaptıklarını görmediniz mi? Neden böyle bir rejime yardım etmek için ekonomimizi çökertiyoruz?

– Görüldüğünden çok daha karmaşık...

– Hep karmaşıktır zaten... Giderek daha da karmaşılaşıyor. İti ve basiti tanımak, bunun zevkini yeniden keşfetmek zorunda-

yız. Yerel ürünlerin tüketilmesi sizin için bir anlam ifade etmiyor mu? Yabancılar, onları ülkemize getirerek değil, kendi ülkelerindeyken yardım edemez miyiz? Bu daha mantıklı değil mi?

– Ama onlara yardım ediyoruz.

– Evet, bizim ürettiğimiz silahları satın alan ve şirketlerimize pazarlarını açan ülkelere yardım ediyoruz. Diğerlerine gelince açlıktan ölseler de olur! Afrika’da yaşananları gördünüz mü?

– Felaketlerde insani yardımlar yapıyoruz yine de.

– Evet, gidiyoruz, ama altı ay gecikmeyle ve bir uçak dolusu gazeteci, ne kadar cömert olduğumuzu dünyanın gözüne sokmak için ulusal renklere boyanmış, mühürlenmiş kasalarla... Binlerce çocuk o zamana kadar açlıktan kırılmış ne gam! Önemli olan sabırlı ve medyatik olmaları!

– Başka bir çözümünüz var mı?

– En başta “sadaka” ile “insancılık”ı birbirine karıştırmaktan vaz geçmeliyiz. Onlara balık vermek yerine, balık tutumaları için onları rahat bırakmalıyız. Bunu söylerken, Tanzania’da yaptığımız gibi, onların göllerindeki balıkları çaldığımızı da unutmamalıyım. Sözümona serbest ticaret adına onlara hammaddeleri karşılığı bir ücret ödüyoruz. Ama yok, biz üçüncü dünyayı istediğimiz zaman çıkarlarımızı garantiye almak, artık yiyeceklerimizi satmak için kullanacağımız bir köle kaynağı, ucuz mal deposu olarak görmeye alıştık.

– Bütün bunları nasıl biliyorsunuz?

– Tabii ki televizyon sayesinde! Zaman zaman zekica hazırlanmış programlara da rastladığım oluyor. Başka da bir meşgalem yok.

– Ben Afrika’daki sorunun, devlet adamlarının bilinen ahlaksızlıklarından kaynaklandığını düşünürdüm...

– Ve de Afrikalıların tembelliklerinden, değil mi? Kulağının üstüne yatmak ne kadar rahat oluyor! Afrika hep böyle yoksuldur çünkü bizim işimize böyle geliyor, hepsi bu! Rüşvetten bahsediyorsunuz, ama silahı olanlar ve çok sayıda diktatör ya-

ratanlar kimler? Bizim demokrasi anlayışımız çıkarlarımızı garanti etmeye dayalıdır. Gerçek şu ki, sefalet güçlülerin güvencesidir.

– Makyavelist bir bakış açınız var. Gerçekten ateşle oynamaktan zevk aldığınıza mı inanıyorsunuz?

– Ateşle oynuyor ve sonunda kendimizi yakıyoruz. Bin Ladin, CIA tarafından eğitilmemiş miydi?

– Şüphesiz... Ama bir gün Batı'ya ihanet edeceğini kim düşünebilirdi ki?

– Pitbulları terbiye etmek, yetiştiricileri için oldukça tehlikelidir. Özellikle de bir gün yorulur ve onları terk ederlerse....

Jean-Jacques bir an için bu düşünceye katıldı. Evet, bu kanserli adam tamamen de haksız değildi. Sistem eşitsizliği körüklüyor ve yoksulluk üzerinden zenginleşiyordu. Bir şirketin kârı işten çıkarma duyurularıyla orantılı olarak artmıyor muydu? Borsa, Asya'daki tsunami dalgaları üzerinde kaymıyor muydu? Benim işlere de bir göz atsam iyi olur aslında, diye düşündü. Bu sisteme kesinlikle ben de katkıda bulunuyordum...

– Gözlerimi açıp bütün bu sorunları görmemi sağladığınız için size teşekkür ederim, dedi Jean-Jacques.

– Önemli değil, diye yanıtladı hasta adam. Herşeyin havaya uçacağı anı sabırsızlıkla bekliyorum!

– Nasıl?

– Buuummm! Bütün sistemi yerle bir edecek çok büyük bir patlamayla...

– Sizi takip edemiyorum! Şiddete karşı çıkarken aynı zamanda onu arzu ediyorsunuz...

– Elbette, çünkü geçerli bir nedenim var!

– Şiddet, sizin çıkarlarınıza zemin hazırlarsa yararlı olacak, öyle mi?

– Sadece benim değil bütün zalimlerin çıkarına. Maruz kaldığımız şeylerden sonra meşru müdafadır!

– Peki bütün bunlar ne zaman sona erecek? Mazlumlar zalim olduğunda, dünyanın geri kalanı için ne fark edecek? Nedne

büsbütün yok etmeyelim şiddeti? Kendimizi yeniden oluşturmadan, oyunun kurallarını değiştirmeden bir sistemi nasıl düzeltebiliriz? Kendini tanımadan herşeyi değiştirmeye kalkmak kolaycılıktır! Siz, bizzat siz ne yaptınız durumu iyileştirmek için?

Bu saldırı, hastanın yüzüne bir tokat gibi çarptı. Şaşırp kalmıştı. O yakınmaya, aldırmamaya alışkındı, eleştirilmeye değil. Bu yergiler yüzünden suratı gitgide asıldı, hüznün karanlığına büründü. Başını öne eğdi, sonunda cevap verdi:

– Bakın bana. Şu mahvolmuş hayatıma karşı tek tutanağım, bunun benim hatam olmadığına inanmam. Şimdi siz bunu da mı elimden almak istiyorsunuz? Doğru, ne yapabileceğimi çok fazla düşünmemeye çalışıyorum. Pişmanlığın ise artık bana hiçbir yararı yok...

Jean-Jacques birdenbire hasta adama acıdığını hissetti. Doğru, sorumluluğu prensibini açıklamakta haklıydı, ama bunu daha başka türlü de dile getirebilirdi. Gerçekten de diploması konusunda pek yetenekli sayılmazdı. Hatasını tamir etmek için daha yumuşak bir ses tonuyla söze başladı:

– Ama hüküm vermek ve suçlamak size hiçbir şey kazandırmaz. Dünyadan kalbiniz kin ve nefretle dolu ayrılmak ne işe yarar?

– Şey, bence bu çok açık, dedi hasta adam, derin bir nefes alarak. Böylece dünyayı terk etmekten memnuniyet duyacağım. Daha kötüsü olamaz...

– Kurtuluş ölümde mi?

– Eğer ne yeniden doğuşa ne de cehenneme inanıyorsan elbette öyle...

– Evet, ama belki cennet diye bir yer vardır... Bunu düşündünüz mü?

– Tabii... Ama Tanrı hakkında düşündüklerimle benim oraya gitmem asla mümkün olmaz...

– Belki o Tanrı size düşüncelerinizi değiştirtmeye karar vermiştir. Size Sevgi'nin kendisi olduğunun en büyük kanıtı bu olacaktır, değil mi?

– Evet, bu kesin. Az da olsa bu olasılığın gerçekleşebileceğine inanıyor musunuz?

– Eğer ölümden sonra yaşanacak birşey varsa, bu sadece ve sadece iyi olabilir. Çünkü Tanrı bizim bütün zayıflıklarımızı ve bunların nedenini bildiğinden, bizi affedecektir. Aksi halde iyiliksever olamaz ve ona Tanrı denmezdi.

– Evet, söylediklerinizde haklısınız. Ben bunu düşünmemiştim...

Konuşmaları başladığından beri ilk kez hasta adamın dudağında hafif bir gülümseme gördü Jean-Jacques:

– İşte şimdi bana yeniden umut verdiniz!

– Hayır, bunu siz yaptınız. Umudu seçen sizsiniz.

– Ben çok nadiren iyi seçimler yaparım...

– Geç olması hiç olmamasından iyidir, değil mi? Aslında saat epsey geç oldu, sizi rahat bırakmalıyım. Bu görüşme için teşekkür ederim. Sizinle çoğu zaman farklı fikirlerdeydik, ama sohbeti daha da enteresan yapan bu değil miydi? Sie sadece fiziksel olarak “geçmiş olsun” demek hakaret olur, ama inanıyorum ki manevi açıdan bir iyileşme olacaktır.

– Evet, aynen öyle...

Jean-Jacques kalktı ve kapıya doğru ilerledi. Tam çıkacağı sırada hasta adam arkasından seslendi.

– Evet? dedi Jean-Jacques.

– Teşekkür ederim.

Bu sözcükler hasta adamın kalbinin derinliklerinden çıkıp gelmişti sanki.

– Ben size teşekkür ederim, diye yanıtladı Jean-Jacques. Yaşayanların dünyasına tekrar hoş geldiniz.

III

BAŞKALAŞIM

Küçük mutluluklardadır,

Sevinmek özgürlüğü...

Görünüşte derinleşmek,

Işığa yardım etmektir.

Bilge anladı ki,

Gerçek güzellik beyinden gelir.

"Yaşamın ikinci kuralı", Küçük Mavi Kitap

Hayat Okulunda

Jean-Jacques "dilencisinin" yanına gittiğinde, onu bir adamla sohbeti sonlandırırken buldu.

– Yeni bir müşteriniz olmuş demek...

– Ben yeni bir hasta demeyi tercih ederim.

– Ne farkı var?

– Müşteri, benden parayla cömertlik almak için gelir; biraz bozukluk verir ve yüzüne bile bakmadan çekip gider. Hasta ise kendisiyle konuşulabilen kişidir, sabırlıdır. Az önceki adam müşteri olarak gelip hasta olarak gitti.

– Sizin sayenizde mi?

– Hayır, onun sayesinde. Benim sözlerime kayıtsız kalmadı...

– Demek ki ben bir hastayım. Bu durumda siz de terapist mi oluyorsunuz?

– Sen ne olmamı istiyorsan oyum. Sırdaş, dilenci, arkadaş, terapist, öğretmen, özgür adam, bilge, deli... Pekçok sıfat vermek mümkün!

– Deli olmadığınız kesin!

– Umarım öyledir! Eminim ki sen de benim deli olduğumu düşündün, değil mi?

– Evet, doğru, diye itiraf etti Jean-Jacques... Söyledim, ama gerçekten böyle düşünmüyordum.

– Nasıl? Beni deli yerine koymadın, başkalarının önünde küçük düşürmedin mi?

– Canım sadece huzurevindeki bir kızın tanıklığından söz ediyorsunuz. Neden orada bulunduğumu ve bunu nasıl açıklayacağımı bilmiyordum. Bu yüzden ona biraz uçuk bir dilencinin tavsiyesiyle gittiğimi söyledim. Ama ihtiyar sizi tanıyordu ve sözlerimi kaale almadı...

– Eğer doğru anladıysam benim deliliğimi, kendininkine baha ne olarak kullanmışsın. Sorumluluk üstlenmek istemediğin için beni korkaklıkla suçladın.

– Ama deli olduğunuzu bizzat kendiniz söylemediniz mi?

– Delilik göreceli bir kavramdır. Ben deli olduğumu söyledim de bununla yaşama tutkusunu, topluma karşı daha özgür olmayı ve olağanüstü deneyimleri kastediyordum... Oysa sen benim deli olduğumu söylediğinde aklımın yerinde olmadığını ifade ettin. Öyle değil mi?

Jean-Jacques ne cevap vereceğini bilemedi. Evet, bunu kastetmişti tabii!

– İkinci keredir nankörlük ediyorsun. Genelde sen beni görmek için geri geliyorsun, diye devam etti dilenci.

– Bakın, üzgünüm, ama o yaşlı kadının sizi tanıdığını bilmiyordum. Bunu öylesine, düşünmeden söyledim...

– Ah, elbette ki düşünerek söyledin. Bir insana sebepsiz yere deli denmez!

– Peki, affedildim, değil mi? Başka bir konuya geçebilir miyiz artık?

– Hala hatalarını kabullenmekte zorlanıyorsun, değil mi? Vicdanını rahatsız etmeye çalıştığımı mı düşünüyorsun?

– Evet, bunu düşünmeye başladım.

– O zaman mazeret sunma sırası bende... Sözlerinin sorumluluğunu taşıman konusunda elini vicdanına koymanı istiyorum. Yaşlı kadının beni tanımadığını, ama senin tanıdığını düşünüyordum. Beyninde taşıdığın ise benim düşüncelerimdi. Sen onları hor görürken, bana hakaret ederken, aslında kendine

hakaret ediyordun. Sadece güçsüzler hakaret eder. Bunu unutma!

– Tamam tamam, dersimi aldım...

– Dersin bittiğine öğretmen karar verir, öğrenci değil...

– Ben sizin öğrenciniz değilim! Siz kim olduğunuzu zannediyorsunuz?

Jean-Jacques bu çıkışı, kendisini bile şaşırtacak sertlikte yapmıştı. Kan beynine çıkmış, içi daralmaya başlamıştı. Birkaç gündür bu dilenci, beyni üzerinde inanılmaz bir hakimiyet kurmaya başlamıştı. İki kez hastaneye gittim sanki! Çok şey öğrenmiş olsa da artık dizginleri ele almanın zamanı olduğunu düşündü.

Gergin bir sessizlik hâkim olmuştu ortama. Dilenci, bir süre tansiyonun düşmesini bekledikten sonra konuşmasına devam etti:

– Sinirlenme lütfen. Sinirlenmek için yüzlerce sebebim varken ben bile buna kaptırmıyorum kendimi... Öğrenci kavramının nesi kötü geldi sana?

– Güç ve hiyerarşiyle ilgili olması...

– Ama aynı zamanda bilgiyi ve gelişimi paylaşmayı, başkalarına açık olmayı, alçakgönüllülüğü de ifade eder. Bazı gençler otoriteye karşı çıkmanın olgunluk göstergesi olduğunu zannederler. Öğretmenlerin, kendilerinin gelişimine yardım etmek için orada olduklarını anlamazlar...

– Daha doğrusu onların kafalarını şişirirler!

– Eğitim sisteminde karşı olduğun bir şeyler mi var?

– Sadece hayatın gerçeklerinden kopuk oluşunu kabul edemiyorum. Neden toplumla iletişim kurmalarını, bunun için belleklerini kullanmalarını öğretmiyor, bu alanda isteklendirmiyoruz?

– Ama okul zaten bunu yapıyor! Dersleri öğrenerek üzerinde egzersizler yapmazsan bellek üzerine yapılacak çalışmalar ne işe yarar? Sorulara cevap vermene veya sözlü açıklama yapmana ne engel oluyor? Motivasyon için nende not verme sistemi kul-

lanılmasın? Okul onu böyle gören için harika bir gelişim alanı sunar.

– Ama öğrenci bütün bunların farkında değildir.

– Eğer anne babalar teşvik etmezse okul öğrenciler için hiçbir anlam ifade etmez. Ailenin üzerine düşen görev budur.

– Benim ailem yoktu...

– O zaman senin okuldan yeterince yararlanmamış olman normal. Çünkü çoğu kez ailemiz için, onları mutlu etmek için okulda başarılı olmaya çabalarız. Eğer içimizden gelen sesi dinlersek ya kızların yanına gider ya da video oyunlarına dalarız...

– Evet, doğru.

– Aile, okul konusunda öğrenciye bir perspektif kazandırmakta, eğitim sisteminin kavranmasında önemli bir rol oynar. Sayısız öğretmen bu rolü üstlenmeye çalışır, ama onlara fazla da güvenmemek gerekir. Onları rolü çocukları yetiştirmekten çok onlara bilgi ve beceri aktarmaktır. Su dolu bir fincanda size çok değerli bir çay ikram etmeye çalışsam ne dersiniz?

– Sizin deli olduğunuzu düşünürüm.

– Kesinlikle! Bilgi tasımız önyargılarla öylesine dolu ki ne eklessek taşıyor. Önyargılı olmak normaldir. Yeni olan, sertlik ve kibirle onlara yapışmak... Böylece toplumun gençleşmesi, aynı zamanda küstahlaşması ve burnunun büyümesi anlamına geliyor. Bütün çabaları, ailelerinden “Ne kadar haklısın çocuğum!” çevrelerinden “Sen bizden güçlüsün!” sözlerini duymak, yetişkinlerin kendilerini taklit ettiklerini görmek amacına yöneliyor. Sonuçta kendilerinin her şeyi bilen, her konuda tam yetkili olduklarına inanıyorlar. Böyle olunca onlardan öğretmenlerine saygı göstermeleri beklenebilir mi?

– Sizce ne yapmak gerek?

– Belki her yaşı kendi yerine koymakla başlarız işe. Çocukları bir tarafa yetişkinleri öbür tarafa koyup tam ortaya yüksek, aşılması zor bir bariyer yerleştiririz. Çocukların büyükleri taklit etmeye çalışması normaldir. Ama bence günümüzde bu noktaya çok çabuk ve kolay ulaşıyorlar.

– Gençler artık eskisinden çok daha olgun, diyerek karşı çıktı Jean-Jacques.

– Öyle mi! Peki bu olgunluğu nasıl ölçüyorsun? Pornografiyle anıșılan bir seksüalite, reklamlarla pompalanan bir tüketim, bilgelik, felsefe inanışlarının empozesiyle kendinden geçme ile mi? Dünyayı zaptlamak onu anlamak demek değildir. Tepki göstermektir, harekete geçmek değil. Modayı takip etmek, ilerlemek anlamına gelmez. Şiddet uygulamak da güçlü olmak demek değildir.

Jean Jacques bütün bunları kabul etmek isterdi. Ne var ki gençlerin dünyayı ilgilendiren problemlere olan ilgisini inkâr etmeye gönlü razı olmuyordu. Onlar daha havlu atmamışlardı. Silahları yetişkinleri üretmesi, savaşlar çıkararak gençleri de katılmaya zorlamaları, bunu aksini kanıtlıyordu...

– Haklısın, diye kabul etti dilenci. Gençlere ders vermeden önce kendi hayatlarımızı düzeltmeliyiz. Onların dünyaya daha farklı bir pespektiften bakmalarını sağlamalıyız.

– Yani?

– Farklı ve şeffaf bir dünya... Televizyonda gördüklerinden, paradan, altından ve jet sosyetenin değerlerinden daha farklı değerlere dayanan bir dünya... Özgürlükten ne anladığımızın çerçevesini de yeniden tanımlayabiliriz.

– Ama bir çerçeve varsa özgürlükten söz edilemez ki!

– Bu değerlendirme hatası, günümüzdeki huzursuzlukların temelini oluşturuyor. Özgürlük sözcüğüne çok fazla anlam yükledik. Onu her türlü bireycilik anlayışına göre yorumlarken ötekilerin özgürlüğüyle bizimkinin paralelliğini unuttuk. Sonra da “özgürlük”le “kuralsızlığı” birbirine karıştırdık. Oysa ki özgürlük, aksine kurallara saygı gerektirir. Kuralsız bir “sosyete oyunu” olabilir mi?

– Bunun hiçbir anlamı olmaz!

– Bu tür toplu oynanan aile oyunları, kuralları ve düzenleri ile bize birlikte olduğumuzu, oyunu birlikte oynadığımızı gösteriyor.

- Ama sonunda tek kişi kazanıyor...
- Oyun süresince kazanan yok, kazananlar var. Bunlar, diğerlerine hasım olmadan oyundan zevk alanlardır. Unutmaya başladığımız bir şey de oyunun tad alma yanı. Günümüzde her şeyi çok ciddiye alıyor, başarı ve performans kaygısıyla oyunu bula- nıklaştırıyor, kötü oyuncu oluyoruz. Sistem insandan bir bilgi- sayar gibi davranmasını, hiç durmadan, hızını sürekli artırarak ilerlemesini istiyor. Virüslerin bu kadar çok artmasına şaşma- malı!
- Teknik bir problem olduğu açık...
- Ben daha çok bağdaşmazlık derim buna. Gerçekten kim ol- duğumuzla, kendimizi nasıl gösterdiğimiz, sevdiğimiz işle yap- tığımız arasındaki çelişkiler...
- Bunları mutsuzlara açıklamak gerekir.
- Evet, ama bu arada hoşgörüyü de unutmamalı. Kişi ancak kendi kabul ettiği ölçüde değişmeyi kabul eder. Ona, aydın- lanması için senden bir şey istemediği, sen de ondan bir şey beklemediğin zaman yardım edebilirsin. Zaten hiçbir zaman karşılık beklememeliyiz karşımızdaki kişiden.
- Nasıl yani?
- İstersen bunu başka zaman konuşalım. Acıkmaya başladım ve prensip olarak hep önce midemi dinlerim.
- Gelin size yemek ısmarlayayım...
- Çok naziksin, ama şu anki durumunda olmaz. O kadar cömert görünmeye hazır değilsin henüz. Kendini, gözü kendi pırıltısıyla kamaşmış bir cömertlik timsali gib görme riskine gireceksin. Önemli olan, başkalarının gözünde ne olduğunu değil, öncelikle kendi yüreğinde ne olduğunu hissetmendir. Hadi şimdi sen bunları hazmetmekle uğraş... Afiyet olsun!

Şok

Jean-Jacques beş dakika sonra elinde iki sandviçle geri geldi:
– Sizin neli sandviç sevdiğinizi bilmediğim için kendi zevki-me göre aldım: jambonlu ve parmesan peynirli... İçinde yeşil-likler de var.

– Sana kendi köşende ye demedim mi?

– Restorana gitmek istemediğiniz göre burada yiyeceğiz de-mektir.

– Çalıştığım yerde karnımı doyuracağımı ve bir sandviçi resto-rana tercih edeceğimi kim söyledi sana? Ben de kalkıp gitmek üzereydim zaten...

– Restorana mı? Bu kılıkta?

– Evet, restorana tabii... Elbette oraya gitmeden önce üstümü de-ğiştireceğim. Burada olduğuna göre bana eşlik edebilirsin. Sana göstereceğim bir şey var.

Dilenci kalkıp yürümeye başladı. Labrador da yanındaydı. Je-an-Jacques onları takip etti. Hadi hayırlısı! Öğütlerden sonra yola koyulduk... Peşlerinde görünüşüm çok komik olmalı... Allah vere de tanıdık kimse çıkmasa karşımıza... Gerçekten de bu olağanüstü üçlünün dikkat çekmemesi imkânsızdı. Bir hır-paninin, köpeğiyle birlikte bir prence rehberlik ettiğine her zaman rastlanmıyor.

Yaklaşık onbeş dakikalık bir yürüyüş sonunda –nihayet- küçük bir apartmana ulaştılar.

– Giriş kodunu nerden biliyorsunuz?

– Ee, ben burada oturuyorum.

– Binadaki kiracılar için sorun olmuyor mu? Demek istediğim, senin varlığın onları rahatsız etmiyor mu? Günümüzde insanlar oldukça hoşgörüsüz...

– Birkaç kişi kapıcıya şikâyet etmiş, ama ben gerekeni yaptım düşüncelerini değıştirmeleri için.

– Onlarla konuştunuz mu?

– Evet ve bu çok eğlenceliydi. Beni karşılarında buldukları zamanki hallerini görmeliydin. Sokakta bir dilenci görmekle evinin kapısında bulmak aynı şey değil elbet!

– Onlara ne anlattınız?

– Kapıcının bana şikâyetlerini aktardığını ve rahatsızlıklarını gidermek için gerekeni yaptığımı. Daha da ileri giderek konuyu tartışmak için beni içeri davet edip etmeyeceklerini, bir bardak su verip vermeyeceklerini sordum...

– Ama bu sadistlik!

– BU, gerçekten de zoraki bir nezahet oldu. Kim olsa içeri girmeme izin vermezdi. Yine de bazıları değerli biblolarını yürütebileceğim ihtimaline karşı bir yandan göz ucuyla beni izlerken, bir yandan da mutfğa gidip bir bardak su getirdiler.

– Aramızda kalsın, ama bu çok anlaşılabilir bir şey, değil mi?

– Kesinlikle hayır! Neden fakir insanların zenginler kadar namuslu olmadığı varsayılır? Bildiğim kadarıyla erdem parayla satın alınmıyor!

– Okey, tamam. Peki, onlar sonra size ne dediler?

– Yarım ağız özürler dilediler, benim orada oturduğumu bilmiyorlarmış, kapıcının haberi olduğunu düşünememişler falan...

– Sonra her şey yoluna girdi mi?

– Tabii ki. İçlerinden biri doğrudan ev sahibine şikâyetle bulunmuş. Ondan da işine gelmiyorsa oturduğu daireyi boşaltmasının uygun olacağı cevabını almış.

– Ev sahibi ile de işbirliği içinde misiniz?

– Ev sahibi benim. Evet, işte geldik. Önden buyur...

Dilenci, Jean-Jacques'ı yaklaşık 150 metre karelik bir dairenin kapısından içeri aldı. Jean-Jacques'ın şaşkın bakışları üzerine sözlerine devam etti:

– Ortalığın dağınıklığı için kusura bakma. Bugün misafir beklemiyordum. Bu günlerde sana bu konuyu açacaktım, ama sa-

lata ve sandviçle gelince beni erken açıklamaya bir ölçüde zorlamış oldun.

– Gerçekten burada mı oturuyorsunuz?

– Evet, gerçekten bu dairenin sahibiyim. Kiracılar henüz işin farkında değiller tabii. Benim küçük bir hizmetçi odasında kaldığımı zannediyorlar. İnsanlar bir dilencinin sadece üstüne başına bakarlar. Bir takma bıyık bir perukla oyununuzu kolayca sahneye koyabilirsiniz.

– Demek siz zenginsiniz?

– “Zenginlik”ten ne anladığımız bağlı. Ama doğru, pek çok şeye muhtaç değilim...

– Bu tam bir skandal!

Jean-Jacques şaşkına dönmüştü. Dilenci olmadığı anlaşılan bu dilenci, besbelli ki onunla dalga geçmişti. O ki ona iyi niyetle gelmişti. Cömertliğin hiçbir anlamının kalmadığı yerde cömert olmak neye yarardı ki?

– Skandal olan nedir? diye sordu dilenci. İhtiyacın olmadığı halde insanlardan para istemek mi? Zeten insanların çoğunun yaptığı şey bu değil mi? Refahımız için gereken her şeye sahipken hep daha fazlasını isteriz. Uluslar arası güçlerin büyümesini önlemek yerine dünyamızı kirletmeye, bozmaya çalışılması skandal değil mi? Bu mantık üzerine kurulmuş aptal bir sistem güçlenerek devam ediyor!

– Ama aslında olmadığın birisi gibi gösteriyorsun kendini. Bu hiç de doğru bir davranış değil!

– Düşünelim bakalım... İhtiyaç içinde olmamamdan memnun olman gerekir. Oysa bu durumda bana bir şeyler vererek vicdanını rahatlatman mümkün olmayacak.

– Yine de insanların saflığını kötüye kullanıyorsunuz!

– Hiç de değil, çünkü onlara “cömertlik” satıyorum. Benim gerçek durumumu bilmedikleri sürece hizmetimde bi kusur yoktur. Zaten dikkat ederseniz, paraları karşılığında ben de onlara bir hizmet veriyorum, öyle değil mi?

– Gerçek dilencilere zarar veriyorsunuz...

- Tam tersi, çünkü kazandığım paranın hemen hemen tamamını onlara bağışlıyorum. Girdiğim zahmetlerin karşılığında sadece çok az bir kısmını kendime ayırıyorum. Genelde kazanımızın %5 ile 10'unu hayır kurumlarına verme eğilimindeyiz. Ben pratikte tersini yapıyorum: %90'ını yoksullara, %10'unu kendime ayırıyorum.
- Ben bu kuralı bilmiyorum. Tam olarak bir gelir kıyaslaması hiç yapmadım diyebilirim.
- Çoğu ücretli de bunu bilmez zaten. Bu kural bizi "gereğinden fazlasına sahibim" düşüncesine yönlendirerek paranın gücünden kurtulmamızı sağlıyor. Buna paralel olarak da "yalnız kendim için değil, başkaları için de çalışıyorum" düşüncesiyle emeğimize, çalışmamıza daha farklı bir anlam, bir değer kazandırıyor. Böylece zenginliği ikiye katlamış oluyorum.
- Peki ya borçlarım varsa veya bir türlü iki yakamı bir araya getiremiyorsa?
- Öncelikle bu durumdan kurtulmak gerek. Ama fazla ertelememek şartıyla... Zira bu kural aynı zamanda harcamalarını iyi yönetmeyi sağlar.
- Paran varken bunu söylemek kolay!
- Senin aksine benim her zaman param yoktu. Ancak, anlamının genişliği içinde değerini anladım. Fakirsek "pahalı" dediğimize, zenginsek "değerli" deriz. Ayrıca para, ayaklarımın yere basmasına ve parasız kalma korkusunu yenmeme yaradı. Dilenmeye başladım. Kuruş kuruş dilenmek, bir anlamda servet yapmaktır.
- Evet, ama eğer bir asansöre binmek konfora ulaşmaya yetiyorsa!
- Doğru, ama kıyafetin ne kadar önemki olduğunu gören şaşırırsın. Dilenci kıyafetine büründüğüm zaman büsbütün başka biri oluyorum. Daha mütevazı, daha çekingen, diğerlerine daha yakın, daha doğal... Kim olduğumu, nerden geldiğimi unutuyorum. Bu kıyafeti taşıyan, gerçekten dilenci kimliğine geçiyor!
- Öyleyse bunu neden yapıyorsunuz?

- Birkaç nedeni var. Ama en önemlisi, bu işin mesajlarımı diğer insanlara aktarmama olanak sağlaması...

- Benimle veya bu sabahki adamla olduğu gibi mi?

- Aynen öyle. Cömertliği bir dilenciden daha iyi kim anlatabilir? Eğer seninle, bir koltuğa oturmuş, bir elimde konyak kadehi, bir elimde puro le konuşsam ne derece inandırıcı olabilirim? İçinden dalga geçerek "İyi hoş da, cömertliğe kendi işlerinle başlasan ya!" dersin. Beni dinlemeye seni nasıl ikna edebilirim bu durumda? Sözlerime asl kulak asmazsın. Hepimizin önyargıları var: Bir zengine kolayca vurguncu, yoksula ise enayi etiketini yapııştırıyoruz. Ben zekânın güçlendirdiği, merhametin çekici kıldığı bir melez kimlik yarattım. Beni dinliyorlardı; tehditkâr değil, ama ilgi çekiciydim. En azından böyle olmayı umuyorum.

- Bütün bunları nasıl öğrendiniz?

- Diğer insanlarla ve hayatla bağlarımı koparmayarak! Ne mucize ne de uzay bilimidir bu... Hayat, doğru soruları soranlara her zaman cevap verir.

- Ne gibi sorular?

- "Önceliklerim neler?", "Hayalim nedir?", "Gerçek değerlerimi yaşayabiliyor muyum?", "Hayatımda yeterince sevgi var mı?"

- Peki, soru sormak yeterli mi?

- Evet, ama gelişigüzel değil. Önemli bir soru veya hayati bir seçim karşısında alternatifleri yazıya dökmek ve gereken zamanı ayırmak gerekir. Bir örnek ele alalım: Benim yerime geçip dilenmeye ne dersin?

- Ne? Bıktınız mı dilenmekten?

- Diyelim ki bacaklarım hareketsizlikten uyuşmaya, ağrımaya başladı ve ben artık amacıma ulaşmak istiyorum.

- Hangi amaç bu?

- Benim yerime geçmeye layık biriyle karşılaşmak.

- Ben mi? Neden ben? Cömertlik konusunda hemen hemen hiçbir bilgim yok. Birşeyler öğrendimse o da sizin sayenizde.

– Tam da benim istediğim şey! Kendini iyi hissetmeni bana borçlu olduğun bileceksin. Ama seni zorlamak niyetinde değilim. Kararın ne olursa olsun, senin özgür kararın olduğu için benim için değerlidir. Yalnızca bana bu önerimi ciddiye alıp üzerinden düşüneneğine söz vermeni istiyorum. Bukâğıdı al ve üzerindeki kile cevap ver. Yarın sabah 9’da yanıtını bekliyorum. İşte bu da kapı giriş kodu. Şimdi sana eşlik edemeyeceğim için beni başla; şu söz konusu restoranda bir randevum var ve geç kalmak istemiyorum. Haydi, yolun açık olsun!

Seçim

Jean-Jacques, eve döndüğünde, ne kadar ilginç bir hafta geçirmiş olduğunu düşündü. Ona malsahibi-mirasyedi düzeyinden, bir düzine dilenci topluluğuna geçmesi önerilmişti.

Ne terfi ama! Dilencisinin deli olmadığından hiç kuşkusu kalmamıştı artık. Fakat bu, teklifi kabul etmesi için yeterli bir sebep miydi? Macera çekiciydi, ama içinde bunu beceremeyeceği endişesi vardı. Bir başka biçimde ifade etmek gerekirse, içinde yaşadığımız dünyada güçlü rolü oynamak güçsüzü oynamaktan daha kolaydı.

Gerçekte-dilenci-olmadığı-anlaşılan-dilencinin verdiği kâğıtlara göz gezdirdi. Peki, bundan sonra ona ne diyecekti? Adını bile bilmiyordu. Bu adam dilenci, doktor veya bir şirket yöneticisi olabilir, ama ne olmadığı nasıl bilinebilirdi? Kabul etmesi gerekirdi ki dilencisi işini profesyonelce yapıyordu!

Aslında hepimiz öyle ya da böyle bir şeyleri gasp eden konumunda değil miyiz? Sürekli daha iyi olmaya çalışan, ama bir yandan da mükemmel olduğu sanısına kapılan insanlar değil miyiz? "Gibi olmak" yerine "olmak"la sonuçlanacaktı birgün bu çaba.

"Özür dilerim, bilmiyorum", "bu benim uzmanlık alanım değil" veya "yanıldım" diyebilmek neden bu kadar zor? Dilenci bütün bunları biliyor ve "ben yoksulum", "edilgenim" ve "size ihtiyacım var" diyebiliyordu.

Dilenci, dünyayı yönetip kontrol ettiğine inanao model insan "superman"ın karşıtıydı. "Bakın bana ne kadar güçlü, yakışıklı, zengin ve zekiym!" diye haykırmıyor, "Bakın nen kadar zayıfım, eğer yapabilirseniz bana yardım edin!" diyordu. Düşünülecek olursa dilenci figürü "insan"ın gerçek yapısını simgeleştiriyordu:

Öyle bir varlık ki, iyi, ama güçsüz, yaşaması için başkalarının varlığına muhtaç ve bunu kabl etmekten de utanç duymuyor. Gerçekte hepimiz ne kadar aksini ispatlamaya çalışsak da güçlü görünen dilencileriz.

Jean-Jacques elindeki kâğıda göz gezdirdi. Başlığı "Doğru seçim yapmak." olan bir fotokopiydi. Başlığın altında Andre Gide'den bir alıntı yazılıydı: "Sorun yoktur sadece çözümler vardır." Sonra bu seçenekle ilgili iki ifade yazılmıştı:

KOŞUL 1: Dilenci ol ve yoksulluk ve aşağılanma sınavından geç.

KOŞUL 2: Benim her zaman yaptığım şeyleri yaparak elde ettiğim şeyleri elde et.

Bu "anket" acaba kaç kişiye verilmişti? Dilenci, onda kendi yerine geçmeye uygun kişiyi bulduğunu söylemiş, ama eline bir de doldurulması için daha önceden hazırlanmış bir anket vermişti. Bunun yüzlercesi önceden dağıtılmış olabilirdi. Belki de şehir, dilenci olmayan dilencilerle doluydu. Diğer yandan belki de brçoğu düşünüp taşındıktan sonra bu öneriyi reddetmişti. Yerine geçmeye layık olmak demek, belki de yalnızca bu deliliği kabul edecek kadar gözü kara olmak demekti.

Yapması istenen çalışma, her alternatif terim için bir ila üç arasında değişen avantaj ve dezavantaj sunan bir listeden oluşuyordu. "Buna yaparsam neler olur? Yapmazsam neler olur?" Jean-Jacques dilencinin durumunun avantajlarını düşünmeye başladı. Pek fazla şey yoktu: Belki özgürlük, veya başkalarının cömertliğini ortaya çıkarmak ya da onlara cömerlik "satmak"?

Ama buna karşılık, oldukça fazla mahzuru vardı: Yoksulluk, pislik, soğuk, sokak şiddeti, başkalarının bakışı, geleceğe dair plan yapamamak... İşaretlemelerine göre dilencilik ona göre değildi. Aslına bakılırsa pek az dilenci bu "iş" keyif almak için yapardı...

Jean-Jacques bu şartlar altında kolay kolay karar veremeyeceği inancına vardı. Ancak bunun bir süreliğine rol değişimi olduğuna, istediği anda yine alışlıklar olduğu yaşam biçimine dönebi-

leceği inancını taşırsa bu işe kalkışabilirdi. İçini böyle rahatlatıktan sonra avantajlar listesini eline aldı:

Yeni bir deneyim yaşamak: 3 puan

Kendimi başkalarına açmak: 2 puan

Sahte dilencilikten keyif almak: 3 puan

Egomu dengelemek: 3 puan

Cömertlik aşılacak: 1 puan. Öncelikle bunu yapabileceğimden emin miyim?

Toplam = 12 puan

Dezavantajların listesi daha mantıklıydı:

Saldırıya uğramak: 3 puan. Kuşkusuz bu sıkça oluyordur.

Polise yakalanmak: 2 puan. Bu da ihtimal dahilinde.

Tanınmak: 2 puan. Düşük ihtimal, ama eğer olursa çok rahatsız edici!

Zamanı boşa harcamak: 1 puan. Aslında başka yapacak pek bir şeyim de yok.

Küçük görülmeye dayanamamak: 3 puan. Bu konuda her zaman çok iyi korunmuştum!

Yeterli kabiliyeti olmamak: 3 puan. Yeterince bilge sayılmam!

Konfor eksikliği: 2 puan. Ya yağmur yağarsa?

TOPLAM = 16 puan

İkinci aşamada, "Bugüne kadar yaptıklarına devam etmenin.", avantajları vardı:

Konforumu korumak: 3 puan.

Özsaygımı korumak: 1 puan. Zaten pek de fazla kalmadı!

Dilencimle sohbete devam etmek: 3 puan

Gene de yerde oturmaktan daha ilginç!

TOPLAM = 7 puan

Dezavantajları da belliydi:

Fırsatı kaçırmak: 1 puan. Bunu pekâlâ daha sonra da yapabilirim. Ne acelesi var?

Günlük rutin: 1 puan. Hayatımı değiştirmek için bu deneyime ihtiyacım yok. Bütün hafta boyunca zaten bunu göstermeye çalışmadım mı?

Dilencimi hayal kırıklığına uğratmak: 3 puan. İşte en önemli nokta!

TOPLAM = 5 puan

Puanların hesabı, çok açık ve net olarak dilenciliğin aleyhineydi. Jean-Jacques beklediği sonuca ulaşamamanın hayal kırıklığı içindeydi. Bir yandan bu kadar köklü bir değişikliğe hazır olmadığını biliyor, bir yandan da hayatında değişik bir şeyler yapmak istediğini hissediyordu. Onu dürtten bir içgüdü vardı. Bu bir tür soi "sıçrama" fırsatı değil miydi? Dilencisi ona ikinci bir şans daha verir miydi?

Bu karmaşıklıktan doğan sonuç karşısında kendine arada bir çözüm olup olmadığını sordu. Yoktu. Hayatı değiştirecekse tek yol dilencilikti.

Neden servetimin bir kısmını dağıtmakla başlamıyorum ki? diye düşündü Jean Jacques. Peki bu işleri kolaylaştırır mı? Belli olmaz... Zenginlerin cömertliği normal karşılanır. Hatta onlardan hep cömert olmaları beklenir. Jean-Jacques'ın cömertliğini herkesin gözüne sokacak şekilde sergilemeye hiç niyeti yoktu. Eğer yardım edecekse, kimliği bilinmemeliydi. Ama hastane tecrübesi ona, bunun pek de kolay olmadığını göstermişti.

Hayır, geçerli tek orta yol, hazırlanmak için kendine zaman tanımasıydı. Dilenci kimliğiyle karşılaşacağı kişilerden öğrendikleriyle ancak kendi cömertliğinden emin olabilirdi. En doğal olan buydu ve bundan herkes kazançlı çıkacaktı.

Jean-Jacques, bulduğu çözümü de not etti : "Deneyeceğim ve kendimi hazır hissettiğim zaman dilenci olacağım."

Çözümünden memnun, yatağına uzandı. Bu kadar düşünmenin ardından kendini rüyalarının kollarına bırakabilirdi...

Rüya

Helen orada, sundurmanın altında, Labrador'un yanına oturmuş, gelinliğinin içinde göz kamaştırıcı... Jean-Jacques onun yanından geçiyor, ama onunla konuşmıyor. Dilenci henüz hazır olmadığını, daha çok çalışması gerektiğini, yapması gereken önemli pek çok iş olduğunu söyleyerek kendisini engelliyor. Belirlenmesi imkânsız bir süre sonra da dilenci bir Ferrari'ye binerek göden kayboluyor. Jean-Jacques Hélène'i bulmak için yerinden fırlıyor, ama hastanede ki hastalarla felsefe tartışması yapmakta olan emekliyle burun buruna geliyor.

– Tartışmak ister misin? Diye soruyor emekli kadın.

– Hayır sağol, yeterince tartıştım...

Evine döndü. Kâhyası Antoine yemek hazırlamıştı... Banyonun ortasında kocaman bir yemek masası kurulmuştu. Ama yemekler yemekler çok sıcaktı ve musluğun soğuk tarafın iyice sıkışmış, açılmıyordu. Elinde mikrofon olan bir tesisatçı, akan suya özgü düzen bir şarkı söyleyerek içeri girdi...

Müzik düşkününü Jean-Jacques paniğe kapıldı

Odasına kapanınca birdenbire fark etti ki

Yatağına uzanmış –gerçekten muhteşem!–

İpek çarşafın altında cırılçıplak uzanıyordu Hélène.

Vahşi bir sarhoşluk kapladı duygularını.

Yüreği yerinden çıkarcasına çarpmaya başladı.

Kış soğuğunda uyandı bir amazon.

Sadece onun ayaklarını yıkamaya yeter mi gücü?

Anılarındakinden çok daha güzel,

Aşk, bilinir ki yalnızca o anda yaşanır.

Mavi gözlerinde okudu gelecek vaadini:

Çocuklarıyla, servetleriyle, sevgilileriyle mutlu yaşayacaklar...
Hélène kalktı, yaklaştı ve uzattı ince dudaklarını.
Basit bir okşayış, unutulmuşluğun gölgesinde...
Önce mango tadındaydı dudakları, sonra mandalin;
Hatalarını bağışladılar, suçlarını akladılar.
Hélène bekliyordu sabrı tükenmiş; içinde kabaran şiirsel duygularla Jean-Jacques, duygulanmıştı.
Onu memnun etmenin ve herşeyden önce seçilmiş olmanın gururuyla bu erotik şiiri okudu:
Güllerin ortasında küçük bir bahar birikintisi,
Arzularım öyle güçlü ki, boğulmak istiyor içinde.
Dinledi, kabul etti ve daha da çok istedi...
Ve O da devam etti.

Yumuşak ve nemli yuva, hazineyi içine aldı.
Âşığın kalçaları gidip geldi aralıksız.
Bedenlerin bayramı için fırsat bildiler geceyi.
Bundan daha kutsal bir zevk yoktu.
Sonra tak, tak, tak ve boşluk... Hélène kayboldu!
Tek başına uyandı, hiç olmadığı kadar kederli...
Geceyarısı vuruşuyla, Külkedisi silindi.
Zavallı dilenci prens, masalında bitti, yok oldu...

Karar

Antoine Jean-Jacques'a randevusunu hatırlatmak için odanın kapısını çaldı. "Dilencisi" kendisini bekliyordu... Yüreği daralan Jean-Jacques, H  l  ne'i rüyalarında bırakıp aceleyle kahvaltısını ederek   hre doğru yola koyuldu.

Jean-Jacques onu ofisinde oturmuş birşeyler karalarken buldu:

– Ne yazıyorsunuz?

- Aklımdan geçenleri... Daha sonra tasnif etmemi kolaylaştırıyor. Eee, kararın nedir?

Bu sözler üzerine başını çeviren JeaniJacques, akı hocasının gencecik yüzünü görünce şaşkın, biraz da gücenik bakakaldı. Bu onu kostümsüz ve makyajsız ilk görüşüydü. Bakışlarının ağırbaşlılığına rağmen en fazla otuz yaşında olmalıydı. İlginçtir ki yüzü bu kez ona çok tanıdık gelmişti. Aileden biri gibi...

– Kararın nedir? diye ısrarla sordu dilenci..

- Önerdiğiniz alıştırmayı yaptım. Ama buna hazır olduğumu zannetmiyorum. Bence en iyisi biraz daha bekleyip yeterince...

– Kâğıdını ver bakayım... Enteresan... Görünüyor ki bu işin avantajları konusunda pek de cömert davranmamışsın. Ama henüz pek bir şey bilmediğin için bu çok da mantıksız sayılmaz. Ama olumsuzluklarda pek se elisıkı davranmamışsın: Saldırıya uğramak, polise yakalanmak, tanınmak... Hayal gücün çok çalışmış anlaşılan. Bütün bu düşüncelerin şunu çok net gösteriyor ki korkuyorsun! Ve bunun sadece bir tek çözümü var: Harekete geçmek! Bunu yaptığında, aslında korkulacak pek birşey olmadığını hemen göreceksin. Puanları hesapladığında ne hissettin?

- Sonuç hayal kırıklığına uğrattı beni.

– O zaman hemen başlamalısın! Alternatif çözümün de bunu kanıtlıyor: "Kendimi hazırlamak ve uygun olduğunu hissettiğim zaman dilenci olmak.". Bir yandan meydan okumak istiyorsun, diğer yandan duygularını işe karıştırınca karar almakta zorlanıyorsun.

– Ama hiçbir şey bilmeden nasıl yapabilirim? Bunu siz de kabul edersiniz!

– Dilencililiğin bir avantajı, mesleği iş başında öğrenmektir. Bu konuda pek az kitap, ne yapılması ne yapılmaması gerektiğini söyleyen bir öğretmen veya uzman vardır. Herkesin ayrı bir tarzı vardır!

– Ama siz, siz beni eğitemez misiniz?

– Bunu neden yapayım? Beceremediğin konularda senin kafanı karıştırmak için mi? Zamanı iyi değerlendirmek için hemen yere otur! Şunu iyice kafana sok ki seninle kaybedecek zamanım yok. Sahada birkaç gün içinde öğrenebileceğin şeyler için aylarımı sana öğretmenlik yaparak harcayamam. Sana verebileceğim tek öğüt, karşı koymayı bırakıp biran önce karar vermendir.

Jean-Jacques birkaç saniye düşündü. Dilenci ona fazla şans bırakmıyordu. Ama bu kötü bir şey miydi? Kararsızlık her şeyden daha can sıkıcıydı...

– Tamam, anlaştık, dedi Jean Jacques. Ama iki şartla. İlki, bana neden başkalarında bir şey beklememem gerektiğini söyleyeceksiniz. İkincisi ise, ilk başta yanımda olacaksınız.

– Canın ne isterse onun üzerine hak iddia edebilecek durumda değilsin. Yaptığım her şeyi senin için yapıyorum; sen de her şeyi kendin için yapıyorsun. Ama dün, soruna cevap vereceğime söz verdim. Ayrıca bana fazla güvenme, bir süre bazı işlerimi halletmek için gitmem gerekiyor.

– Ama nasıl başlayacağım? diye sordu Jean- Jacques korkuyla.

– Aldırma, en zoru ilk adımı atmaktır. Üstünü değiştirmek için burayı kullanabilir, hatta eğer istersen çiçeklerime ve köpeğime bakabilirsin.

- Ya kiracılar bana birşey söylerse?
- İkimiz neredeyse aynı boyda ve yapıdayız. Fark edeceklerini zannetmiyorum. Benim farkımda olmayan senin de olmaz, bana sorun çıkaranlar ise sana da yaklaşmayacaklardır. Eğer yine de birisi fark eder ve sana bir şey söylerse, benim iyi olduğumu ve bekçinin haberdar olduğunu söylersin. Bu onları rahatlatacaktır.
- Peki, nerede oturacağım?
- Neden benim yerime oturmuyorsun? Çok iyi bir yerdir. Bura-ya yakın, nispeten hava şartlarından etkilenmez ve oldukça işlek. Burada dünya da muhteşem görünür!
- Ama geçenler farkı anlayabilir ve size ne olduğunu sorabilirler.
- Keşke öyle olsa! Eğer sorarlarsa bu, dilenciler için endişelendiklerini gösterir. Cömertlik meyvelerini vermiş demektir. Ama bunu hiç zannetmiyorum.
- Ya sizi tanıyanlar?
- Eh, onların tanıdığı başka birisi de olabilir! Yeryüzünde altı milyardan fazla insan var.
- Yine de onlara ne anlatabileceğimi bilmiyorum.
- Onlarla hemen bir sohbete girmek zorunda değilsin. Ama bunu yaparsan da bir şey kaybetmezsin. Dilenci düşemez, çünkü zaten yerdedir! Konuşma serbestçe akıp gider: Onlara hiçbir şey kanıtlamak ya da satmak, veya olmadığın biri gibi görünmek mecburiyetinde değilsin! Hatta içinden ne geliyorsa onu da söyleyebilirsin. Dilenci saçmalayabilir! O özgürdür!
- Sizin onlarla senli-benli konuşmanız, kızdırmak için mi?
- Sende öyle mi oldu?
- Hayır. Hatta eğlenceli bile buldum. Bunun sizin varoluş biçiminiz olduğunu düşündüm.
- Bu şekilde konuşmak, her şeyden önce kiminle muhatap olduğumu anlamamı sağlıyor. Benim kendileriyle senli-benli konuşmamdan rahatsız olanların genellikle ego problemleri vardır. Onlar komplekslidirler ve kendilerinin başkalarından üstün

görölmelerini isterler. Ben de kısa zaman öncesine kadar onlar gibiydim...

– Kùltür gibi yani: Ne kadar az varsa o kadar çok göstermeye çalışırız.

– Aynen öyle. Olgun insanlar, kendileriyle senli-benli konuşmama hiç aldırmaazlar.

– Öyleyse beni de olgun biri olarak mı değeriendiriyorsunuz?

– Tam değil. İlişkilerinde dokunaklı bir beceriksizlik ve saflık gösteriyorsun. Tıpkı çevresi tarafından gereğinden fazla korunan ve dünyadan kopmuş bir çocuk gibi... Buda'nın hikâyesini bilir misin?

– Şöyle böyle... Bir Tanrıydı, değil mi?

– Bazen öyle de kabul edilir, ama her şeyden önce o bir insandı. Bir kabile şefinin oğluydu ve asıl adı Siddharta Gautama'ydı. Gençlik yıllarında ailesinin lüks sarayında, bütün kötölüklerden, sefaletten ve kötü hava koşullarından uzak yaşıadı.

– Biraz bana benziyor...

– Kesinlikle! 29 yaşındayken bir gün kozasından çıktı ve dışarıda ıstırapla tanıştı. Karşılaştığı yaşlı bir adam, bir hasta, bir ölü ve bir dilenci keşişin acılarına tanık oldu. Bu dört karşılaşma sayesinde içindeki yeteneğı keşfetti ve ondan sonra hayatı boyunca acıya neden olabilecek şeyleri ortadan kaldırabilmek için çalıştı. Ailesini, servetini ve arkadaşlarını bırakıp bilgelik yolunda arayışa girdi. Araştırmaları sonucunda dünya nimetlerine sırt çevirmenin, egonun hırslarından uzaklaşmanın onları kökünden söküp atmak için en uygun yol olduğunu öğrendi. Sonunda Nirvana'ya, yani mutluluğı ulaştı!

Bu inanılmaz birşey, diye düşündü Jean-Jacques, tam da benim şu sıralarda yaşadıklarım gibi. Muhteşem! Ama bütün bunlar onu nereye götürüyordu? Dilencilikte onu aşan pek çok şey vardı. Bu dilenci sembolü, Buda'nın Batı dünyasındaki avatarını mı temsil ediyordu? Duruşlarındaki ve yaşam biçimlerindeki benzerlik gerçekten de çarpıcıydı...

Jean-Jacques, şaşkın bir ifadeyle: "Sizin de benden beklediğiniz nirvanaya ulaşmam mı?" diye sordu.

- Kimbilir? Budistler herkesin biraz Buda olduğunu söylemiyor mu? Kesin olan şu ki, her birimiz bugünkü halimizden daha bilge, daha dingin, daha cömert, daha mutlu olabiliriz. Demek istediğim, sen henüz yüzünü başkalarına yeterince dönmedin, hâlâ kendinle uğraşmaya devam ediyorsun. Bu aslında son derece normal, hatta kaçınılmaz bir şey: Kendinde olmayan ya da seni mutsuz eden bir şeyi başkalarına nasıl verebilirsin ki? El Mustafa da ayrılmadan önce çömezlerine şöyle öğüt veriyor: "Şu sözümü unutmayın: Size "vermeyi" değil "kabul etmeyi" öğrettim."

- El Mustafa kimdir?

- Lübnanlı şair Halil Cibran'ın hayal ürünü olan bir ermiş. Eserleri, edebiyat hazinesinin önemli bir parçasıdır. Bilgelik dolu kitaplarını hepimiz düzenli olarak okumalı ve kendimize notlar çıkarmalıyız. İstersen benim kütüphanemde bulabilirsin...

- Teşekkürler! Artık benim soruma cevap verebilir misiniz: Neden başkalarından hiçbir şey beklememeliyiz?

- Hayır. Kesinlikle olmaz!

- Şimdi mi söylemek istemiyorsunuz?

- Hayır, hiçbir zaman. Fikrimi değiştirdim. Soruna hiç cevap vermeyeceğim!

- Ama bana söz vermiştiniz...

- Biliyorum, ama sözler sadece onlara inananları bağlar!

- Sahi mi? Oysa ben sizin sözlerinize her şeyin üstünde bel bağlamıştım!

- Yoksa hayal kırıklığına mı uğradın?

- Tabii ki!

- O zaman artık neden başkalarından bir şey beklememek gerektiğini biliyorsun.

- Hayal kırıklığına uğramamak için mi?

– Aynen öyle! Başkalarını küçümsediğimden değil, saygımı onlardan hiçbir şey beklemeden özgür bırakarak göstermek istediğimden. Egonun oyunlarını karşı pek çok metod geliştirilebilir. Ama bence en iyisi iki prensiple özetleniyor:

1. Kendini başkalarından farklı görmemek.
2. Başkalarının tek ve bu nedenle de sonsuz değerli olduğuna inanmak.

– Ama bu iki prensip birbiriyle çelişmiyor mu?

– Kesinlikle hayır! Hepimiz birbirimize benziyoruz çünkü hepimiz insanız. Bu, akçakgönüllü olmanı sağlar. Her birimiz özeli çünkü hepimizi hikâyesi, koşulları ve yaşam biçimi farklıdır. Bu da hoşgörü ve saygı demektir. Söyle bakalım, “tek” olana nasıl davranırsın?

– Hassasiyetle.

– Öyleyse neden başkalarına farklı davranıyoruz? Biz daha mı üstünüz onlardan? Hayır. Ama gene de onları dinlemiyor, durmadan sözünü kesiyor, kalkıp gittiği zaman da hemen unutuyoruz. Egoistçe davranıyoruz. Arzu ettiğimiz gibi yaşamıyoruz ama, Oscar Wilde’ın tanımlamasına göre “diğerlerinden istenen biçimde yaşamalarını” istiyoruz. Karşımızdakinden kendi kirterlerimize göre yaşamasını bekliyoruz. Bu bencilliktir ve geri dönerek bizim üzerümüzde de uygulanmasına yol açar.

– Doğru, ama karşıdakinin abarttığı durumlar da var. O zaman öfkelenmeye hakkımız yok mu?

– Elbette hakkın var. Ama kendini küçük düşürmeden, öfkene hakim olarak.

– Nasıl?

– Tabii ki ilkemizi uygulayarak: Eğer başkalarından bir şey beklemezsem, onlara arada sırada hoşuma gitmeyen şeyler söyleme veya haksızlık etme hakkı vermiş olurum. Bu durumda kişi bana küsmek yerine içini boşaltmakla yetinecektir. Eleştiriye kabul etmemek, ondan korkmanın göstergesidir. En iyisi onu karşımızdakinin bize verdiği bir hediye gibi kabul etmektir.

– Hediye mi?

- Diyelim ki yüzünde kurum lekesi var. Bunu sana söyleyen kişiye teşekkür etmez misin? Öyleyse neden kusurlarımız için de aynı şey geçerli olmasın?

- Ama diğerleri her zaman haklı olmayabilirler!

- Eh, o zaman öfkelenmek neye yarar? Eğer yanılıyorsa gülüp geçer, değilse üzerinde düşünür, harekete geçerim. Çözüm aksiyondadır, inkârda değil.

- O zaman neden karşı bir formül uygulamıyoruz: Karşıdakinden bir şey beklememek, ondan kopma riskini de getiriyor. O zaman araya mesafe koyup onun "öteki" olarak kalmasını istemek daha iyi değil mi? Yabancılaşırsam hayal kırıklığına da uğramamış olurum, değil mi?

Dilenci gülümsedi: "öğrencisi" oldukça büyük bir ilerleme göstermişti. Bulduğu formül, prensip olarak akla uygundu. Ama kötü uygulanırsa, "hiçbir şey beklememek", zarar verici olabilirdi.

- Haklısın, diye yanıtladı. Her zaman genellemelerden kaçınmak gerekir.

- Her zaman mı?

- Belli ki seninle konuşmadan önce düşünmeye başlamam gerekecek, diyen dilenci, gülerek sürdürdü sözlerini: Yakında beni zorlamaya başlayacaksın... Görünüyor ki benim yerimi almaya hazırsın artık. Haydi, git hazırlan! Giysiler bu dolapta, banyo da sağda en sondaki kapı. Takma bıyık ve makyaj malzemelerini ilk çekmecede bulacaksın. Dairenin anahtarını sehpanın üzerine bırakıyorum. Eğer ben dönmeden önce ayrılman gerekirse anahtarı bekçiye verebilirsin. Köpeğimin adı Bilge'dir ve senin de göreceğin gibi oldukça uysal ve sevgi doludur.

- Köpeğimizin adını Bilge mi koydunuz?

- Köpekler küçük şeylerden mutlu olurlar, anı yaşarlar ve çevrelerindeki sevgisi onlara yeter. Eğer bu değilse bilgelik, nedir söyler misin?

- Evet, ama onlar içgüdülerine göre hareket ederler. Yaptıklarının iyi ya da kötü olduğunun bilincinde değildirler.

– Ona Bilge diye seslenen benim, yoksa o bilge olduğunu falan iddia etmiyor. Elbette ki hayvanlar bir ölçüde bizim gibi düşünmüyorlar. İyi ki de öyleler! Düşün ki bir köpek, dışarı çıkmadan önce yağmur yağar mı yağmaz mı, dişilerin dökkatini çekecek gibi görünüyor muyum, ya bir patimi kırarsam hesabına giriyor? Çıkıyor o kadar! Ve çıktığı için de mutlu. İçeri girerken de mutlu. Hayatı olduğu gibi kabul ediyor ve kaderinden yakınmıyor. Tamam, şimdi sen de gidiyorsun, ben de...

– Hemen mi gidiyorsunuz?

– Çıkıyorum ve çıktığım için mutluyum. Bu sabah zihnimde olgunlaşması gereken bir sürü düşünce var. Ayrıca dönüşümünü tamamlaman için yalnız olman daha iyidir. Benim varlığım her şeyin boşa gitmesine neden olabilir.

– Nasıl yani?

– Sana daha önceki halini hatırlatacağı için! Haydi, bol şans! Görüşmemiz gereken gün geldiğinde görüşmek üzere...

Dönüşüm

Jean-Jacques dilencinin arkasından baktı. Onun peşine takılmak hiçbir işe yaramayacaktı. Seçim yapma süresi dolmuştu. Özenle hazırlandı. Banyodan çıkan bambaşka birisiydi. Fizik olarak yaşlı ve hafifçe kamburdu. Psikolojik açıdan da kaygıları değişime uygun olarak yavaş yavaş silinmeye başlamıştı. Onu tanımak mümkün değildi artık. Kendisi bile tanıyamıyordu kendini. Hüzünlü ve sefil hissediyordu kendini. Önceleri hazır olmadığını sanıyordu. Şimdi ise fazla değiştiği kaygısına düşmüştü.

Dışarı çıkar çıkmaz güneşin parlak ışıkları gözünü aldı ve istemediği olarak bakışlarını yere indirdi. Bundan böyle dünyaya bakışı böyle olacaktı... Şansına, apartmanda hiç kimseyle karşılaşmamıştı. Eğer birisini görseydi ona ne söyleyeceğini bilemiyordu. Söyleyecek hiçbir şey bulamamaktan korkuyordu. Bir şey söylemek zorunda kalmak da korkutuyordu Jean-Jacques'ı. Böylesine içler acısı bir halde tek istediği şey, bir köşeye kıvrılıp hiç kimseye görünmeden güneşin batmasını beklemektir. Utancı ve çekingenliği hayatında ilk kez yaşıyordu.

Belki de biraz içki içmeliydim, dedi kendi kendine, böylece kendimi daha cesur hisseder, duygularımı daha rahat kontrol edebilirdim. Ama hayır, bu deneyimi tam anlamıyla yaşayabilmek için ayık olması şarttı. Hile yapmaktan bir çıkarı olamazdı. İçkiden medet ummak, gerçek dilencilerin, unutmaya çalıştıkları tonla sefalet olanların işiydi!

Jean-Jacques, sundurmanın altına oturduğunda, aç olduğunun farkına vardı. Ve tabii ki parası yukarıda, elbeselerinin yanında

kalmıştı! Kuşkusuz bir dilenci cebinde kredi kartı taşımazdı, ama en azından kimliğini yanına almayı düşünmeliydi. Eğer polise yakalanırsa kimliğini kanıtlaması çok zor olurdu.

Acaba hâlâ bir kimliği var mıydı? Sokaktan gelip geçenlerin gözünde bu şüpheliydi. Diğerlerinin birdenbire değişmesini beklemiyordu elbette. Daha önce herşeyde ilgisizlik hakimdi: İsimsizlerin arasında mutlu isimsiz. Şimdi ise, bunun tam tersine ilk kez düşmanlık hissediyordu. Çünkü kaçarı yoktu, önünden geçenlerin hepsi görüyordu kendisini!

Önceleri aylakların onu görmeden geçip gittiklerini düşünmüştü. Oysa şimdi, onların özellikle görünmemeye çalıştıklarını fark etmişti. Yüzlerinde utanç okunuyordu. "Çok" a sahip oldukları halde bunu paylaşmamanın utancı. Yanısıra da bir dilencinin bencilliklerini, ekonomik sistemin zavallılığını yüzlerine vurmasından doğan öfke... Bir kadının, küçük kızının elinden tutup hafifçe sıktığını gördü:

– O tarafa gitme!

– O kim? diye sordu küçük kız.

– Fakir bir adam, dedi kadın, adımlarını hızlandırarak.

Ve böylece milyarder Jean-Jacques, sokaktan geçenlerin gözünde bir fakire dönüşüvermişti!

"İşe" başlayalı yarım saat olmasına rağmen henüz hiç kimse önünde durmamıştı. Aslında onları durdurmak için de hiçbir şey yapmamıştı. Ama cömertliğin prensibi çağırılmadan gelmek ve istenmeden vermek değil miydi? İçinden gelerek, gönül yüceliğiyle... Ne demişti sahte dilencisi? Ah evet! "Bana kendi istekleriyle gelirler ve yanımdan kalpleri hafiflemiş olarak ayrılırlar."

Şimdilik, geçenler ona dikkat etmeme özgürlüğüne sahip görünüyordular. Eğer fenalaşırsa, birisinin gelip onu kurtarması ne kadar zaman alırdı? Gerçekten böyle, umarsızlıktan ölünebilir miydi? Jean-Jacques, dilencilerle ilgili söylenen şeyleri düşündü. Dilencilerin aylak, tembel veya alkolik olduklarını varsaymak, eve giderken başımızın dik olmasına iyi bir bahanedir.

Bir başka söylenti de vermenin dilencilige özendirdiğidir. Eğer hiç kimse ona bir şey vermezse, dilenci de başka bir şey yapmak zorunda kalır elbette. Ama ne? Çalışmak mı, çalmak mı, yoksa başka yere gitmek mi? Eğer bu açıdan bakarsak cömerlerin dilencileri çoğaltması, ihtiyar kadınların ekmek kırıntıları atarak güvercinleri besleyip çoğaltmasına benzer.

Bu konuda kendilerini sorumlu görenlerin gözden kaçırdıkları bir nokta da onların bu mantığa aldırış edip etmedikleridir. Dilenci aldığı para da kendi güçsüzlüğünü, düşkünlüğünü değil, yiyeceği yemeği, içeceği içkiyi, geceyi geçireceği odayı görür. Herşey bir yana, kuşkusuz o da bir meslek sahibi olmak ister. Bütün zamanlarda ve bütün medeniyetlerde dilenciler var olmuştur. Dilencilik, dünyanın en eski “mesleği”dir!

Dilenciler yeterince para kazanabilir mi? Bunu kanıtlamak – özellikle de bunu öğrenmek için bir gerçekten çaba göstermiyorsak- mümkün değildir. Bu varsayım da yine vermekten kaçınmamız için bir bahanedir. Jean-Jacques bu çıkarımı kendi açısından değerlendirmeye başladı. Başlayalı bir saat olmasına rağmen tek kuruş kazanamamıştı. Doğrusu bunun için bir çaba da sarfetmemişti. Harmonika çalarak ellerinin üstünde yürüyseydi veya gözlerinde yaşlarla metroda acıklı bir hikâyeye anlatmış olsaydı, bir sandoviç alacak kadar para kazanırdı şüphesiz. Kazanç miktarı, harcanan çaba, yaratıcılık veya düşkünlük ile doğru orantılıydı ve Jean-Jacques bu üçünü de kullanmıyordu. Kötü bir dilenci, fakir bir dilenci olmaya mahkûmdur...

En azından başlangıçta... Çünkü yoksul olmaktan dolayı zamanla gerçekten berbat bir ruh haline girer ve bu hal onun üzerine yapışır. Harekete geçmek için son anı bekleriz. Boşuna bir umutla, kendi başının çaresine bakmasını bekleriz. Bazen medeniyet gecikir ve bu da tam bir skandal olur: Bir dilenci ölür! Bunun üzerine cesur insanlar, devletleri görevini yapmama ile suçlarlar; felaket kapılarını çalmadan önlem alıp yoksullukla savaşmalı, “verme”yi azaltmak için yoksulluğu ortadan kaldırmalıdır devlet.

Yazık ki Von'un ne kazandığını düşünmüyoruz, diye geçirdi içinden Jean-Jacques. Toplum neden kabul etmeyi öğrenemiyor? Minnettarlık yetimizi neden kaybediyoruz? Pekçok şeyi hiç çaba harcamadan elde edebildiğimiz için mi? Yoksa sahip olduğumuz her şeyi bir şans değil hak olarak gördüğümüz için mi?

Birbuçuk saat boyunca karmakarışık düşünceler arasında gidip gelen Jean-Jacques, sabırsızlıkla minnettarlığını göstermek fırsatı bulabileceği zamanı bekliyordu. Başka nasıl yapılabilirdi? Cömertler az oldukları ölçüde bu ödülü hak ediyorlardı. Bu iyilikleri karşılıksız kalmamalıydı.

Peki, onlara nasıl teşekkür etmeli? “Teşekkür ederim beyefendi, hanımefendi” çok sıradan olurdu. “Teşekkürler iyi yürekli beyefendi”, fazla teatral... Kullanacağı ifade hem saygı içermeli, hem de çarpıcı olmalıydı. “Bağışladığınız umut için teşekkürler!” nasıl olur? Hayır, fazla entel... “Yardıminız için teşekkürler”? Fena değil, ama orijinallikten yoksun. Gururu onun profesyonel ve yetenekli dilenciler kategorisinde yer almasını sağlayacak çarpıcı bir slogan bulmak istiyordu.

Bir bakalım... İnsanlar en çok neyi severler? Kendilerini elbette! En çok neyi yaşamak isterler? Kendilerine hayranlık duyulmasını... Öyleyse onlara, kendilerine hayran olmalarını sağlayacak bir sebep vermeli... Tamam, bulmuştu işte! Onlara minnetini şöyle gösterecekti: “Sağolun! İyi ki varsınız!” Varlığını ortaya çıkarmaktan daha güzel bir minnettarlık olabilir mi?

İki saat geçmesine rağmen hâlâ kimse yok! Ne mutlu ki paltosu sıcak tutuyordu. Bu tür durumlar için ısmarlama dikilmiş bol ve rahat bir giysiydi. Yalnızca kimlik belgelerini ve parasını saklayabileceği gizli bir cebi eksikti. En azından...

Jean-Jacques, paltonun iç kısmında küçük bir cep keşfetti. İlk bakışta görülmesi mümkün olmayan cebin içinde bir şeyler vardı. Gizli cebin fermuarını dikkatle açıp içindeki küçük mavi kitabı çıkardı. Kitabın kapağını açınca, kırmızı kalemle ve el yazısıyla yazılmış satırlara takıldı gözü:

341 numaralı Samuel Deboud'dan 4640 numaralı Jean-Jacques Trouville'e;

Umarım bu defter sana da bana olduğu kadar faydalı olur.

Sevgilerimle,

Samuel

Not: Yaşamın Kurallarına mutlaka uymalısın. Yakında görüşeceğiz...

IV

İTİRAFLAR

*Sabırlı olma özgürlüğü,
Zamana biraz da olsa sükûn sunmak...
Bırakmak, salıvermek;
Zıtlıkları kabullenmek...
Bilge söz verdi,
Dosta zaman ayırmaya...*

" Hayatın üçüncü kuralı", Küçük Mavi Kitap

Mülakat

Jean-Jacques'ın yanından ayrılırken Samuel'in yüreği burkulmuştu. Dilencilik mesleğindeki ilk günleri gelmişti aklına. Tatmin olacaktı. Herşey öngörüldüğü gibi gitmişti.

İlk karşılaşmaları, Küçük Mavi Kitap'ı aldıktan yaklaşık dört yıl sonra olmuştu. Sahte kütüphane müdiresi Madam Persigny bir gün genç ve çekici bir kadınla birlikte ofisine gelmişti. O sırada Samuel toplantı olmasına rağmen bütün işlerini bırakıp onları kabul etmişti. Madam Persigny konuşmaya Samuel'in yaptığı işlerin ne kadar anlamlı olduğu konusunda övgü ve kutlamalarla başlamıştı. Mutlu ve huzurlu olmayı sağlayan ürünleri sansasyon yaratmıştı.

İşinde çok başarılı olduğu bir gerçektir. Herşey, Küçük Mavi Kitap kendisine verildikten birkaç gün sonra kütüphanede gördüğü bir ilanla başlamıştı:

Dinamik ve huzura önem veren gençler aranıyor.

Mülakatlar bu hafta hergün 14:00-16:00 arasında Maison du Bien-Etre'de gerçekleştirilecektir.

Samuel Maison du Bien-être'i duymuştu. Başkentte kapılarını aan ilk masaj ve rahatlama merkeziydi. Üç katlı binasında en yeni masaj ve rahatlama tekniklerini uyguluyorlardı. Reklamlarında tam bir mutluluk, huzur ve yenilenme vaad etmesine rağmen gerçekte tam da böyle olmuyordu aslında. Ama hangi gerçek görüldüğü gibi idi ki?

Samuel hemen o gün gitmişti görüşmeye. Bu sefer aranan şartlara tam olarak uyuyordu. Bu yüzden de gecikmenin bir anlamı yoktu. Mülakatını ve işteki ilk gününü daha dünmüş gibi hatırlıyordu.

İeri adımını atar atmaz başka bir evrene girmişti sanki. İlk önce iek ve portakal kokan mis gibi bir hava dolmuştu ciğerlerine; ahenkli alevler arasında serplerek süzölmüş bir aydınlık gözünü okşamış; kuş cıvıltıları ve havuza dökölen suyun şırıltısı ruhunu dinlendirmişti... Bütün duyuları onu huzurda birleşmeye, onlara güvenmenin bilgeliğine çağırıyordu. Buradaki alışma şartları oldua iyi diye düşündü.

Girişte kendini tanıtmış ve resepsiyondaki görevli tarafından büyük salona yönlendirilmişti. Binbir Gece Masalları'nı okumamıştı, ama salonun dekorunu bundan daha iyi tanımlayan bir şey gelmemişti aklına. Tek eksiği develer ve nargilelerdi. Aslında nargilenin yerini self-servis çay ve kahve makinelerinin aldığı söylenebilirdi.

Müşteriler başlarını biraz kardırınca bunları görüyorlardı. Burada onlardan çok çaba harcamaları, bunun için gerekli giysileri almak üzere doğru vestiyere gitmeleri isteniyordu. Bornozları içinde onlar, iki servis arasında orada olmaktan memnun görünüyorlardı. Gerçekten de cenneti andıran böyle bir ortamda kendini yaşamaya bırakmak kolaydı. Zor olan, buradan çıktıktan sonra gerçek hayatın sertliğine dönebilmektir!

– Samuel Deboud? Merhaba. Ben Antoine Larouso, bu merkezin yöneticisiyim. Beni takip edin lütfen..

Beraber bir üst kata çıkıp bir odaya girdiler. Pencereden şehir görünüyordu. Bu, Samuel'in gerçeği hatırlamasını sağladı. O buraya rahatlamaya değil, iş bulmaya gelmişti.

– Demek ilanımız için gelmişsiniz, demişti yönetici, Samuel'i rahatlatan bir gülümsemeyle. İlanı nerede gördünüz?

– Victor Hugo Kütüphanesi'nde...

– Çok iyi... Merkezimize ilk gelişiniz, değil mi? Nasıl buldunuz?

– İtiraf etmeliyim ki burada son derece sakın bir hava var ve öyle görünüyor ki müşterilerinize çok iyi bakıyorsunuz.

– Aslında amacımız da bu. Peki rahatlık ve huzur dünyası hakkında neler biliyorsunuz?

– Dürüst olmak gerekirse pek bir şey biliyorum denemez. Ama bu konu çok ilgimi çekiyor. İç huzuru ile ilgili epeyce makale ve kitap okudum. Masajın rahatlık vermede çok önemli bir yeri olduğuna inanıyorum.

– Sizce neden?

– Çünkü rahatlatır ve duyguları yatıştırır...

– Duyguların çok önemli olduğu yadsınamaz tabii. Ama bizimki gibi bir merkezin bu kadar öznel ve hazza dayalı bir amaç üzerine kurulabileceğini zannetmiyorum. Masajı bir tür fahişelik olarak görmüyorsunuz, değil mi?

– Hayır, kesinlikle öyle değil, dedi Samuel kızarak.

– Şaka yapıyorum, dedi yönetici, gülerek. Kafası karışan ilk kişi siz değilsiniz. Ayrıca yasal düzenlemelerin de bize bu konuda pek yardımcı olduğu söylenemez.

– Nasıl?

– Herşeye adlarını vermemizi engelleyerek! Gerçek bir terapi potansiyeline sahip olduğumuz halde yalnızca “huzur”dan söz edebiliyoruz. Görüyorsunuz ki konun bizi bu tabelalarımız üzerinde de belirtmeye zorluyor.

Samuel yöneticinin kendisine verdiği kitapçığı inceledi. Her masaj tanıtımı için bir dipnot açıklaması vardı:

* Hiçbir masajımız tıbbi veya paramedikal değildir. Tamamen estetik ve huzurla ilgilidir. Tedavi amaçlı değildir.

– Bu birkaç satır, alternatif tıbbın gelişmesini frenlemek için konmuş, değersizleştirici bölümlerden birini oluşturuyor, diye devam etti Antoine Larouso. Pek, hangi bahaneyle? Çok basit. Bilimsel merciler aksiyonları ve etkileri incelemek veya öne çıkarmak istemiyorlar. Tedavileri doktorların tekeline vermek doğru da neden onlara doğal tedavi yolları öğretilmiyor?

– Bilmem, diye yanıtlamıştı Samuel, öğrenecek çok şeyleri olduğu için mi?

– Uzun yıllar süren çalışmalar, kimyasalların organizma üzerindeki risklerini öğrenmek için yeterlidir, dedi Antoine. Ama neden Batı tıbbı, doğayla kavgalıymış gibi gösteriliyor. Acaba bütün çabalarına rağmen insanların hastalanması ve ölmesi yüzünden mi? Yoksa doğa yeterince rant sağlayamadığı için mi? Laboratuvarlar yüzünden belki de... Yok, hayır; doktorların malum haplar yerine doğal bitki özleri verecekleri günler pek yakın görünmüyor.

– Ama etkisi aynı değil...

Antoine ironik bir gülümsemeyle sürdürdü konuşmasını:

– Haklısınız... İlaçların etkisi aslında tespit edilen hedefe ulaşmakta sınırlıdır. Ne varsa reçeteye yazmak, mikropları güçlendirmekten başka bir işe yaramaz. Sanayiciler açısından kârlı olabilir, ama halk sağlığı için tam bir felaket!

– Ne yapılmasını önerirsiniz?

– En doğrusu, kimyasal yöntemlerin, sadece ve sadece doğal seçeneklerin mümkün olamadığı durumlarda kullanılmasıdır. Neden öze dönmüyor, hastalanmamanın yollarını aramıyoruz? Hipokrat'ın öğretisi de bu temele dayanmıyor mu? Doğulu tabiplerin yaklaşımı da bu şekildedir: Çin'de yakın bir zamana kadar hastayı tedavi eden doktor, hastalığı önlemediği için yeteneksiz sayılıyor, ona para ödenmiyordu.

– Dünya bunu tersine!

– Bir de bunu yutturmuyorlar mı? Bağışıklık sistemini zayıflatan ilaçlarla hastalığı önlemeye çalışmak, sağduyuyu harekete ge-

çirmez mi? Sağlıklı bir insanın hastalanma şansı daha düşük değil mi?

– Sistemi bütünüyle gözden geçirmek gerek öyleyse...

– Evet. Maddi çıkarların önemini de gözardı etmemek gerek. Ne zaman ki bizim gibi düşünen hastalar doktorlardan açık açık daha insanca, daha yumuşak olmasını isterlerse o zaman sistemde değişiklik yapılabilir. Para kazanmak huzur ve mutluluktan daha ön planda tutulduğu sürece hastalıklar da ortak piyango olmaya devam eder.

– Hepimiz hastanede doğuyoruz, demişti Samuel.

– Evet, pek de doğal olmayan yollarla... Neyse, biz gene braya dönelim. İki türlü ziyaretçimiz var. Biri mutluluk, huzur, lüks ve keyif için gelenler, diğeri de acı çeken ve çareyi dışarıda bulamayanlar... Resepsiyon görevlileri için en büyük zorluk, bu müşterilerle hastaları birbirinden ayırarak tedaviye ihtiyaç duyanları en yetenekli uzmanlara yönlendirmek.

– Eğer doğru anladıysam bir merkezde iki hizmet sunuyorsunuz?

– Aynen öyle. “Kahve” klasik rahatlama amaçlı gelenleri, “Çay” ise farklı tedavi gerektirenleri topluyor. En büyük kazancımız para değil, tatmin duygusu. Bir ziyaretçimiz, bir bölümden diğesine geçtiği zaman çok mutlu oluyoruz. Ne zaman ki bir müşteri hasta statüsüne geçiyor, bu onun kendine bakmaya karar verdiğini gösteriyor. Tersine ise acıyla keyif, zevk arasındaki uçurumu aşmış demektir. Bu daha seyrek görülüyor.

– Neden?

– Sizce neden?

– Kendine zaman ayırmak zaman kaybı olarak görülmüyor mu?

– Evet, olabilir. Sözlükteki eğlenmek karşılığı da bu olmuyor mu? Ama daha temel bir sebep daha var: Hastalarımızın şikayetleri bitiyor ve bu da onların kendilerini huzurlu hissetmeleri için yeterli oluyor. Bize ihtiyaçları kalmıyor artık.

– Siz bir anlamda bindiğiniz dalı kesiyorsunuz...

– Biz hastalarımıza kendi kanatlarıyla uçmayı öğretiyoruz demeyi tercih ederiz. Bunu yapmak bizi mutlu ediyor. Özgürce uçan kuşlar, kafesteki kuşlardan daha iyi mesaj taşırlar. Ne olursa olsun hiçbir zaman hasta sıkıntısı çekmeyiz: Ne yazık ki acı çektiğine inananların sayısı günden güne artıyor. İşte bu yüzden biz farklılaşmak istiyoruz. Bunun için de bir çalışma arkadaşları arayışındayız. Stres yönetimi ile ilgili bir terapi CD’si çıkarmak konusunda bize yardımcı olmaya ne dersiniz?

– CD mi?

– Neden olmasın? Diyelim ki stres zihinden geliyor. O zaman işe önce oradan başlamak gerekmez mi? Doktor Milton Erickson strese bağlı her türlü patolojiye karşı çok başarılı işitsel teknikler geliştirdi. Bunların halkın hizmetine sunulması gerektiğine inanıyorum. Ne dersiniz, bu konuda size güvenebilir miyiz?

– Bütün bu anlattıklarınız beni çok heyecanlandırdı. Ama bunu becerebileceğimden emin değilim. Sizi dinlerken bu konuda aslında hiçbir şey bilmediğimi fark ettim...

– İnansanız da inanmasanız da hep haklı olacaksınız! Önemli olan kendinizi nasıl görmek istediğinizdir: Beceriksiz mi yoksa bilgisiz mi? Burada sadece bilgisiz olanlarla ilgileniriz. Yalnızca onlar öğrenmeye elverişlidir. Kararınızı şimdi verin. İkinci bir şansınız olmayacak...

– Tamam, anlaştık o zaman!

– Tebrikler! Denemeye kendi üzerinizde başlamalısınız. İlk işiniz merkezimizdeki bütün bölümleri tek tek dolaşmak olacak. Hamama, banyolara gidecek, farklı masaj tekniklerimizi bizzat deneyeceksiniz. Hayır, hiç itiraz etmeyin. Huzur ve sağlık burada mecburidir.

İşte böylece, bütün varlığıyla daldı Samuel, “mutlu olma” dünyasına. Gerçeği söylemek gerekirse, yükselişi sürpriz olmuştu. Kuşkusuz yaradılıştan yetenekliydi. Ama başka bir şey daha vardı: Antoine Larouso’nun koşulsuz desteği ve pek çok kişiyi kışkırtan gelir düzeyi.

Ama birgün aniden, üzerine yönelen bütün dikkatler dağıldı. Samuel bunun yapmış olabileceği hatalardan kaynaklandığını düşündü, ama biraz da alayla artık ona öğreteceği bir şey kalmadığınız söyledi Antoine. Onu performans ve beceri açısından birlite çalışmakta serbest bırakmakla beraber, artık kendi kanatlarıyla uçması gerektiği konusunda cesaretlendirdi. Samuel biraz kızgın, öğrendiklerini kullanmaya karar verdi. Beynini, düşüncelerini, adres defterini biraraya getirerek kendi hesabına yeni bir sağlıklı ürünler merkez atı. Daha da ilginç olan, bu ürünler hemen tuttu ve büyük skse yaptı. Sanki Antoine ona bile kendi dağıtım sektöründe yer amıştı. Ve işte birkaç yıl sonra, sahte kütüphaneci yeniden ortaya çıkmıştı. Dört yıldır sormak istediği bütün soruları ona sorabilirdi artık...

Cevaplar

Rahat bir köşeye geçtiklerinde Samuel ilk sorusunu sordu:

– O duyuruyu kütüphaneye asan siz miydiniz?

– Evet, diye yanıtladı yaşlı kadın. Liderimiz senin hazır olduğunu düşünmüştü.

– Lideriniz mi? Ben sizi yönlendirenin bilinciniz olduğunu zannediordum?

– Evet, öyle. Yine de aktörün üstünde bir aşama vardır...

– Nedir o?

– Dilenci.

– Dilenci? Bir dakika! Sakın bana, kütüphaneye giderken yolda karşılaşp bir kere konuştuğum ve sonra bir daha da bulamadığım dilencinin o olduğunu söylemeyin!

– Evet, oydu. Hayatın ilk kuralını uyguladığında sendeki gelişmeyi doğrudan o ölçtü ve mesleğinde başarılı olma yolunu açmaya karar verdi.

– Duyuruyu asarak r

– Ve seni bu merkez

– Ne?! O dilenci, Huzur Evi'nin yöneticisi Antoine Larousso muydu yani? Hayır, benimle dalga geçiyor olmalısınız!

– Evet, işe alındığın mülakatta seninle görüşen kişi oydu. Görüşmeden birkaç gün önce sokakta kendisiyle konuşmuş olduğun halde onu tanımadın. İlginç, değil mi?

– Giyimi ve şartlar o kadar farklıydı ki... İnanılmaz.. Çılgınca bir şey bu... Antoine nasıl?

– Çok iyi... Geliştirdiğin ürünlerle yarattığın sağlıklı rekabet ortamından dolayı da sana teşekkür ediyor.

– Beni iyi eğitti... Şimdi... neden bu kadar çabuk olduğunu anlıyorum. Ayrıca... işarımı size borçluyum...

- Hayır Samuel, bunları kendin başardın! Eğer onu yeterince tatmin etmemiş olsaydın Antoine dersine devam etmen konusunda hiç tereddüt etmezdi.
- Gene de biraz iltimas geçildi gibi geliyor.
- Doğru, bu iş için çok az aday başvurdu ve duyuru, sen kütüphaneden ayrılır ayrılmaz panodan kaldırıldı.
- Antoine'ın beni eğitmek için harcadığı çabayı düşüdüğçe... Nasıl bir destek... Şimdi çok iyi anlıyorum...
- Ne yani, bir kuruluşa yeni girdiğimizde destekten ve tavsiyeden yararlanmaz mıyız?
- Siz de çok iyi biliyorsunuz ki bunun ötesinde birşeydi...
- Tamam, kabul ediyorum, bir okuyucu sıfatıyla olması gerekenden daha fazlasına sahiptin. Ama diğer yandan Antoine senden biran önce kendi kanatlarıyla uçmanı istemedi mi?
- Evet, neden böyle yaptığını anlamadım. Beni bu kadar eğittikten sonra tam da şirket için yararlı olabilecekken beni özgür bırakmasında ne çıkarı olabilirdi?
- Amacımızın üretimi artırmak olmadığını hâlâ anlamadın mı? Antoine'ın sonsuza kadar seni yanında tutmasının ne yararı olacaktı? Ya rutin içinde pineklemenin sana ne faydası olacaktı? Seni özgür ve bağımsız bırakmak daha iyi değil miydi? Şu birkaç yılda güzterdiğin başarıya baksana!
- Ama gene de destekten yararlandığım inancındayım. Yoksa yeni bir ürünün piyasada tutması daha uzun zaman alır.
- Ürünlerin kaliteli ve doğal, dağıtımının gecikmesi mantıklı değil. Sağlıklı yaşam semtörü çok yeni ve çok hassas bir sektör. Fazla rekabet yok. Çeşitli ürünler arasındaki sinerji, ürünlerin artmasını sağlar. Böylece tüketici daha çok seçme şansına sahip olur ve endüstriyel ürünlerden uzaklaşır. Üstelik Antoine'ın yapacağı pek çok iş var, biliyorsun.
- Şu sıralarda yine dilencilik mi yapıyor?
- Hayır, yerini başka bir aktöre bıraktı. Hiçbirimiz dilenci rolünü birkaç aydan fazla oynamayız. Herkes bu deneyimden faydalanmalıdır.

– Gene de garip bir durum...

– Evet, ama gerçekten müthiş bir deneyim. Yakında sıra sana gelecek.

– Bana mı? Hayır, teşekkürler, mümkün değil!

– Reddetmen bizi hayal kırıklığına uğrattır. Elbette kabul etmemekte özgürsün, ama bir çırpıda hayatın diğer birçok kuralına ulaşacaksın.

Böyle olunca Samuel fikrini değiştirdi. Eğer hayatın başka kuralları da vardıysa onları da öğrenmek için her şeyi yapabiliirdi. Küçük Mavi Kitap hayatını gerçekten değiştirmişti. Hem onlara çok şey borçluydu...

– OK, anlaştık. Ama işlerimi birkaç haftadan daha uzun süre bırakamam.

– İşleri bırakmam gerekmiyor. Dilencilik yarı zamanlı yapacağın bir uğraş. Geri kalan zamanlarda her zamanki alışkanlıklarını sürdürme şansın olacak. Acil durumda dilenciliği askıya alabilirsin. Bir dilencinin her şeyini kaynetmesi akla uygun olmaz, değil mi?

– Kaç dilenci var?

– Bizimle olanları mı soruyorsun? Hepsini kendi tecrübelerininle keşfedeceksin. İlk etapta sana bir görev teklif ediyoruz.

Samuel kendine sunulan projeyi dinledi. Kurum stratejisini tamamen değiştirmişti. Bundan böyle işe alacaklarını gençle arasında seçeceklerdi. Bu arzuyu Samuel uyandırmıştı onlarda. Eğer sistemi değiştirmek istiyorlarsa dinamik ve daha önceden eğitilmemiş kişileri kullanmalıydılar. Örneğin iş arayan gençler... Onara da kitabı esrarengiz bir ortamda vermeli ve onlara hissettirmeden rehberlik etmeliydiler.

– Peki, ama bu kadar gizlilik neden? diye sordu Samuel.

– Gençlerin ilgisini çekmek, onları ciddi ve hatta tehlikeli olduğumuza inandırmak için. Onları kaygılandırmak bizi eğlendirdiğinden değil tabii; kitabı özenle okumaya isteklendirmek için bulabildiğimiz tek yol bu. Daha sonra, hayatın kurlarını uygulamaya başladıklarında bütün bunların kendilerinin iyiliği

için olduğunu anlayacaklar ve gerginlikleri geçecek. Sende de böyle olmamış mıydı?

– Tamamen öyle olmuştu. Birçok güzel kuralın sadece zalimlikle aktarılabileceğini çok çabuk anlamıştım. Tutarlılıklar olabilecekti. Ama kurallara uymayanların başına ne gelecekti?

– Hiçbir şey! Sen onarla uymadın ve bildiğim kadarıyla başına bir şey gelmedi. Sadece kendini gülünç hissettin...

– Evet doğru, hatırlıyorum. Yani kütüphanenin gerçek sorumlusu da mı işin içindeydi?

– Elbette. Bana mesajını ileten de binanın kapıcısıydı. Hepimiz senin peşindeydik ve gizlice sendeki gelişmeleri gözlemliyorduk.

– Ya bunu yapmasaydım?

– Herşey yavaş yavaş gelişir. Bizim hedeflediğimiz ortamda mutlaka bir sonuç elde edilmesi gerekmiyor.

– Projemizi sistemin neresine koyacaksınız?

– Mutluluk, huzur ve endüstri skandalları, kimyasalların salgını üzerine yazılan makalelerin, kitapların gitgide arttığı dikkatin-den kaçmamış olmalı. Cilde zararlı kozmetikler, korkunç yan etkileri olan ilaçlar, kötü beslenme, sermayedarların açgözlülüğünü doyurmaya yönelik sosyal planlar, fiyatları düşüren, iş alanını daraltan hipermarketler...

– Bütün bunların arkasındaki kişi siz miydiniz?

– Dolaylı olarak... Gazeteciler ve yazarlar elbette bağımsızlar. Ama biz sadece yönlendiriyoruz. Bakış açısını gelişmesi konusunda başlangıçta işe karışıyoruz. Bu alanda gençlerden sonra bizi şirketlerin yöneticileri ilgilendiriyor. İşte burada sen öncü olacaksın.

Görev

Jean-Jacques Trouville, çevreye ve insana özellikle zararlı birçok şirketin vârisiydi. Bu işler onu ilgilendirmediği, daha çok kafasına göre yaşamayı seçtiği için bunlardan doğrudan sorumlu değildi. Zaten her şeyi finansçılarına bırakması da bunu kanıtlıyordu. Kısacası, mutsuzluk ortamının sorumluluğu büyük ölçüde insanın aldırılmazlığıdır teorisini gerçekleştirmek için Jean-Jacques biçilmiş kaftandı.

Madam Persigny önerisini bir örnekle açıklama ihtiyacı duydu:

– Bebekler iki kuşak öncesine kadar çişlerini iki yaşından önce söylerken şimdi neden iki veya üç yaşına kadar bekliyorlar dersin?

– Bilmem... Çok mu Freud okumuşlar?

– Risk azaldı, bu yüzden okumayı da geç öğreniyorlar. Hayır, çocuk bezleri yüzünden.

– Çocuk bezleri mi?

– Evet, çocuk bezleri öylesine mükemmelleşti ki çocuklar ıslaklığı hissetmeden idrarı emiyorlar. Çocuk neden söylesin ki çişini? Ancak ıslaklığı hissedip bından rahatsız olan çocuk bunu bir daha yaşamamak için biran önce temizlenmek ister.

– Eğer doğru anladıysam mükemmel bez yoksa bez bağlamaya da gerek yok, öyle mi?

– Aynen öyle. Bezler kolaylık için çözüm olurken temizlik, çişini söyleme alışkanlığını engelliyor. Bu aynı zamanda bizim görevişişmiş toplumumuz için de bir örnek teşkil ediyor. Bu durum, bizim sorumluluk almamızı engelleyip erdemlilik sanısına kapılmamıza yol açıyor. Aşırı, yapay konfor, gelişimi engelliyor. Bu biraz da keleşbeğın kozasını terk etmek yerine kurtçuk olarak kalmayı tercih etmesine benziyor. Böcekler dünyasında bu nasıl bir skandal yaratır düşünsene!

- Herkes kendi yaşam biçimini belirlemekte özgürdür, değil mi?
- Elbette. Ama doğal yapısına ters düşmemek şartıyla. Aksi çok tehlikeli olur. Şunu da eklemek gerekir ki Jean-Jacques Trouville'in durumunda, onun hayat tarzı, binlerce çalışanını da etkileyecektir. Daha geçen ay şirketlerinden biri, rekor düzeyde kâr sağlamasına rağmen 400 kişiyi işten çıkardı. Bu durumda bir şok gereklidir. Biz de bunu ona senin aracılığıyla uygulayacağız. Onu dilencilikle eğiteceğiz!
- Bakın, işten çıkartılanların durumundaki kararsızlık konusunda sizinle hemfikirim, ama bu, size bu adamı manipüle etmeniz için yardım edeceğim anlamına gelmez. Amacınız hoş görülebilir belki, ama yönteminiz benim pek hoşuma gitmiyor.
- O sana kalmış. Bununla birlikte Jean-Jacques Trouville hakkında bilmen gereken bir şey var. 23 yaşında, hiç tanımadığı bir oğlu var.
- Ne demek istiyorsunuz?
- Diklenme Samuel, bu oğul sensin.
- Şimdi büsbütün kafayı yediniz!
- Seni neden seçtiğimizi zannediyorsun? Kütüphanenin müdavimi olduğun için mi? Ciddi olalım lütfen... Düşünürsen sana söylediklerimin hepsinin doğru olduğunu göreceksin. Seni evlat edinen aile, sana bu durumu açıkladıklarını söylemişlerdi. Elbette senin çok küçük yaşta olduğunu hesaba katarak detaya girmemişlerdir.
- Ailemi tanıyor musunuz?
- Çok eski ve yakın dostlarımdır. Aslında seni evlat edinmelerini onlara ben önermiştim. Sana çok iyi bakacaklarından eminim.
- Peki bu durumda siz kimsiniz?
- Ben senin gerçek anneannenim Samuel. Senin annen, yani benim kızım, kocasının ailesi tarafından dışlanmayı kendine yediremedi. Psikolojik olarak çok zayıftı ve seni doğurduktan çok kısa bir süre sonra öldü.

Boğazı düğümlenen Samuel, yüreği daralarak sindirmeye çalışıyordu duyduklarını... İhtiyar kadın çini boşalttıkça onun kâbusu daha da büyüyordu. Kütüphaneci, -anneannesini- gözyaşları içinde gerçekleri bir bir açıklıyordu. Samuel, öfkeyle merhamet arasında bir duygu yaşıyordu. İlk defa başına geliyordu bu. Kendini nasıl toparlayacağını bilmiyordu. Boğuk bir sesle konuşmaya başladı:

- Bu yüzden mi Trouville denen adamdan intikam almaya çalışıyorsunuz?

- Trouville denen adam senin baban Samuel! Böyle bir şeyi nasıl isteyebilirim? O zamanlar daha 16 yaşındaydı ve çok sert bir ailesi vardı. Onlara karşı ne yapabilirdi ki? Babanın ailesine de öfke duymuyorum. Onlar kendi cezalarını kendileri verdiler zaten.

- Ya bana yaptığınız gizli rehberlik?

- Bütün bunlara seni evlat edinen adamın kazaya uğradığını öğrendiğimizde karar verdik. İstedik ki hayatta hak ettiğin yeri bulmana yardım edelim. Bundan şayetçi değilsin sanırım. Şimdi sana gerçek babanı tanıma fırsatı veriyoruz. O, henüz bunu bilmese de seni seviyor, göreceksin...

- Beni terk ettiği halde nasıl oluyor da onu savunabiliyorsunuz?

- Bu sorunun cevabını yanımdaki hanımefendi verecek. Seni Hélène Trouville'le, Jean-Jacques'ın karısıyla tanıştırayım... Burada olmamızın sebebi kendisidir.

Hélène gülümseyerek elini uzattı Samuel'e:

- Anneanneniz haklı, eşim sizden çok bahsederdi. Şahsen sizden değil tabii, ama sizi kendisi yetiştiremediği için hayıflanırdı. Öyle zamanlarda ne kadar kederli olduğunu görmemek mümkün değildi. Kendisine bunu yaşattıkları için anne ve babasına çok kızılıyordu... Belki inanmayacaksınız, ama bu durumdan dolayı en az sizin kadar zarar gördüğünü düşünüyorum...

- Varsayalım öyle. Ama sizin bu oyunda ne işiniz var?

– Babanız aşırı hoşgörölü yetiştiriliş tarzı ve zenginliğı nedeni-
le ciid bir şekilde her şeyi boşlama eğilimine kapılmış ve bunda
dolayı da çok zarar görmüş. Onun havailiğini bir süre kabullen-
dim. Ama zamanla dayanılmaz bir hal almaya başladı. Onu
değıştirmeye çalıştım, ama bütün çabalarım geri tepti. Birçok
kez onu terk etmekle tehdit ettim, ama beni hiçbir zaman cid-
diye almadı. BU nedenle de birkaç ay önce ondan ayrıldı ve
boşanmak istediğini söyledim. Bunun onu kendine getirmek
için yeterli olacağını zannediyordum. Beni çok sevdiğini biliyo-
rum. Fakat istediğı şeyi elde etmek için çaba gösterme, harekete
geçmede çok zayıf... Büyük anneniz beni buluncaya kadar ne
yapacağımı ya da ne düşüneceğimi bilemiyordum.

– Doğru, diye ekledi yaşlı kadın. Birlikte ona hayatının şokunu
yaşatacak bir plan hazırladık!

Sonra ona, her şeyin hazır olduğunu anlattı. Antoine -evet, aynı
Antoine!- Mösyö Trouville’ın yanına kâhya olarak girmeyi ba-
şarmıştı. Onun gün boyunca ne yatığını, zamanını nasıl geçir-
diğini ve nereye gittiğini biliyordu ve bütün bu bilgileri
Samuel’e aktaracaktı. Dilenci kılığına giren Samuel de babasını
uzaktan takip edecek ve kendisiyle sohbet etmek için fırsat
kollayacaktı. Karşılaşmalarının bir tesadüf eseri gibi görünmesi
çok önemliydi. Samuel’in, babasını daha sonra gelip yine
sohet etmek isteyeceğı bir konu açması ve onun ilgisini çekmesi
gerekiyordu. Antoine’dan aldıkları bilgiye göre Jean Jacques,
Hélène’in gidişinden sonra büyük bir moral çöküntüdeydi.

– Durumunun daha da kötüleşmesini bekliyoruz, çünkü çok
yakında Hélène’in ortadan kaldırmayı planlıyoruz. Hélène’in
intihar ettiğini öğrenecek! diyerek bitirdi sözlerini anneannesi.

– Siz ya aklınızı kaçırmışsınız ya da sadistçe davranmaktan zevk
alıyorsunuz! dedi Samuel, kınayan bir ifadeyle. Böyle bir konu-
da dalga geçmeye nasıl cesaret edebilirsiniz?

– Amacım babanla dalga geçmek değil, onu kendine getirmek
için biraz sarsmak! Ölüme yaklaşmak, hayata eskisinden daha
çok değer vermemizi sağlayabilir. Bir Arap atasözü der ki: Biri-

sini gerçekten sevmek, onu yarın ölecekmiş gibi sevmek demektir.

– Komplonuz daha kötü başlayamazdı...

– Devamını dinle öyleyse: Bir sohbetiniz sırasında babana bir huzurevine gidip yaşlı veya hasta birisiyle konuşmasını öğütleyeceksin. Hasta ve yaşlı kadın rolünü ben oynayacağım. Görüşmeyi de Antoine organize edecek. Baban da Buda'nın gittiği yolu izleyecek ve çok kısa bir sürede farkındalık kazanacak. Daha sonra, babanın hazır olduğunu hissettiğin zaman kendisine senin yerini almasını, yani dilencilik yapmasını önereceksin! Kabul ettiğinde de Küçük Mavi Kitabı vereceksin ona.

– Niye doğrudan kitabı vererek başlamıyorum. Bu çok daha kolay olmaz mı?

– Baban henüz bu kitabı anlayabilecek ruh halinde değil. Önce onu yoksullaştırmak gerekir... Mecazi anlamda tabii... Kitabın öğretisini anlayıp kabul edebilmesi ve Hayatın Kuralları'nı uygulayabilmesi için önce üzerindeki kıyafetleri ve alışkanlıklarını değiştirmesini sağlamamız gerekiyor.

– Sonra?

– Sonra, dilenci olarak edindiği deneyimin, Küçük Mavi Kitap'taki öğretilerle birleşince Jean-Jacques'ın farkındalığının artacağını ve bıraktığı işleriyle ilgilenmeye başlayacağını umuyoruz. Böylece dürüst ve başkalarına saygı duyan patronların arasına katılacak ve işlerin olması gerektiği gibi yürütülmesi için onları teşvik edecek. İşte o sırada sen yeniden ortaya çıkıp ona örgütümüzü ve oynadığın rolü anlatacaksın!

– Ona her şeyi açıklayacak mısınız yani? Bana yaptığınız gibi mi?

– Aynen! Biz hiç kimseyi şüphede bırakmayız. Biz tarikat değiliz. Babanın bir basımevi olduğuna göre, belki de onu ortak hikâyenizi yazıp dağıtmaya ikna edebilirsin. Böylece Küçük Mavi Kitap'ın bilgeliğini daha büyük kitlelerle paylaşma şansınız da olur. Fikirler, özellikle zengin ve ünlü kişiler tarafından dile getirildiğinde çok daha kolay kabul edilir...

- Bu yüzden de Küçük Mavi Kitap'ın mesajlarını iletmeye mi karar verdiniz?
- Evet, oyunun kurallarını değiştirebileceğimiz noktaya geldik nihayet. Büyük sır sona eriyor! Bundan böyle mesajlarımız hakkında mümkün olduğunca çok konuşmak gerek!
- Peki, ona oğlu olduğumu ne zaman söylemeliyim?
- Hazır olduğunu hissettiğin zaman... Hélène'i "yeniden doğuşunu" ne zaman gerçekleştireceği konusunda serbest bırakıyoruz. Sen de bu arada, Jean-Jacques ile yaşayacağın ilişkinin boyutuna göre, kalbinde ona küçük de olsa bir yer verip veremeyeceğine, her şeyden önemlisi, yer vermek isteyip istemediğine karar vereceksin. Biyolojik oğlu veya manevi oğlu, bir arkadaş veya dilenci olarak, onunla kuracağın bağın ne olacağını zamanı gelince göreceksin. Benim sana önerim, işleri aceleye getirmemendir. Kendinle yüzleşmek ve bazı şeylere alışmak zaman gerektirir.

Sonsöz

Merhaba Jean-Jacques.

– Hélène? Sen misin? Ama bu nasıl olur? Demişlerdi ki sen...

– Öldüğümü söylediler, değil mi? Biliyorum... Bu uzun bir hikâye. Konuşacak çok zamanımız olacak. Nasılsın?

– Son bir dakikadır çok iyiyim. Buna inanamıyorum! Mucize! Dinle, sana çok acı çektirdiğimi biliyorum ve bunu için çok özür dilerim. Gerçekten çok pişmanım. Senin varlığın benim için çok değerliydi... İlişkimizi yeniden düzeltereğimizden eminim. Beni affedebilecek misin?

– İlk kez özür dilediğini duyuyorum, dedi Hélène, gözyaşları içinde... Bunun benim için ne kadar önemli olduğunu bilemezsin... ne yaptığını anlayabiliyor musun?

– Ben çok değiştim... Son zamanlarda düşünmek için çok zamanım ve fırsatım oldu. Seni seviyorum. Seninle gerçek bir aile kuralım, çocuklarımız olsun istiyorum. Beni affettin mi? Geri dönebilecek misin?

– ...

– Hélène? İyi misin?

– Ah, evet! Hiç bu kadar iyi olmamıştım!

– Ama ağlıyorsun...

– Mutluluktan Jean-Jacques, sonunda seni yeniden bulmanın mutluluğundan...

KAFEKÜLTÜR / Mea

